

DE BRABANTZIJN.

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland”.

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Jaar 11 : 12, Blaast de Gazuin!

Vrijdag 28 April 1893.

Is het voor u lieben wel de tijd/ dat gij woont in uwe getuifde huizen, en zal dit huis woest zijn? Hagg. 1: 4

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 2.50. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſſeeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten enz., Stukken der Medewerkers, en Buitenlandsche Bladen aan dHr. C. MULDER te KAMPEN; — Binn. Bladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan DE REDACTIE TE AMSTERDAM; (Ds. W. H. GISPEN). —

Officiële Kerkelijke Berichten, Verslagen enz.

(Uit Het Kerkblad van 28 April 1893.)

Berichten.

Inwendige Zending en Bijbelcolportage in Noord-Brabant en Limburg.

Van de Zending-vereen. der Ger. kerk te Wanswold a. d. Streek f 5,—

Hartelijk dank voor deze gaven! Voor de laatste maal verantwoordt de laatst ondergeteekende mede deze gaven. Tengevolge van zijn aanstaand vertrek uit Brabant werd **Ds. J. van Haeringen** van WERKENDAM benoemd tot Penningmeester voor de Inw. Zending en Bijbelcolport. Alle gaven en bijdragen zende men dus aan ZIJN ADRES.

Dat ze onzen geliefden broeder rijkelijk toevoelen! Wordt de Commissie steeds meer verblijd door den onmisbaren steun der kerken en vereenigingen, van vele broeders en zusters, van alle vrienden begunstigers van een arbeid, zóó noodig en tevens zóó kennelijk van den Heere gezegend, als de arbeid der Inw. Zending in het arme Brabant is.

Namens de Commissie,
Ds. J. H. FERINGA.
Ds. J. S. VAN DER LINDEN.

's Bosch, 17 Apr. '93.
Het adres van **Ds. J. S. van der Linden** is, na 1 Mei a.s. te 's Gravenhage, Gedempte Burgwal.

Prov. Syn. Zuid-Holland.

De kerkeraden der Geref. kerk van Rotterdam, door de vorige provinciale Synode aangewezen om de e.k. provinciale Synode van de kerken in Z. Holland samen te roepen, berichten bij dezen, dat genoemde Synode D. V. zal gehouden worden op Woensdag 7 Juni in het kerkeradsgebouw, Ammanstraat, te Rotterdam. Alle voorstellen voor het agendum en alle stukken voor deze provinciale Synode, gelieve men te zenden aan het adres van den heer T. Tromp Oosterstraat, Rotterdam.

Namens de kerkeraden ad hoc van de beide kerkeraden te Rotterdam,
P. BIESTERVELD.

Provinciale Synode in Drente.

De Kerkeraden der Geref. Kerken te Hoogeveen A en B roepen bij dezen de verschillende Classen in de Prov. Drente op, tot het houden eener Provinciale Synode te Hoogeveen, Woensdag 14 Juni 1893. Punten of vragen voor de Agenda, en alle verdere stukken op die Synode betrekking hebbende, worden zóó spoedig mogelijk ingewacht bij een der ondergeteekenden.

Namens de Kerkeraden voornoemd,
Ds. J. GROENEWEGEN.
A. VAN ENGEN.

Classis Dokkum.

Naar aanleiding van de „Berichten,” Kerkblad No. 14 en 15 over de rapporten, wordt de op 4 Mei aangekondigde Classicale Vergadering tot nadere aankondiging uitgesteld.

Namens de 3 Kerken,
H. H. WOUDESTRA, Actuaris.
Dokkum, 18 April '93.

Classis Enumatil.

Vergadering D. V. Woensdag 17 Mei.
Zuidhorn.
H. SCHOLTEN, Corr.

Classis Tholen.

Vergadering op Woensdag 17 Mei te Bergen op Zoom in de bovenzaal van het Militair-Tehuis.

De vergadering begint des morgens half tien. Stukken voor 't agendum worden ingewacht voor 10 Mei bij den ondergeteekende.

Namens den Kerkeraad v. d. roepende kerk,
A. H. VAN DER KOOI.
Bergen op Zoom, den 24 April '92.

Classis Zwolle.

Vergadering der Classis Zwolle niet gelijk eerst gemeld is op 3 Mei, maar op Woensdag 24 Mei. Aanvang 's morgens 10 uur, Plantagekerk Zwolle. Punten voor het agendum in te zenden voor 10 Mei aan den Scriba.

Namens de Kerkeraden der Geref. Kerken A en B,
H. KUIK, Praeses.
F. RISPEN, Scriba.

Steenwijk, 24 April 1893.

Classis Sneek.

Vergadering der Classis Sneek op Woensdag 31 Mei a.s. des voormiddags te 9 ure, in de consistorie der Nieuwe kerk te Sneek. Stukken voor het agendum worden tot 12 Mei ingewacht bij den Consul-lent der roepende kerk.

Namens den Kerkeraad der Geref. kerk van Gaastmeer,
G. P. GEERTSEMA, Praeses.
H. W. HENSCHEN, Scriba.
F. W. SLUJTER, Consul-lent.

Classis Zutphen.

De Gereformeerde kerken in de Classis Zutphen worden opgeroepen ter vergadering, die D. V. zal gehouden worden te Vorden op Donderdag 1 Juni e.k., aanvangende voormiddag 9 uur.

De stukken voor het Agendum worden vóór 13 Mei bij ondergeteekende ingewacht.

M. SIKPES

Winterswijk, 24 April 1893.

De Classis Rotterdam der Gereformeerde Kerken in Nederland, vergaderd te Rotterdam 19 April 1893, heeft praeparatoir onderzocht den candidaat F. A. van der Heijden, en dezen broeder met algemeene stemmen toegelaten om te staan naar de Bediening des Woords, en hem intusschen bevestigd gesteld bij de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Namens de Classis voornoemd,
M. VAN DEN BOOM, Praeses.
J. W. GUNST, Scriba.

KAMPEN. De kerkeraad der Geref. kerk B verzoekt bevestigd, alle stukken en brieven voor hem bestemd, in het vervolg te willen opzenden aan het adres van hunnen Voorzitter Ds. J. J. Westerbeek van Eerten.

BREUKELN, 14 April 1893. Door het goede bestuur des Heeren zijn ook te Breukelen de kerken A. en B. samengevoegd, zoodat de Gereformeerde kerk daar nu ongedeelde bestaat.

Namens den Kerkeraad en op zijn last,
M. VAN WAART.

FRANEKER, 17 April 1893. De kerkeraad der Gereformeerde kerk alhier deelt, met dank aan den Heere en met de bede, dat vele kerken eveneens dit voorrecht mogen verkrijgen, aan de zusterkerken mede, dat met 16 April ook hier de ineenomelting der beide Gereformeerde kerken na approbatie der Classis is tot stand gekomen. Het was j.l. Zondag een hengelijke dag voor de kerk des Heeren te dezer plaats. De consul-lent Ds. J. Hania Pzn bevestigde de ineenomelting naar aanleiding van Ps. 87: 2-3, en des avonds trad Ds. F. M. ten Hoor voor de gemeente op, en wees op het hengelijk feit dat heden door den Heere tot stand was gekomen en bevestigde dat naar Eph. 4. van af vers 2 tot 7.

Namens den Kerkeraad,
L. HOEFSTRA Jz.
N. P. TUININGA.

P.S. Men gelieve alle stukken voortaan, te adreſſeeren aan Ds. F. M. ten Hoor.

BEVERWIJK, 17 April '93. Onze algemeen beminde Leeraar J. Smit ontving eene roeping van de Geref. kerk te Hoogvliet. De Heere besture het zondag, dat Z.Erw. met vrijmoedigheid kan bedenken, dan zou de eenparige wensch van Kerkeraad, gemeente en vele anderen vervuld worden.

Namens den Kerkeraad,
J. L. VAN APeldoorn, Scriba.

NIJMEGEN, 23 April 1893. Een nieuw bewijs van de groote goedheid Gods mocht onze kleine gemeente in de afgelopen week ondervinden. Door eene familie die onbekend wenschte te blijven, werden drie kinderen in de geldlening ten laste der kerk alhier, te zamen groot f 300 geschonken. De Heere vergelde in ruime mate deze weldaad aan de milde gevers en geve, dat dit goede voorbeeld navolging moge vinden.

Namens den Kerkeraad,
ALBT. ROMPELMAN, Scriba.

NIEZIJL, 23 April 1893. Hedenmorgen maakte onze geachte Leeraar J. A. de Bruijn bekend, tot blijdschap van kerkeraad en gemeente, dat Z.Ew. voor de roeping van de gemeente de Leek had bedankt.

Namens den Kerkeraad,
J. MARTENS, Scriba.

LEEUWARDEN, 23 April. Onze geliefde leeraar, J. van Andel, heeft eene roeping ontvangen van de Ger. kerk te Groningen A. Hoewel wij na ruim 14 jaar het Woord des Heeren uit Z.Ew. mond mochten hooren verkondigen, kunnen wij nog niet zeggen: het is genoeg; maar begeeren het nog, evenals in den beginne tot in lengte van dagen uit zijn mond te mogen hooren verkondigen en toepassen.

Namens de Geref. Kerk A,
CORN. BUIJENGA, Scriba.

ONSTWEDDER MUSSEL, 23 April. Onze geliefde leeraar Ds. E. Burma maakte na de morgengodsdienst bekend, eene roeping te hebben ontvangen van

de Geref. gemeente te Aalden. Wij werden veroutrast, want wij zouden o zoo gaarne zien, dat hij in ons midden bleef. Het is dat ook de wensch van heel de gemeente, en velen buiten haar, dat de Heere het zóó besture, dat hij voor die roeping kan bedanken en nog lang in ons midden moge blijven arbeiden n het Evangelie.

Namens den Kerkeraad,
W. J. WUBS.

OOSTBURG, 24 April 1893. Bij den kerkeraad der Geref. kerk alhier, is bericht ingekomen van den WelEerw. Heer H. C. van den Brink, Cand. te Hilversum, dat Z.Erw. voor de roeping naar deze gemeente heeft bedankt.

Namens den Kerkeraad,
Jz. RISSKEW AZ., Scriba.

SUAWOEDE, 24 April '93. Dagen van ernst, hoop en vrees zijn doorleefd, nu wij gister morgen na de prediking uit den mond van onzen Eerw. en beminden Leeraar Ds. J. W. Draijer mochten hooren, dat hij, na alles overwogen en het aangezicht des Heeren gezocht te hebben in diepe afhankelijkheid des harten, meende den raad des Heeren hier nog niet te hebben uitgediend, en alzoo kon zeggen: Ik blijf bij u. Groot was de blijdschap van kerkeraad en gemeente, dat Hij die regert deze genade aan ons heeft geschonken. Hem zij de lof, die tot hertoe veel zegen op Z.Ew.'s arbeid gaf. Geve de Heere zijn zegen verder aan zijn persoon en over zijne werkzaamheden. Broeder Roolvink sprak als tolk der gemeente nog een woord tot Z.Ew., wien staande door de gemeente werd toegezongen Ps 134: 3.

Uit naam des Kerkerads,
K. J. ALLEMA, Scriba.

OLDEMARKT, 24 April '93. De kerkeraad der Geref. kerk alhier geeft bij dezen kennis aan de kerken, dat ook door zijn kerk is gebroken met de Synodale Organisatie van 1816 en de Iordische Kerkenorde, uit den jare 1618 en '19, weer geldig is verklaard. Hij verzoekt intusschen in correspon-dentie te treden met de andere kerken, die eveneens dat juk verbroken hebben en dezelfde Kerkenorde erkennen.

Namens den Kerkeraad,
A. MINTJES, Praeses.
K. HOOGENKAMP, Scriba.

BURUM, 24 April '93. Gister maakte onze geachte Leeraar Ds. H. Siertsema de gemeente bekend, met vrijmoedigheid voor de roeping van Gerkesklooster te hebben bedankt. Dit besluit stemt ons tot blijdschap. Moge de Heere het met zijnen zegen kronen.

Namens den Kerkeraad,
K. RADEMA, Scriba.

BREDA, 24 April 1893. Aan de Gereformeerde kerken in Nederland wordt hiermede bericht, dat onder het voorzienig bestuur des Heeren ook te Breda de Gereformeerde kerk weer is openbaar geworden. Onder de leiding van den WelEerwaarden heer Ds. H. J. Binnema, daartoe, als consul-lent, aangewezen door de Classis Klundert, is den 12 April 1893 de kerkeraad bevestigd en aldus de Gereformeerde kerk te Breda gereconstitueerd. Deze kerkeraad heeft voor zijne kerk de Kerkenordening van 1619 aangenomen, met de uitzonderingen door de Generale Synode den 17 Juni 1892 te Amsterdam vastgesteld, en wenschte in één kerkerverband te leven met de Gereformeerde kerken in Nederland. Het adres dezer kerk is bij den ondergeteekende

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk te Breda,
H. SCHOLTENS Kz., Scriba.

WILSUM (Gr. Bentheim), 24 April 1893. Gisteren werd de gemeente alhier bekend gemaakt, dat onze algemeen geachte en beminde leeraar Ds. W. Bronger eene roeping ontvangen heeft van de gemeente Neermoor in Oost-Friesland, en dat hij voor die roeping heeft bedankt. Wij zijn verblijd. Ruste 's Heeren zegen op dit besluit, en vervulle Hij spoedig de behoefte der teleurgestelde gemeente.

Namens den Kerkeraad,
J. BROOKHUIS, Scriba.

WERKENDAM, 24 April 1893. Gisteren werden wij grootlijks verblijd, doordien onze geachte Leeraar Ds. J. v. Haerlingen na ernstige overweging geen vrijheid had gevonden, de roeping naar Ommen op te volgen, maar voor dezelve had bedankt. Dat de Heere een en a der tot eer zijns Naams, met zijne hooge goedkeuring bekrone.

Namens den Kerkeraad,
A. BRIJEN, Scriba.

BOLSWAARD, 24 April. Gisteren morgen na het einde der godsdiensttoefening werd de Kerkeraad en 'e gemeente ten diepste veroutrast, doordien onze geachte leeraar Ds. R. J. v. d. Veen bekend maakte, eene roeping te hebben ontvangen van de kerk te Hoogeveen B. De kerkeraad en gemeente koestert de stille hoop, dat Z.Erw., nog maar ruim dertien maanden in ons midden werkzaam, met volle vrijmoedigheid voor die roeping zal bedanken.

Namens den Kerkeraad,
J. v. DIJK, Scriba.

GRONINGEN, 24 April 1893. Een aandoenlijke ure doorleefde de Gemeente gisteravond, doordien ook haar geachte Leeraar Ds. J. D. van der Munnik zijn afscheidsrede uitsprak naar aanleiding van Hebr. 12: 18, 24, voor een groote schare, waaronder ook eene Deputatie van Kerk B. De vermaning om met lijdzaamheid te loopen de loopbaan ons voorgesteld, aan de hand van onzen Koning Jezus, deerd de gemeente moed vatten, dat ook Hij naar zijne belofte voor dit deel zijner kerk zal zorgen. Aan het einde zong de Gemeente den vertrekkenden Leeraar toe Ps. 121: 4.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk A,
A. JONKHOF, Scriba.

VEERE, 24 April 1893. Gisteren was het voor de gemeente alhier een gewichtvolle dag. Haar algemeen geachte Leeraar C. Steketee Cz. nam na een ruim elfjarig verblijf afscheid van haar, tot teest gekozen hebbende Jeremia 17: 16. Na de prediking sprak één der Onderlingen, in naam van Kerkeraad en Gemeente, den naar Bolnes vertrekkenden Leeraar toe, waarop hem zingende toegebeden werd Ps. 121: 4. Moge de Heere de ledige plaats weldra met den man zijns raads vervullen!

Namens den Kerkeraad,
J. VAN DER KLEIJN.

DE KRIM, 25 April 1893. Beroepen te Gees (Drente) de WelEerw. Heer Ds. H. L. Beijer.

Namens den Kerkeraad,
J. KRIKKE.

HAZERSWOEDE, 26 April '93. Dat onze beminde Leeraar voor de roeping naar de kerk B. te Maasland bedankt heeft, strekt ons tot blijdschap.

Namens den Raad der kerk,
JOH. FRANCKEN, Scriba.

Ontvangsten.

Ontvangen voor de Theol. School.

Van de Gemeente te:		
Apeldoorn A	f 20,50	Meeden f 7,86
Vlaardingen A	- 15,88	Scheemda - 11,85
Zaandam B 1/2 coll.	- 11,90	Midwolda - 7,63
Leiden A	- 32,03	Oostwold - 13,21
Leiden C 1/2 coll.	- 16,25	Winschoten - 21,69
Boskoop A	- 6,—	Nieuw Beerta - 3,87
Boskoop B	- 2,50	Onde Pekela - 15,83
Hillegom	- 3,18	Berkel - 16,76
Rijnsburg	- 8,65	Bleiswijk f 8,65
Katw. Binn.	- 6,98	Capelle a/d IJssel - 10,60
Koninkrijk	- 4,60	Charlois - 9,05
Katwijk a/ze	- 7,78	Delfshaven - 40,—
Hazerswoede	- 12,48	Hoek van Holland - 9,51
Sassenheim	- 3,91	Hoogvliet - 4,—
Leiderdorp	- 21,26	Katendrecht - 28,06
Surhuizum	- 1,75	Maasland B - 30,—
Onstg.	- 2,66	Maasland A - 17,58
Nijega-Opeinde	- 1,87	Overvliet - 8,29
Rotterdam	- 1,87	Pernis - 17,82
Droegham A	- 2,50	Poortugal - 2,98
Kooten-Twijzel	- 2,45	Rhoon - 10,16
Burum	- 5,14	Rotterdam A - 138,70
Oostermoor	- 2,64	Gift uit Rotterdam A - 1,—
Veenwoudsterw.	- 1,30	Van de Gem. Rotter-
Westergest.	- 1,75	dam B - 105,45
Kollum A	- 7,50	Gift ontv. door Ds. Veder - 2,50
Drachten de helft	- 11,68	Van de Gem. Schie-
Drachten 2 coll.	- 13,40	dam A - 26,72
Numadorp	- 3,91	Schiedam B - 28,32
Amst. A 1/2 coll.	- 85,—	IJselmonde - 7,—
f 276,61	de helft	Krallingen - 61,77
f 2,—	de helft	Edde - 5,10
f 2,—	de helft	Van den Heer C.P. v. Renssen v/d Vereen.
f 2,—	de helft	„Bidd den Heer des Oogtes” te Rotter-
f 0,75	278,35	dam - 20,—
Dieren A	- 21,91	Door Ds. W. Doorn -
Poortvliet	- 3,85	te 's Hage van een
Veenland	- 14,92	zwakke zuster - 5,—

J. NEDERHOED,
Penningmeester.

Middelstum, 24 April 1893.

Ontvangen ten behoeve der Kas voor Em. Pr.

Pr. Wed. en -Weezen.

Van de Gem. te		
Geldermalsen	f 2,00	Zutphen - 26,12
Weil	- 3,75	Varsveld - 17,25
Poederloijen	- 2,00	Amstelveen - 17,12
Aelst	- 1,00	Amsterdam A - 188,98
Culemborg B	- 0,65	Buusum - 7,32
Vuren	- 1,00	's Graveland - 1,60
Opheusden	- 3,50	Hilversum A - 14,69
Tiel	- 14,21	Naarden B - 6,25
Apeldoorn B	- 13,60	Ouderkerk A - 3,85
Velp A	- 33,71	Nieuwer Amstel - 16,80
Dieren A	- 20,99	Overtoom - 7,00
Scherpenzeel	- 22,04	Diemen, Water- - 15,25
Nijmegen	- 21,36	graafmeester - 27,90
Velp B	- 80,87	Andijk - 6,20
Aalten A	- 12,36	Enkhuizen - 7,60
Aalten B	- 14,77	Hoorn - 8,25
Neede	- 3,75	Medemblik - 60,00
Barchem	- 7,86	Oppendoes - 17,50
Gendringen	- 1,40	Urk - 11,91
Geesteren	- 17,51	Haarlem A - 2,50
Doesburg	- 8,78	Goeng, Gouw - 1,00
Vorden	- 5,90	
Uit de Catechisatiebus te Onstg. Smallingerland	- 2,50	
Gift van S. N. kerk B te Amsterdam	- 1,00	
Idem onder letters S. N. te Amsterdam	- 1,00	

Al de gemeenten worden verzocht minstens driemaal te collecteeren, daar de uitgaven stijgen en zeer vele zijn.

G. J. BRUGMA, Algemeene Penningm.

Schrans bij Leeuwarden, 22 April 1893.

Voortzetting hiervan in 't e. v. Nr.

Stichtelijke Lectuur.

(Leerrede van Gustav Knack.)

Waarschuwing voor achteruitgang in het geestelijk leven.

Openb. 3 : 1-6.

III

»Indien gij dan niet waakt,» en u door mijne woorden niet tot bezinning en bekeering laat brengen, zoodat uwe werken uit het geloof en de liefde voortkomen als ware vruchten der bekeering, en gij dus ook het overige niet versterkt, dat sterven zou, »indien gij dan niet waakt, zool zal ik over u komen als een dief, en gij zult niet weten, op wat ure ik over u komen zal,» om u te bezoeken en te straffen. Was dat soms een ernstige vermaning, dat de Heere dien opzieners uit dit leven wilde oproepen, en wel plotseling, en dat dan de eeuwige dood over hem zou komen en zijn naam uit het boek des levens zou uitgedeld worden? Geliefden, dit zijn ernstige, weemoedige overdenkingen, die wij echter niet mogen afwijzen, en waarbij wij niet te denken hebben aan dezen of dien, want de Heere mikt met zijn scherpe pijlen op ons. Want bij een ieder, die zich grondig onderzoekt, zullen wel ten minste eenige sporen gevonden worden van de kentekenen van den naderenden geestelijken dood, die ik vooraf genoemd heb, want de neiging om weer achteruit te gaan en te versterven, hebben wij allen, en als wij niet voortdurend van den Heere olie voor onze lampen vragen, zullen ten laatste slechts de lampen overblijven, gelijk bij de dwaze maagden; maar zonder olie kunnen wij niet voor Hem bestaan, maar hebben wij te vreezen, dat Hij ook tot ons zegt: »Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij werkers der ongerechtigheid!»

Wat is het zalig worden toch eene hoogst ernstige zaak! Wij weten toch ook niet, op wat ure de Heere over ons komen zal, als wij geen gehoor geven aan zijn woorden, niet vreezen voor zijn woord en ons niet ernstig onderzoeken voor zijn aangezicht. Wat ik u bidden mag, gebruikt daartoe toch dezen Zondag; laat u door niets verstrooien, maar ga in uwe binnenkamer en stel u voor Hem, die de Geesten Gods heeft, de sterren in zijn hand houdt, en harten en nieren proeft, en vraag Hem, wat Hij van u denkt, of gij soms ook niet te licht zijt in de heilige weegschaal.

De Heer zegt verder: »gij hebt» — en daarmede laat hij toch eenig vroolijk licht vallen op de donkereschilderij, die wij beschouwd hebben — »gij hebt,» zegt Hij verder tot dien opzieners, in uw gemeente, buiten de velen, die gevaar loopen te sterven en het geestelijk leven geheel en al te verliezen, »eenige weinige namen,» eenige personen, maar ook slechts »weinig,» »die hunne kleederen niet bevlekt hebben,» »die hunne kleederen niet bevlekt hebben,» Dit woord doet ons denken aan een der vele voorschriften onder het Oude Verbond, waarin verboden was een doode aan te raken, wilde men niet onrein worden; men moest zich, waar dit plaats gegrepen had, weder reinigen. Want als de Heere hier zegt: »gij hebt eenige weinige namen te Sardis, die hunne kleederen niet bevlekt hebben,» dan wil Hij daarmede te kennen geven; er zijn daar toch nog oprechte zielen, die met uwen geestelijken dood en met hen, »die sterven zouden,» geen inwendige aanraking en gemeenschap gehad hebben, maar terwijl gij insliept, o, wachter, en allengs met u, hier en daar eene ziel in doodsgevaar kwam, zoo is er toch te Sardis een klein getal, dat waakt en nog leeft, en zich door de kracht mijner genade voor alle besmetting des vleeschs en des geestes zorgvuldig bewaard heeft, en »deze zullen met mij wandelen in witte kleederen, overmits zij het waardig zijn,» niet door zich zelf, maar om mijnentwil, door het levend geloof, waarmede zij mij aangrijpen en aangegrepen hebben, zoodat al hun werken en hun gansche leven uit het geloof voortkomen, en zij te midden van een gemeente, die den geestelijken dood te gemoet gaat, als wijze maagden de olie des Heiligen Geestes in de lampen hunner harten dragen. »Deze zullen met mij wandelen in witte kleederen,» en waardig zijn te staan voor mij, den Zoon des menschen. Men zal hun aandoen het blinkend fijn lijnwaad der heiligen en zij zullen tot de groote schare gesteld worden, die voor mijnen troon staat met witte kleederen en palmtakken in hunne handen. »Zij zullen met mij wandelen,» d.i., in mijn eeuwige, zalige gemeenschap zullen zij daarboven vreugde en blijdschap hebben; ja, die hier een verborgen leven leiden met Christus in God, zullen, als Hij geopenbaard wordt in heerlijkheid, met Hem in heerlijkheid geopenbaard worden.

NOTTEN.

(Wordt vervolgd.)

Schriftbeschouwing.

Het Evangelie.

I.

Mark. 1 : 15. Geloofd het Evangelie.

Het antwoord op de vraag: hoe krijg ik vergeving van zonde? geeft ons het evangelie. Reeds hierom is het van groot gewicht te weten, wat het evangelie ons verkondigt.

Het Grieksche woord »evangelie» wijst in zijne allereerste beteekenis het loon aan, dat een bode ontvangt voor de goede tijding, door hem overgebracht. Zoo komt het echter slechts bij ongewijde schrijvers voor; de Schrift gebruikt het uitsluitend om er de boodschapping zelve door aan te wijzen. 't Is ontleend aan het woord »evangeliseeren», eene gunstige tijding overbrengen, dat wij in de vertaling der Zeventigen aantreffen. Bepaaldelijk wordt het gebruikt van de kondgeving van het door Christus geworden heil.

Ouder dan het woord is de zaak. Het evangelie toch is, volgens Gal. 3 : 8, reeds aan Abraham, ja, nog vroeger, Gen. 3 : 15 aan Adam verkondigd, eene ster gelijk, die terstond na het invallen der duisternis aan den hemel verrees. Van het evangelie wordt dan ook, Hebr. 4 : 2, 6, gezegd, dat het aan de vaderen verkondigd is; zelfs kan van deze verkondiging gezegd, dat zij alle beschikkingen der genade Gods omvat. De prediking des heils moge in de dagen des Nieuwen Verbonds klaarder den samenhang aller heilsweldaden met Christus laten uitkomen, wijder van omvang is zij niet. Het evangelie der belofte dekt zich ten volle met het evangelie der vervulling.

In één opzicht echter is er een belangrijk onderscheid; sinds Christus verschijning toch neemt het evangelie de boodschapping in zich op, dat de grondslagen der vervulling van het te voren aangekondigd heil gelegd zijn, door het werk van den beloofden Messias. Breders dezer heilmaars zijn de apostelen der nieuwe bedeeing, wier getuigenis niet alleen in hunne Schriften, maar ook in dat van elken prediker van het evangelie, voortzetter als deze is van het werk hunner prediking, voortleeft. Zoo als apostolisch evangelie heeft het vooral voor ons beteekenis; het Oudtestamentisch evangelie is niet aan ons, die van nature Heidenen zijn, verkondigd; eerst als evangelie der vervulling is het tot ons gekomen.

Aan het woord evangelie worden in het Nieuwe Testament eenige nadere bepalingen toegevoegd. Voor alles heet het evangelie »des koninkrijks», nader, des koninkrijks »van God;» onder deze benaming werd het van Christus verkondigd, Mark. 1 : 14. Zij dient om aan te wijzen, dat het verkondiging is van de blijde boodschapping dat het koninkrijk Gods gekomen is, Luk. 11 : 20, en zich in de onmiddellijke nabijheid bevond dergenen, aan wie het evangelie verkondigd werd, Mark. 1 : 15. Daardoor sloot het zich rechtstreeks aan de historie aan, God had reeds een koninkrijk op aarde gehad; op Sinaï toch werd Hij koning in Israël. Zelfs had Hij David tot Messias des rijks verheven; was de koning de Gezalfde niet, Ps. 132 : 10 en droeg hij niet den titel van Zoon? Ps. 90 : 27, 28. Maar dat alles was voorbij; het koninkrijk was van Israël, tegelijk met den Gezalfde, weggenomen; Israël was Gods volk nog, maar Gods rijk niet meer. Toch had de profetie de wederoprichting des koninkrijks aangekondigd, als vrucht van de wederoprichting van Davids troon. Dat rijk zou geene herhaling van het oude zijn, maar iets nieuws, dat in het oude slechts zijn uitgangspunt had. Voor alles toch zou het van geestelijke goederen vol zijn. Het koningsvolk is gereinigd van zijne zondschuld, kent de wet, zoodat het geen leermeester meer noodig heeft, is bekrachtigd tot een wandel in de gerechtigheid, bezit den profetischen Geest; 't is thans waarlijk, innerlijk zoowel als uiterlijk, eene geheiligde gemeente. Maar tot deze geestelijke goederen beperkt zich het koninkrijk Gods niet. Rijksvormig treedt het op de puinhoopen aller wereldrijken op. 't Is een rijk, waaruit onvrede en ellende gebannen zijn, ja, waaruit ten ten laatste ook de dood gebannen wordt; al zijne kinderen zijn weer in één land hereenigd, en de dooden keeren tot de levenden weer; over alle volken voert het heerschappij tot in eeuwigheid, en alle schatten der wereld worden in den dienst zijns Gods gesteld; God zelf woont in zijns volks midden, en overschaduwet het met zijne heerlijkheid. De oprichting van dat rijk komt tot stand door tussenkomst van den Messias, Davids Zoon, Gods Zoon, gezalfd met den Geest, koning, maar tevens middelaar des Woords, door wien Jehova spreekt, en middelaar der verzoening, door wien Jehova ontzondigt, van wien alle profeten hebben gesproken, en op wien alle vaderen hebben gewacht.

Sloot Jezus prediking zich aan historie en profetie aan, toch verheef zij

zich verre bovede opvatting, die zich de Joden van een tijd aangaande het koninkrijk God hadden gevormd, ja, onderscheidde in wezenlijk van deze. Algemeen meent men toch, dat het rijk Gods naar aarden trant van anderen opwaarts rijzen met uiterlijk gelaat te voorschijn tden zou. Tegen deze voorstelling kate Jezus zich beslist. Het rijk Gods was hem een rijk der hemelen, een ik, dat van den hemel afdaalt en ons den hemel verplaatst. Vestigen zou hij zich, niet door zwaard of wondermach maar door de stille, verborgene werling des Woords en des Geestes, een zad gelijk, dat onmerkbaar opwast, zodat de plant er is, voor men ze ziet. Waarmede toch zou God beginnen? Met van de goederen des koninkrijks te geven, welke er de voornaamste van waren, de geestelijke, de ongezene, die welke het tot een hemelsch kninkrijk maakten, van andere natuur dan de rijken dezer wereld, ja zelfs da het oude Davidsrijk, dat hoewel geheiligd, toch nog aardisch was. Die geestelijke goederen, wier uitdeeling en inbezitting aan de uiterlijke rijksoprichting vooraf zouden gaan, waren dezelfde, die reeds vroeger als goederen eens nieuwen Verbonds waren aangekondigd. De vrede met God, gegrond op eene eeuwige verzoening der zonde, zou zich openbaren in gemeenschap aan zijnen Geest, die het volk in het licht der kennis van Gods wil, en in de wegen van Gods gebod wandelen leed. Het rijk Gods zou voor alles een rijk der gerechtigheid zijn, wel te verstaan van eene gerechtigheid beter van gehalte dan der farizeeën. Vandaar dat het evangelie van Jezus slechts voor hen eene blijde boodschapping was, die, arm van geest, hongerden naar de gerechtigheid, die van boven kwam; hen alleen heette hij dan ook zalig, omdat het koninkrijk alleen voor hen beteekenis had, als vervulling van iets wat hun hart begeerte.

v. ANDEL.

(Wordt vervolgd.)

Leer en Kerkregering.

Het oordeel van Voetius over de wijze van behandeling der zaken in Synodale vergaderingen.

In de Synode kunnen de zaken op tweeërlei wijze worden behandeld. De eene wijze van behandeling is deze, dat de zaken die te behandelen zijn, door den praeses worden voorgebracht en toegelicht, en dat zij dan door de verschillende leden worden besproken en het voor en tegen van alle zijden wordt behandeld. Nadat dit geschied is, en de discussie zijn geëindigd wordt door meerderheid van stemmen het besluit der vergadering vastgesteld.

Dewijl niet alle sprekers de gave hebben om kort en bondig hun oordeel te zeggen, of hun gevoelen te verdedigen, worden soms de discussiën noodeloos gerekt, en niet weinig tijd verspild.

Er komt bij, dat er in elke vergadering wel mannen zijn, die geen groter genot schijnen te kennen dan zich-zelf te hooren en die dus over elke zaak die ter tafel komt korter of langer het woord voeren. Hierdoor zijn de vergaderingen waarin op deze wijze wordt gewerkt van langen duur.

De tweede wijze van behandeling is deze: De zaak die te behandelen is wordt door den praeses ter tafel gebracht; vervolgens wordt de zaak in handen gegeven van de commissie van rapport, of er wordt eene afzonderlijke commissie benoemd die de zaak onderzoekt; een rapport opstelt; dit aan de vergadering overlegt, en dat dan door de vergadering met of zonder vele discussiën, gewijzigd of ongewijzigd wordt aangenomen of ook wel verworpen.

Deze wijze van behandeling bespaart veel tijd dewijl zij vele noodloze discussiën voorkomt of ook afsnijdt en de vergadering door het rapport een gemotiveerd oordeel heeft.

Nu is uit de Synodale handelingen bekend, dat in de Synoden der Chr. Ger. kerk de eerste wijze van behandelen werd gevolgd en in de Synoden der Ned. Gereformeerde kerken daarentegen de tweede.

De vraag, welke wijze van behandeling de beste is, of aan welke de voorkeur behoort gegeven, mag wel behoorlijk overwogen alvorens de Synode straks te samen komt. Er zal dan gekozen moeten worden tusschen die twee behandelingswijzen.

Daarom acht ik het niet kwaad het oordeel van Voetius hierover ter overweging te geven aan de provinciale vergaderingen en aan de leden der aantaande Synode, waarin, zoo ik vertrouw, mannen zitting zullen hebben die vroeger behoorden tot de Chr. Ger. kerk of tot de Ned. Geref. kerken.

Dit oordeel van Voetius, te vinden in zijn Pol. Eccl. pars 3 pag. 211 is aldus:

Op de vraag: »Of het nuttig is dat

van het begin der Synode af, eenigen als ordinaire raadgevers uit de leden der Synode gekozen en aangesteld worden, die in alle zaken of ten minste in zaken van grooter aanbelang voor de Synode de beslissing vooraf gereed maken? geeft hij dit antwoord: Een zoodanig iets schijnt door Hyperius, tract. cit. pag. 812 goed geacht en bevorderlijk te zijn tot een gemakkelijk en korte bespreking der Synodale verrichtingen. Maar van de andere zijde schijnt dit minder veilig te wezen en aan de vrijheid der Synode te kort te doen (praejudicare) en den weg tot de oligarchie, de heerschappij van enkelen, te banen, hetwelk een voortdurend ongeluk is voor den kerkelijken bodem waar de duivel rondwandelt, die altijd lagen legt waarvoor de kerken altijd te waken hebben.

Want nauwelijks kan het plaats vinden dat de door dezelfde en gedurende de Synode vast raadgevers te voren gereed gemaakte oordeelen, niet zouden overgaan in voorloopige beslissingen, ten minste dat ze zoo vrij door de leden der Synode zouden onderzocht en indien het zoo goed dunkt, zouden verworpen worden, als zoo ze door hen niet vooraf waren gereed gemaakt. Want de raadgevers, die zelve een deel van de Synode uitmaken zouden, door hunne stemmen te vereenigen met die van een deel der anderen, die gemakkelijk door hen te belesen zijn, gemakkelijk de schaal naar hun kant kunnen doen overhalen. Voor dit alles moet men zich ten strengste wachten.

Dit oordeel van Voetius is dus gunstiger voor de eerste wijze van behandeling dan wel voor de tweede. Wel is het waar, dat men ook voor de verschillende zaken verschillende rapporteurs kan kiezen en dat hierdoor het bezwaar van Voetius voor een deel wegvalt, maar toch moet worden erkend, dat dezelfde personen dikwijls voor meerdere zaken worden verkozen en dat dus het gevaar waarop Voetius wijst, voor een groot deel blijft bestaan.

En in kerkelijke vergaderingen behoort, zooveel mogelijk, alles vermeden te worden wat tot de heerschappij van weinigen kan leiden. Moge het al waar zijn dat er eene aristocratie des geestes is, en dat de persoonlijke invloed van den een altoos groter is dan die van een ander, eene Synode mag niet medewerken om den invloed van enkelen boven die van anderen te doen gelden. In eene Synode hebben alle leden de zelfde rechten en behooren die rechten door allen gelijkelijk geëerbiedigd te worden.

Daarom geef ik ook de voorkeur aan de eerste wijze van behandeling, al is het ook dat die meer tijd vereischt. Het gevaar, dat de stem van een of die van weinigen in de kerk de overwegende worde blijft bestaan en de oligarchie, d. i. de feitelijke regeering van enkelen, behoort in de gemeente des Heeren niet te huis.

DE COCK.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde Vriend,

Wat is het toch een geluk, voor het leven op deze wereld, dat er idealisten zijn!

Zij zijn het, die hunne medemenschen het hoofd boven water houden, als de vloed van de werkelijkheid des levens of de vloed der tegenspoeden hen dreigt te verzwellen. Zij hebben, in hun geest, eene voorstelling van de volmaakte werkelijkheid, van de volmaakte wereld; en zij zien die wereld door alle onvolmaaktheid heen, en achter alle onvolmaaktheid. De bestaande werkelijkheid ontmoetigt hen niet, maar prikkelt veeleer tot al ernstiger streven en al consequenter drijven naar het ideaal. Zij zoeken niet meer, zij hebben het gevonden; zij zijn grootbezitters. Wel niet altijd grondbezitters, want hun bezit is hoog in de lucht, maar toch bezitters van iets, dat niet gewogen of gemeten kan worden en met geen goud kan worden betaald.

Het lijden van een idealist zal, dunkt mij, hoofdzakelijk daarin bestaan, dat zijne medemenschen traag, vaak weerspanning en onleerzaam zijn, meer gehecht aan den grond dan aan de lucht. Althans in Nederland is het zeer moeilijk de menschen warm te maken. Er behoort veel geduld en veel zeemanschap toe om de menigte een stapje vooruit te krijgen.

Over het algemeen prijst en laakt men nog de nuchterheid, de kalmte en bedaardheid van het Nederlandsche volk. Welk een verschil tusschen ons en de Belgen! Ofschoon wij vlak naast elkander wonen en eens één waren, is de tegenstelling toch zeer groot. Zoodaals gij weet, heeft men ook daar geruimen tijd zich bezig gehouden met de regeling van het kiesrecht, en stond men eindelijk voor de keus: of toegeven aan den volksdrang of burgeroorlog en omwenteling.

De behoudsmannen hebben het daar tot 't uiterste laten komen en niet toegegeven vóór er burgerbloed vloeide.

Opmerkelijk is het daarbij, dat de kroon, of het koninklijk gezag, bijna niet in dezen

strijd betrokken is. De liberalen hebben dat gezag reeds lang tot de bescheidenste grenzen beperkt, het van de kroon afgenomen en aan zich getrokken. Ze hebben de Christelijke religie, met alle hun ten dienste staande middelen, ondermijnd, van invloed op het publieke leven beroofd en, zooveel in hen was, ook in de volkskringen pogen uit te roeien, en daarvoor in de plaats gesteld, zooals de Standaard het onlangs treffend juist noemde, den dienst van god intellect en god mammon. En zoo is het geschied, dat nu de minder bevoorrechten, in naam zelf van de godheden des liberalismus, tegen hun overheerschers in verzet komen en zeggen: wij willen niet langer uwe knechten zijn, wij willen ten minste door uitoefening van het kiesrecht, invloed op 's lands zaken hebben, wijl we ook menschen, ook burgers, ook belanghebbenden bij het algemeen belang zijn.

Indien de idealisten, die de leus in de wereld gebracht hebben van: vrijheid, gelijkheid en broederschap, nog eens konden terugkeeren en de tegenwoordige wereld aanschouwen, zou 't hun, denk ik, niet meevallen. Vooral op 't stuk van gelijkheid en broederschap zouden ze zich zeer teleurgesteld zien. Ze hadden een hoog ideaal, bedreven gruwelen in naam der vrijheid, en zouden nu moeten erkennen, dat de tegenwoordige maatschappij in weinig beter conditie is dan toen zij de wereld verlieten.

Men zou zoo zeggen, indien er sprake is van gelijkheid, gelijkheid voor de wet, gelijkheid als burgers van den staat, dan zou die gelijkheid daarin allereerst moeten uitkomen, dat al die burgers het recht hadden om de personen te kiezen die de wetten des Lands helpen tot stand brengen, en de voorstellen of voordrachten der Overheid beoordeelen, en de uitgaven, de financiële belangen mede behartigen en controleren. En juist dit is het, waartegen men zich, ook in ons land, zoo hardnekkig verzet, en dat men in België heeft moeten afdwingen en afpersen, en nog maar ten deele verkrijgen kon, niet vóór er burgerbloed vloeide!

Indedaad, het is een geluk voor de wereld, dat er idealisten zijn. Want als men de werkelijkheid van het leven neemt zooals zij is, zou men de wereld allicht als onoverbetelbaar dwaas en slecht gaan beschouwen. Gij weet, hoe ten onzent juist de kiesrecht-uitbreiding, waartoe onze tegenwoordige Regeering een voorstel bij de Volksvertegenwoordiging heeft ingediend, ook de mannen van Christelijke belijdenis verdeelt, en een groot deel, wellicht het grootste, (met zekerheid valt daar nog niets van te zeggen) van de volksvertegenwoordigers, juist dit eerste en natuurlijkste recht van het volk, met vele reden en op onderscheidene gronden, aan het volk betwist. En dat niettegenstaande vrij algemeen de gedachte leeft, dat het er toch, den een of anderen tijd, toe komen moet en toe komen zal. Maar men wil het tegenhouden, zolang men kan, en maakt juist daardoor den toestand steeds ingewikkelder en gevaarlijker.

Verwonderen moet het u dan ook niet, als gij bespeurt, dat ook onder het volk dat den Christus belijdt, verwarring en verdeeldheid is, en sommigen dreigen de kluts kwijt te raken, en reeds spreken van Christelijk socialisme, dat mij altijd in de ooren klinkt, alsof iemand beweerde in het bezit te zijn van wit zwartseel.

En evenmin moet het u verwonderen, als gij leest van eenige samenwerking van antirevolutionairen en radicalen. De kerkelijke kwestie bederft ten onzent schier alles. Dit getuigt enerzijds nog wel voor den godsdienstigen geest onder ons volk, maar anderdeels werkt deze kwestie ook als gif in de aderen van ons nationaal leven. Zij, die zich vrienden noemen van de Ned. Herv. kerk, sluiten zich meer en meer bij de liberalen op staatterrein aan, wijl dit, zoo beweren ze, een eisch is van de liefde, die zij der Ned. Herv. kerk toedragen. De Gereformeerden daarentegen denken er niet aan ooit een stem te geven aan een liberaal, maar velen zien er geen been in, des noods een radicaal te kiezen, omdat deze meer de rechtvaardigheid en de gelijkheid van alle burgers en van alle kerken zegt te willen bevorderen. Ook hierin zit ik zeg niet een ideaal, maar toch wel idealisme. Vroeger zijn we van de Roomsche kat gebeten; nu hoopt men van den Radicaal kater betere dingen te zullen ondervinden.

Het is mij ook kwalijk genomen, dat ik, naar aanleiding van de jongste verkiezing te Leeuwarden, sprak van een politiek der wanhoop. Vooral bij onderwijzers aan Christelijke scholen schijnt dit niet in goede aarde gevallen te zijn. Dit spijt mij, omdat ik altijd geleerd heb en mijn best heb gedaan om er naar te leven, dat de domine en de schoolmeester vrienden behooren te zijn, en samen moeten werken, wijl zij elkaar noodig hebben om in waarheid geze-

gend te arbeiden. Maar wat niet kan, dat kan niet. Stemmen is een werk, dat een Christen niet zonder zijn geweten doen kan, althans doen mag, en over het geweten is God alleen rechter.

Als we om des beginsels wil geen liberaal kunnen kiezen, dan weet ik niet op grond van welk beginsel we wel een radicaal moeten kiezen. Liberalen en radicalen leven uit één grondbeginsel, ze zijn van dezelfde afkomst, maken één familie uit. Als het aankomt op het kritiekste, komen ze tot elkaar en bij elkaar, tegen ons. Ze hebben op 't oogenblik een onderling familietwist, maken barengerucht, krijgen een standje voor de deur; en nu komen wij, antirevolutionairen, en zeggen: den radicalen geef ik de voorkeur en de liberalen zullen en moeten er onder. Dat bevalt natuurlijk de radicalen, ze schudden ons de hand en zeggen: ferme kerels ben jehi, je komt kordaat voor je beginsel uit. Maar — er kan een tijd komen, dat de familietwist weder wordt bijgelegd, en dan werpen ze, met vereende kracht, den vreemde de deur uit.

Merkwaardig is nu reeds de jongste verkiezing in Harlingen. In Leeuwarden is de heer Gerritsen gekozen, ook door antirevolutionairen. Nu het bij de herstemming tot Harlingen stond tusschen den liberaal en den antirevolutionair, zou men mogen verwachten, dat de radicalen zouden gezegd hebben: de antirevolutionair verdient de voorkeur boven den liberaal.

Te meer omdat ze den heer Heemskerk kennen, en weten hoe hij, in den Amsterdamschen Gemeenteraad, dikwerf aan hunne zijde staat. Maar ze hebben eenvoudig het omgekeerde gedaan van wat de antirevolutionairen in Leeuwarden deden, en waren er maar eenige tientallen antirevolutionaire kiezers minder opgekomen dan was de liberale heer Bouwman nu lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in plaats van wijlen de heer Oppedijk.

Die het leest, merke hierop!

Ook in Amsterdam kan men 't opmerken. De heer Hovy had een reeks uitnemende voorstellen, de regeling van het onderwijs betreffende, aan den Raad gedaan, voorstellen die, zonder het onderwijs te schaden, veel geld aan de stad zouden besparen. Natuurlijk kwam geheel de liberale familie in opstand, zorg en vreeze. Op één na werden alle voorstellen verworpen. B. en W. waren het echter met den heer Hovy eens, dat ook minvermogenen een kleinigheid moesten betalen voor het onderwijs hunner kinderen. Dat de armen geheel van het betalen vrij zijn, spreekt van zelf, en daarover bestond geen verschil. Maar minvermogenen, iemand die b.v. f 15 in de week verdient, B. en W. stelden voor zulke menschen 6 centen in de week te laten betalen voor den kind, 8 centen voor twee kinderen, en voor elk kind meer 3 centen.

Maar zelfs dat was den radicalen heer Nolting nog te kras. Iemand die f 15 in de week verdient, kan geen cent schoolgeld betalen beweerde dit Raadslid. Hoe de vaders het dan moeten maken, die niet zelden minder dan f 15 in de week verdienen, en om der conscientie wil voor hun kinderen geen gebruik kunnen maken van de openbare school, gaat den heer Nolting niet aan. De heer Heemskerk vroeg hem dan ook zeer leuk, of hij dien regel ook op de Christelijke scholen wilde toepassen door b.v. subsidieering? Maar het radicale antwoord van het radicale Raadslid luidde kort en zakelijk: wel neen, de openbare school staat open voor allen; daaraan, daaraan!

Ik moet eindigen en wensch op 't oogenblik ook niet meer te zeggen. Ik zeg alleen maar: wat is het toch gelukkig, dat er idealisten op de wereld zijn!

Van harte

l.t.

GISEN.

De generaal der Jezuïeten Martin, de opvolger van pater Anderledy, is gekozen in het oorspronkelijke klooster van Loyola en de orde te Azpetia bij Loyola in Spanje. Het is een somber gebouw, doch nog niet te somber als gebleken is voor de keuze van den »zwarten paus», zoals de Generaal der Jezuïeten wel genoemd wordt. Pater Martin is zelf ook een Spanjaard en betrekkelijk jong voor zulk een ambt, dat den Paus te Rome eigenlijk onder toezicht moet houden. Hij is 47 jaren oud. Indien hij tijd van leven heeft, kan hij een tweede Pater Beckx worden.

Militair Tehuis te 's Bosch.

Voor alle gaven hartelijk dankzeggend, verzoekt de ondergeteekende, om alle liefdegaven, voor het Militair Tehuis bestemd, vooreerst te zenden aan het adres van den heer J. R. de Milddalhier. Door de goedgunstige hulp van vele vrienden hebben we ons Tehuis voor de Militairen kunnen behouden, nu reeds vele jaren. Het Bestuur is hier recht dankbaar voor. En dat het door sommige jongelingen zeer gewaardeerd wordt, bewees voor enkele

le weken nog een oud milicien, die ons een milde bijdrage van eenige vrienden zelf kwam ter hand stellen. Tegenwoordig kunnen wij niet veel jongelingen in het Tehuis verwachten, en ten gevolge van drukke exercitiën en doordien er zeer weinig Protestanten hier thans in garnizoen zijn. Maar dit kan veranderen. Intuschen gaan de uitgaven door. Wij bevelen het Tehuis in aller liefde aan.

Namens het Bestuur,

Js. VAN DER LINDEN.

's Bosch, 18 April '93

»Jachin».

Beoordeeling.

Van de firma Høveker en Zoon te Amsterdam ontvingen wij ter inzage een Catalogus van de uitgaven der Vereeniging »Capadose».

Behalve eene volledige opgave van titel en prijs der uitgaven, met enkele proeven van de bewerking der platen, bevat deze Catalogus eene collectie Zondagschoolkaartjes, waaronder ook bewijzen van »Tegenwoordigheid» en »Goed gedrag».

Deze collectie is door onze Commissie zeer gunstig ontvangen. Zij biedt eene rijke verscheidenheid aan en de bewerking is inderdaad fraai. Vooral de voorstellingen uit de Bijbelsche Geschiedenis zijn goed geslaagd.

De kaartjes zijn van zeer verschillende grootte en prijs, sommige in vellen, andere in pakjes. De Zondagschoolonderwijzer, die zijnen leerlingen eens iets moois wil en kan geven, zal hieruit ongetwijfeld eene keuze kunnen doen naar genoegen.

Als wij eene aanmerking mogen maken, zou het deze zijn: waarom is op één der kaartjes een Fransche tekst geplaatst? Is dit wellicht voor Fransche families? Voor de Zondagschool althans zien wij daarin weinig nut.

S. J. VAN WIJCK, Secretaris.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Van den WelEd. Heer G. P. Ittmann, te Rotterdam . . . f 5,00
Van M. v. d. K. te Slikkerveer . . . 10,00

Slechts twee giften; maar giften, die de kas merklijk stijven; weshalve zij ons grootelijks hebben verblijd. Niet ieder echter heeft over groote sommen te beschikken; te minder omdat thans voor zoo veel arbeid der liefde onze belangstelling wordt gevraagd. Daarom worde niemand ontmoedigd bij de gedachte aan de slechts kleine bijdrage, die hij kan afstaan; ook enkele stuivers zelfs, zullen met blijdschap en dankbaarheid worden ontvangen.

Ook deze zaak zij den Heer der Leger-scharen biddend aanbevolen!
Driesum. E. KROPVELD.

Concept-Regeling

VOOR DE OPLEIDING VAN DIENAREN DES WOORDS IN DE GEREFORMEERDE KERKEN.

Gaarne hadden we onzen lezers geheel het belangrijke stuk terstond medegedeeld, maar de Bazuin heeft daartoe geen ruimte en om buitengewone onkosten te maken geen vrijheid; te meer omdat alle kerkeraden de Concept-Regeling ontvingen en dus zij, die er in de eerste plaats over oordeelen moeten, geen behoefte hebben aan plaatsing in de Bazuin.

We wenschen echter het geheel stuksgewijze in de Bazuin op te nemen, opdat ook alle belangstellenden het kunnen leeren kennen.

Reeds nu geven we de Bijlagen, waarin de praktische uitkomst der overwegingen en de voorstellen zijn geformuleerd.

Tevens verzoeken wij verschoond te blijven van ingezonden stukken, deze zaak betreffende. De Bazuin heeft altijd den regel gevolgd om geen zaken te beoordeelen, die bij de kerkelijke vergaderingen thuis behooren en daar reeds in behandeling zijn.

Het stuk van Ds. van Kamp, voorkomende in het vorige nummer, staat in geen het minste verband met de Concept-Regeling. We ontvingen het reeds in Maart en konden het nu eerst plaatsen, zonder te weten dat de bovengenoemde regeling reeds van de pers was. Ook Ds. van Kamp was hiermede onbekend.

Red.

BIJLAGE A.

Concept-Statuten voor de Theologische School.

Art. 1. De Gereformeerde kerken in Nederland onderhouden ook voortaan hare Theologische School, ten dienste van hen, die voor den Dienst des Woords wenschen te worden opgeleid.

Art. 2. Deze Theologische School zal gevestigd zijn te

Art. 3. Deze Theologische School zal in verband worden gesteld met de Theologische faculteit der Vrije Universiteit, voorzover het mogelijk blijkt vanwege de Kerken de daarvoor vereischte overeenkomst met de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag aan te gaan.

Art. 4. De gezamenlijke kerken verzorgen deze Theologische School, voor wat het onderwijs aangaat, door Deputaten, die te dien einde door de Generale Synode dezer kerken worden gemachtigd en geïnstrueerd.

De aanwijzing van deze Deputaten wordt opgedragen aan de Provinciale Synoden, voor elke provincie één.

Voor de uitwendige aangelegenheden bevoegt en instrueert de Generale Synode

een Directorium van vijf Deputaten, voor zoo veel noodig buiten haar leden.

Zoo voor Curatoren als Directeuren worden tegelijkertijd secundi aangewezen.

Deze Curatoren en Directeuren dienen van Generale Synode tot Generale Synode, en rapporteeren in de laatste.

Art. 5. De aanstelling, de schorsing en het ontslag van hen, die aan deze School onderwijs zullen geven, geschiedt, op voordracht van de Deputaten Curatoren, en voor zoo veel noodig, in gemeen overleg met de Directie der Vrije Universiteit, door de Generale Synode.

Zij voeren den titel van hoogleraar of lector.

Art. 6. Het College van hoogleraren heeft het recht van examineeren en tot verlening van den graad van Candidaat tot het praeparatoir examen.

Art. 7. Tot de lessen dezer School worden alleen zulke leden van een der Gereformeerde kerken toegelaten, die na onderzoek blijken in staat te zijn de lessen te volgen, en, vanwege hun kerkeraad, goed getuigenis aangaande hun belijdenis en wandel kunnen overleggen.

Bij het in te stellen onderzoek behoort te blijken, dat zij in kennis gelijk staan met hen, die met goed gevolg het propaedeutisch examen aan de Vrije Universiteit hebben afgelegd. Wie hiervan diploma bezit, wordt van het onderzoek vrijgesteld.

Art. 8. Het aantal hoogleraren, en de vakken door elk hunner te onderwijzen, worden bepaald in de instructiën der Generale Synode voor Curatoren en hoogleraren.

De jaarlijksche Series lectionum wordt, op voordracht van het College van hoogleraren, voor zoo veel noodig in gemeen overleg met de Theologische faculteit der Vrije Universiteit, door Curatoren vastgesteld.

Art. 9. De studie aan deze School duurt vier jaren. Elke cursus vangt aan medio September, en eindigt de laatste week van Juni.

Tusschentijds is er een Kerstvacantie en een Paschvacantie.

Art. 10. Voor het volgen der lessen wordt telken jare voldaan. Door deze betaling verkrijgt men recht tot bijwoning van alle lessen.

Art. 11. Het College van hoogleraren oefent opzicht en tucht over de ingeschreven studenten uit, en heeft als uitersten maatregel het recht een student van de School weg te zenden.

Art. 12. De Deputaten Curatoren oefenen toezicht uit op de belijdenis der hoogleraren en lectors, opdat alles uit hun onderwijs gewerd blijve, wat afbreuk zou doen aan de belijdenis der kerken.

De hoogleraren en lectors hebben zich te dien einde bij hun optreden te verbinden aan de Drie Formulieren van Eenigheid der kerken en te onderwerpen aan het opzicht van Curatoren.

Art. 13. Voor hen die niet in staat zijn zelve in de kosten van hunne opleiding te voorzien, en zoowel geestelijk als verstandelijk een meer dan gewonen aanleg tonnen te bezitten, kan, voor zoo verre de Provinciale Synoden en Classen hierin niet voorzien, een zeker aantal beursen of huisvesting door de Deputaten Directeuren beschikbaar worden gesteld.

Art. 14. Het inkomen en het pensioen der hoogleraren en lectors zal in de instructie van hoogleraren worden geregeld.

Art. 15. De gelden voor de instandhouding dezer school benodigd, worden gevonden: 1° uit interesten, huren of andere inkomsten van wat deze school bezit of te eeniger tijd mocht komen te verkrijgen; 2° uit legaten en giften; 3° uit collecten in alle kerken te houden; en 4° uit de collegegelden.

Art. 16. De overgang van de Theologische School in dezen gewijzigden vorm zal op last en met volmacht der kerken ten uitvoer worden gelegd door Deputaten, hiervoor door de Generale Synode te benoemen, edoch met dien verstande, dat verkregen rechten van de tegenwoordige Theologische Docenten aan de Theologische School in geen enkel opzicht worden verkort.

Deze Deputaten ontvangen hiervoor van de Generale Synode een afzonderlijke instructie, en rapporteeren op de eerstvolgende Synode.

BIJLAGE B.

Concept van overeenkomst tusschen de Gereformeerde kerken in Nederland enerzijds en de Directeuren van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag anderzijds.

Contractanten, beiderzijds beziel met den wensch, om de Theologische School der Gereformeerde kerken op voet van zelfstandigheid, te doen samenwerken met de Theologische faculteit der Vrije Universiteit, zonder dat aan de verschillende herkomst, het onderscheiden karakter en het uiteenlopend bestuur van beide inrichtingen afbreuk worde gedaan, zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1. Beide inrichtingen zullen door haar respectieve besturen gevestigd worden in eenzelfde, nader bij onderlinge overeenkomst te bepalen plaats van ons land; mits altoos met dien verstande, dat te dien plaatse een Gereformeerde kerk besta.

Art. 2. Contractanten anderzijds zullen de Theologische faculteit niet losmaken van de overige faculteiten, maar ook deze vestigen ter plaatse waar de Theologische faculteit zal zijn.

Art. 3. Contractanten zullen het daaraan leiden, dat de docenten in de Theologie, thans werkzaam aan de Theologische School, als hoogleraren in de Theologische faculteit, en de hoogleraren, thans werkzaam in de Theologische faculteit, als hoogleraren in de Theologische School be-

noemd worden, en zulks vóór een later vast te stellen dag.

Art. 4. Contractanten verbinden zich elke drie maanden aan elk dezer hoogleraren te doen uitbetalen de som van f, en voor deze som elk de helft te zullen storten; alsmede voor de regeling der pensioenen van hoogleraren nader overeen te komen, altoos onder eerbiediging van de door de tegenwoordige titularissen verkregen rechten.

Mocht door een der titularissen hiertegen bezwaar worden gemaakt, zoo zal hem, zoo lang hij in dienst is, zijn dusver bedongen salaris worden uitbetaald door wie hem aanstelde; in welk geval de medecontractante hiervan de helft aan de andere contractante vergoedt.

Art. 5. Contractanten zullen elk hererzijds aan Curatoren, in overleg met de hoogleraren, die alsdan aan beide instellingen gelijkzamen, vrijheid geven en hen uitnoodigen, om de verdeling der studievakken, der college-uren, de tucht op de studenten en de examina, alzoo te regelen, dat voor beide inrichtingen, zoo veel mogelijk, eenzelfde Series lectionum, zij het ook onder verschillend hooft, gelde, en dat eenzelfde examen, zoo de candidaat slaagt, recht geve op een dubbel diploma, voor elk der beide instellingen één.

Art. 6. Indien door vertrek, ontslag of sterfgeval een der tegenwoordig aan beide inrichtingen arbeidende hoogleraren mocht uitvallen, zullen contractanten de normale samenstelling van het aantal hoogleraren aan hare inrichtingen onderling regelen, en bij toerbeurt, de eerste maal door het lot vast te stellen, het initiatief nemen voor de vervulling, desverreicht, van den vacanten kathedra.

Art. 7. Dit initiatief zal hierin bestaan, dat de contractante aan hare medecontractante uiterlijk binnen zes maanden een tweetal presenteert, en dat dit tweetal de goedkeuring van de medecontractante, binnen gelijken termijn, erlangen moet. Weigering van goedkeuring kan alleen plaats hebben met redenen omkleed. Geschil hierover ontstaan, zal door arbiters, beiderzijds één, en een derde, door deze beide te benoemen, beslecht worden.

Is alzoo het tweetal definitief vastgesteld, dan deelt de contractante, die het initiatief heeft, aan hare medecontractante mede, wien zij wenscht te benoemen, en geschiedt de benoeming van dezen voor beide instellingen op eenzelfde wijze.

Art. 8. Contractanten stellen beiderzijds een gelijkkluidende formule op, volgens welke de hoogleraren van beide inrichtingen zich binden aan de Drie Formulieren van Eenigheid der Gereformeerde kerken.

Art. 9. Contractanten oefenen beiderzijds, elk voor haar eigen instelling, opzicht over het onderwijs der hoogleraren.

Art. 10. Contractanten wijzen beiderzijds elk voor hare inrichting een gelijk getal Curatoren aan, die, voor zaken het theologische onderwijs betreffende, steeds over en weer tot het bijwonen van elkanders vergaderingen worden uitgenodigd, met recht niet van stem, maar van advies.

Art. 11. Het recht van schorsing en ontslag der hoogleraren berust bij beide contractanten, elk voor haar eigen instelling; doch zij verbinden zich dat recht als maatregel van tucht niet uit te oefenen, dan in overeenstemming met elkander. Bij gebreken onmogelijkheid om tot overeenstemming te geraken, geven zij de beslissing over aan afzonderlijke Deputaten, drie in aantal, hiertoe door de Generale Synode der Gereformeerde kerken te benoemen, mits deze Deputaten, noch als hoogleraren, noch als Curatoren of Directeuren aan een der beide inrichtingen verbonden zijn.

Art. 12. De contractante enerzijds wijst vijf Deputaten aan, die, als Directeuren der Theologische School, alles wat op de stoffelijke en geldelijke aangelegenheden der Theologische School betrekking heeft, in overeenstemming met de contractante anderzijds regelen.

Hieronder is begrepen: 1° de uitbetaling der salarissen; 2° het in gereedheid brengen der noodige localiteiten voor colleges, vergaderingen, promoties, openbare redevoeringen enz.; 3° de beursen voor de studenten; 4° de aanstelling van een pedel; 5° de regeling der college- en examengelden; 6° de inrichting van een huis voor studenten.

Art. 13. Mocht een der contractanten er toe over willen gaan, om boven het vastgestelde kader, nog één of meer hoogleraren, of ook lectors, aan hare instelling te verbinden, en bewilligt de medecontractante niet in deze zaak, dan behoudt hij het recht zulk een benoeming zelfstandig te doen, mits op beding, dat de voor de benoeming de regel gelde, die hierboven is aangegeven, alleen met dit onderscheid, dat na wederzijdsche goedkeuring van het tweetal de benoeming slechts door de eene contractante geschiedt; 2e. dat uit zoodanige benoeming nooit eenige geldelijke verplichting voor de medecontractante voortvloeie; en 3e dat Art. 8 en 11 ook voor hem gelde.

Art. 14. Contractanten zullen de toelating tot de colleges en examens voor beide instellingen regelen op voet van gelijkheid, voor wat aangaat de vereischte kennis, terwijl contractante enerzijds zich het recht voorbehoudt, voor wat aangaat hare instelling, nog andere confessionele en kerkelijke voorwaarden hieraan te verbinden.

Art. 15. De Curatoren van beide instellingen regelen, zoo veel noodig, de voor hun collegiën noodige samenwerking bij onderlinge overeenkomst, waarop zij de goedkeuring van beide contractanten vragen.

Art. 16. Contractante enerzijds wijst Deputaten aan, die, zoo lang de kerken niet in Synode vergaderd zijn, namens de kerken met de contractante anderzijds in onderhandeling kunnen treden, en, voorzover hun instructie dit nitwijst, namens haar kunnen handelen.

Van deze instructie geschiedt mededeeling aan de medecontractante.

Art. 17. Beide contractanten zullen de collegegelden op zoodanige wijze heffen, dat ze voor beide instellingen op een bedrag worden gesteld, dat ineens wordt voldaan, en daarna voor de helft door elk der beide contractanten wordt geëist.

Art. 18. Bij verschil over de betekenissen van deze overeenkomst, staat de beslissing aan drie arbiters, door elke contractante één, en de derde door deze twee, te benoemen.

BIJLAGE C.

Instructie voor Deputaten in zake de onderhandelingen over de Theologische school.

Art. 1. De kerken in Synode algemeen vergaderd, benoemen (buiten het Curatorium der Theologische school en buiten het Bestuur van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag) zeven Deputaten, die in last ontvangen den overgang van den bestaanden toestand der Theologische school in haar nieuwen toestand voor te bereiden.

Art. 2. Deze Deputaten benoemen zelve hun moderamen en regelen hun werkzaamheden.

Art. 3. Zij ontvangen in last, om op den voet van bijgaand concept met het Bestuur van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag te onderhandelen over de vraag, of dit Bestuur gezind en genegen is, om op dien voet met de kerken een overeenkomst aan te gaan.

Indien dit Bestuur wel tot overeenkomst genegen is, maar tegen een der gestelde bedingen bezwaren heeft, of bijvoeging van andere bedingen verlangt, zijn zij gemachtigd hierover voorloopig te onderhandelen, en gelast om in hun rapport aan de eerstvolgende Synode een gewijzigd voorstel in te dienen.

Art. 4. Zij ontvangen in last, om met het sub 2 genoemde Bestuur te onderhandelen over de plaats van vestiging en dienaangaande een gemotiveerd voorstel bij de eerstvolgende Synode in te zenden.

Art. 5. Zij ontvangen in last, om, bijaldien met genoemd Bestuur genoegzame overeenstemming voor het sub 3 en 4 bedoelde kan worden verkregen, met dit Bestuur te onderhandelen over eene door hen op te stellen Concept-regeling voor den overgangstoestand, die nauwkeurig geheel den gang afbakt, dien de zaak zal hebben te nemen.

Art. 6. Zij ontvangen in last, eene Concept-instructie te ontwerpen voor de Deputaten Directeuren, voor de Deputaten Curatoren, voor de hoogleraren, en voor de toelating van studenten tot de Theologische school. Bij het ontwerpen dezer concepten zullen zij bedacht moeten zijn op zoodanige regeling als de samenwerking van deze Theologische school met de Theologische faculteit het meest kan bevorderen.

Art. 7. Zij zijn gelast en gerechtigd, om in de plaats, die zij als plaats van vestiging voordragen, om te zien naar de noodige localiteit, en desverreicht na onderhandeling met het sub 3 genoemde Bestuur, voorstellen dienaangaande in te dienen, alles met behoorlijke opgave van localiteit, ligging, kosten van aankoop en verbouwingkosten.

Art. 8. Zij ontvangen in last, om met de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs in onderhandeling te treden over de overneming van de literarische opleiding, en over het zich stellen van deze Vereeniging, voor zoo veel de belijdenis aangaat, onder het toezicht der kerken. De vrucht dezer onderhandelingen bieden ze in een behoorlijk concept van overeenkomst, en dito van regeling van overgang aan de eerstvolgende Synode aan.

Art. 9. Zij gaan bij alle hunne onderhandelingen uit van het beginsel, dat de rechten der kerken geen schade mogen lijden, en dat de rechten der personen, die thans verkregen zijn, in niets worden verkort.

Art. 10. Zoodra zij met hun arbeid gereed zijn, vatten ze de uitkomst hiervan samen in een rapport vermeld van noodige concepten, en wenden zich tot de roepende kerk om door tusschenkomst van deze een Generale Synode der kerken voor de afdoening van deze zaak te doen bijeenkomen.

Deputaten voornoemd:

H. BAVINCK.

G. VAN GOOR.

A. KUYPER.

L. NELJENS.

B. VAN SCHELVEN.

Ingezonden.

AAN DEN EERW. HEER REDACTEUR V. D. BAZUIN.

Hooggeachte Redacteur!

Overtuigd, dat U zóó »liberaal» wel zal zijn, een plaatsje te gunnen aan »een stem uit de Geref. Kerken» van iemand, die de misdaad heeft begaan de candidatuur van den heer Gerritsen te Leeuwarden te steunen, verzoekt ondergeteekende het volgende in »de Bazuin» op te nemen.

In uw interessante »brieven» schreef U de woorden: »ik voor mij beschouw de verkiezing van Gerritsen als een daad van politieke wanhoop.» Op dit citaat volgden andere woorden, die, met de bovenstaande, spoedig een »dienaar des Woords» en een »leeraar», docent of professor, uit Kampen van die brachten en hun de kunst van lezen verleerden. Dat nu is slechts voor een gering deel U te wijten. U gebruikte een woord van onzen Heiland om uwe meening toe te lichten omtrent de roeping van onze Christ. hist. kiezers in dezen, maar m. i. verkeerd. Het woord n.l. »geef den Keizer, wat des Keizers is, en Gode wat Gods is.» Dit woord toch werd gesproken om den Farizeën te beduiden, dat hun list

mislukt was om Jezus te doen kiezen tus-
schen de theoretische inrichting van den
Joodschen staat en de cesaristische indee-
ling in het wereldrijk van Tiberius, of, wil
men eenvoudiger, tusschen het eertijds van
Israël en het ondergeschikt zijn aan Rome's
monarch. De Heere wilde zeggen en zeide:
»niet het één of het ander, maar het één
in en door het ander." M. a. w. gij hebt
de zaken te nemen zooals ze nu zijn en
u te buigen onder de vrijmachtige beschik-
king Gods, die u onder Tiberius' scepter
bracht." Nu gaat het toch immers niet
aan voor een Theoloog, uit deze woorden
een parallel leefregel te distilleeren voor
onze toestanden en nog minder voor dit
speciaal geval. Dat was m.i. uwe fout
en van deze maakten »vader Ploos" en
professor (!) Lindeboom handig gebruik om
nu eens *ach* en *wee* te roepen over het
verschrikkelijke dezer verkiezing te Leeu-
warden. Achab en Josafat, Malthusianisme
en cholera, ja, wat niet al, moet dienst
doen om het »gescheit der liberale pers"
nog wat voort te dragen en te beter te doen
slagen. Dat vele dominés niet lezen kun-
nen, is in Friesland bekend, dat hun de
Logica te machtig is, ook, — maar nu
blijkt bovendien, dat ze geen verstand van
politiek hebben. En, eenmaal aan het
doorrijden, moeten ook »den broederen (?)"
smetten aangewreven worden van »vermen-
ging," van »uitdooving" van ware geest-
drift bij ons volk, om van het overige
maar te zwijgen. Eilieve, waar moet dit
been? Dat de »Gereformeerde Kerk," be-
naamd voor de Herv. Kerk liever Gerritsen
niet gekozen zag en daarom den twee
Christ. Onderwijzers de ooren wiesch, die
openlijk de voorkeur van Gerritsen hadden
betoogd, (dat waren de heer v. Munster
en de ond.) laat zich vatten. Maar wat
moet men zeggen van de art. der Heeren
Ploos v. A. en Lindeboom? Dit, dat zij
toch Friesland eens mogen leeren kennen
in zijne »volksnooden," dat ze eens, vol
attentie, lezen de art. van den redacteur
v. »de Standaard" over de kwestie dezer
verkiezing; dat ze eens kalm nagaan, hoe er
eerst een eigen candidaat gesteld is, daarna,
slechts uit voorkeur om de *kieswet-Tak*,
de heer Gerritsen gesteund is op een politiek
program, dat op 4 cardinale punten (zie
»uitnemend betoog in »de Standaard") ons
bracht nabij ons verlangen. En eindelijk,
dat men toch geen vrome frazen aaneen
lijma om het vonkje geestdrift, dat bij een
deel van »ons" volk in Friesland in de asch
van onkunde en onbegrepen belang ligt te
gloven, te dooven. Begrijpt men de een-
voudige waarheid niet, dat iemand, die
niet stemt, bij ons kietselsel, *toch* stemt,
het zij zoo. Men kan medelijden hebben
met de onvatbaarheid dier lieden voor zulk
een rekenkundig axioma, maar ook misprij-
zen, dat men de »goe gemeente" zand, zij
het dan ook vroom zand, en onbewust, in
de oogen strooie. Laten wij liever waken
en — nuchteren zijn, voor de eischen van
elk politiek moment, in verband met ge-
zonde politiek. Dankzeggend:

Uw bestendige lezer,
W. v. D. WIELEN, Christ. Ond.
Leeuwarden, 17 April '93.

Aan de Redactie van »de Bazin."

Naar aanleiding der »korte verantwoor-
ding" van Ds. van Lingen wilt U mij
misschien toestaan enkele opmerkingen te
maken om, kon het zijn, dezen zoo gelief-
den broeder er toe te brengen zijn weg nog
eens te overpeinzen of althans anderen te
wijzen op hetgeen, m.i. in genoemde bro-
chure den nauwkeurigen toets niet kan door-
staan.

Laat ik dan voorbijgaan de verschillen-
de zinsneden, die immers zoo moeilijk te
verantwoorden zijn, als op blz. 8: »wij
moesten alles overgeven, zij niets," op blz.
16 dat beweert wordt »dat bij den Doop
de Heilige Geest in 't kindeke indaalt" op
blz. 23: »wij hebben er naar gevraagd in
Amsterdam," »s Gravenhage, in Leiden, Aru-
hem en overal is ons dezelfde getuigenis
gegeven, dat Modernen, dronkaards en
hoereersders zijn gebleven."

Maar laat mij dan wijzen op hetgeen op
blz. 19 voorkomt, waar Ds. van Lingen
schrijft: »Ware de Chr. Geref. Kerk geweest,
wat zij moest zijn, zij had zeker nooit de
Nederd. Geref. Kerk voor een ware kerk
erkend," maar eilieve, waarom ging de
schrijver dan zelf tot deze kerk over, die
toen toch zeker dan al niet was, wat zij
moest zijn?

En wanneer hij schrijft: »Wilt gij nog
een sterker bewijs. Geen gering getal van
gecensureerden in de Christ. Geref. Kerk,
met velen, die om de Kerkelijke straf te
ontloopen, tijdig waren gevlucht, werden
met open armen, zonder meer door de
Doleerenden opgenomen" blz. (24), mag ik
hem dan herinneren, de juistheid dezer be-
wering daarlatende, dat toen Ds. van
Lingen als consulent voorzat om te Kuilen-
burg den Doleerenden Kerkeraad te doen ver-
kiezen en daar ook een Chr. Geref. lid was,
die om het verzuimen der godsdienstoef-
ningen (bij kerkte steeds bij de Ned. Geref.)
gecensureerd was en mede wilde werken
tot bedoelde verkiezing, en aan Ds. van
Lingen gevraagd werd of hiertegen bezwaar
ware, zijn antwoord volkomen ontkennend
was.

En waar hij op blz. 26, 27 en 28, als
hém reeds vroeger bekend, allerlei leelijke
intentien mededeelt van de woordvoerders
der Vrije Universiteit, is het dan niet won-
derlijk, dat Ds. van Lingen, in weerwil
van dit alles, zijn zoon daar ter studie zond
en zoo toch zeker medeplichtig werd?

Ook om te weten hoe hij vroeger het
standpunt der Ned. Gereformeerden van
ganser harte omhelsde, behoeft men
slechts het voorwoord van zijn eerste preek
in »Uit de diepte" te lezen, waar het toen
heette, dat hij zijn lieven Doleerenden
broeders niets weigeren kon.

Waar het dan blijkt, dat Ds. van Lin-
gen in eigen persoon, immers onbewust,
zoo gedwaald heeft en zoo gemakkeijk
veranderd is, dat hij zelfs in datzelfde

Kuilenburg, zoo ernstig den Doleerenden
op het gevaar van eene vereeniging met
de Chr. Gereformeerden wees, en hij desniet-
temin later Chr. Geref. in den bevestigten
graad werd, »plus royaliste que le roi," had
hij dan ook, gedachtig aan het »neemt el-
kander aan" nog niet »en wijle onze moge-
lijk verkeerdheden kunnen dragen om te
trachten ons terug te brengen in het rech-
te spoor! Ook ten dienste van dat gym-
nasium, hetwelk zoo de liefde heeft van
zijn hart en waar hij zoo noode kan ge-
gemist. Geve God, door zijn groote gena-
de, hem dit nog in te zien, en brenge Hij
de dwalenden, netzij ons of hen, dan ook
in den door hem gewilden weg.

DE MAURI.

Jette.

Misschien herinnert zich bij 't lezen van
bovengenoemde naam nog een of ander
lezer van de *Bazin*, die zeer getrouw van
geheugen is, wat we van het werk der Bel-
gische Zendingkerk ter dier plaatse in Au-
gustus '92 hebben geschreven.

Voor mij althans behoort de Zondagmorgen
te Jette doorgebracht tot eene van de
aangenaamste herinneringen aan mijn be-
zoek van België. Gaarne deel ik daarom
mede wat br. Haksteen mij voor een paar
weken schreef, in de hoop, dat velen met
mij door gebed en liefdegaven dien arbeid
mogen steunen. »Ik ben," zoo schrijft hij,
»heel blijde, dat gij Jette nog niet hebt
vergeten. Het werk daar verdient de be-
langstelling, de gebeden, en de helpende
liefde van de vrienden van den Heer en
zijn Rijk. Ik ben dankbaar u te kunnen
zeggen, dat wij daar gezegend voortwerken.

Met het oog op de bestistheid van ver-
scheide van die mannen en vrouwen, die
onze bijeenkomst geregeld bijwonen en Chri-
stelijke bewijzen geven, dat zij voor den
Heer zijn gewonnen, heb ik er ook (des
Dinsdagsavonds van 8-9 uur) eene cate-
chisatie-bijeenkomst geopend. Deze wordt
door een 20-tal geregeld bijgewoond. Ik be-
handel met hen den Roomschen catechismus,
dien ik vergelijk en wedersprek met en door
het woord der Heeren, waaraan ik dan het
onderwijs van den Heidelb. catech. verbind.
Wij zullen zien, of zij het volgend jaar met
het paascheft kunnen worden aangenomen.

Gij ziet, dat ik »langzaam aan" tot regel
stel in mijn omgang met hen. Het woord
des Heeren en mijne ondervinding gedu-
rende de 36 jaren van mijn arbeid in de
Belg. Zending, Kerk dwingt er mij toe. Wij
zijn zoo blijde, dat we daar nu een klein
harmonium hebben, het bevordert de lief-
lijkheid en geeft verlichting aan den spre-
ker bij het zingen onzer liederen met die
vrienden."

Tot zoover ds. Haksteen. 't Blijkt hoe
zijn werk de steun der Geref. Kerken ver-
dient. Zoo iemand of eenige kerkeraad er
wat voor over heeft, zend het mij maar,
ik zal wel zorgen, dat het in goede handen
komt.

A. VAN DER SLUJS.
ENKHUIZEN, April '93.

Verbetering. In het stuk van Dr. van Kamp (zie
vorig nr.) staat: »besluiten" in plaats van »be-
slissen", »bedruktheid" in plaats van »beduchtheid."

ADVERTENTIE.

Getrouwd:
LUKAS VAN AGEN,
EN
AALTJE HULLEMAN.

Die tevens hunnen dank betuigen
voor de vele bewijzen van belangstel-
ling ondervonden bij hun huwelijk.
GENEMUIDEN, 28 April '93.

Gehuwd:
JAN FERNHOUT
EN
JANTINA WEITSINA DE VRIES.

SMILDE,
23 April 1893.

De Heere verblijde ons hedenavond
met de geboorte van een welgeschapen
Zoon.

J. BALHUIZEN JR.
G. BALHUIZEN—
REYMERINK.
AMSTERDAM, 22 April 1893.

Ps. 136: 1a.
Zaterdag 6 Mei hopen D.V.
onze zeer g-liefde ouders
CORNELIS KBAAN
EN
ANTONIA BLACKSTONE,
hunne 25-jarige Echtver-
eeniging te herdenken.
Hunne dankbare kinderen.
DOORN, 26 April 1893.

Op den 6 Mei a.s. hopen
D. V. onze geliefde Ouders
J. FLESCH
EN
N. LOUW
hunne 25-jarige Echtver-
eeniging te herdenken.
Hunne dankbare kinderen.
AMSTERDAM,
29 April 1893.

Op den 6den Mei a.s. hopen
D. V. onze geliefde Ouders
M. BROER
EN
P. H. v. D. AHEE,
hunne 25-jarige Echtver-
eeniging te herdenken.
Hunne dankbare kinderen, be-
huwd- en kleinkinderen,
A. H. BROER.
GRADA J. BROER.
S. J. OUDKERK—
BROER.
S. OUDKERK.
G. Chr. VONK—
BROER.
E. VONK.
AMSTERDAM,
28 April 1893.
Rosmarijnsteeg 4.

Zoo God wil, hopen onze
geliefde Ouders
JORDANUS ROSKAM
EN
PIETERTJE TELUW,
den 4en Mei a.s. hun vijf-
jarige Echtvereeniging
te herdenken.
Gode alleen de eer!
Hunne dankbare Kinderen,
Behuwd- en Kleinkinderen.
SLIEDRECHT, April '93.

Heden overleed, zacht en kalm,
in de vaste hoop des eeuwigen
levens, mijn dierbare Echtge-
noot en der kinderen zorgdra-
gende Vader en Behuwd-vader
Frederik Hendrik Dik,
in den ouderdom van 80 jaren
en 6 maanden.
Wed. F. H. DIK
en Kinderen.
SCHEEMDA,
15 April 1893

De jongste onzer lievelingen,
HENDRIK CORNELIS,
werd gisterenavond in den jeug-
digen leeftijd van 24 weken van
ons genomen.

IJ PARS
B RADSMA.

FRANKERH,
17 April 1893.

Heden overleed onze jeugdige
vriend, en lid onzer Jongelings-
vereeniging,

MONNES SCHOELMAKERS,
in den bloeienden leeftijd van
bijna 23½ jaar.

Trooste de Heere zijne diep
bedroefde Ouders, Broeders en
Zusters, die niet behoeven te
treuren als degenen die geen
hoop hebben, en heilige Hij
deze roepstem aan onze jeug-
dige harten, om te zoeken de
dingen die boven zijn.

Namens de Chr. Jongelings-
vereeniging,
T. HUNSE, Secretaris.
BEILEN, 18 April 1893.

Heden overleed tot onze diepe
droefheid onze geliefde Moeder
Behuwd- en Grootmoeder

AALTJE VAN DER VEEN,
Wed. van wijlen den Heer H.
A. S. BRUGTS, in den geze-
genden ouderdom van ruim 82
jaren.

De hoop op een zalig weder-
zien troost ons in onze droef-
heid.

S. H. BRUGTS.
G. P. BRUGTS.
A. BRUGTS—
v. ENGBRINK.
A. P. BRUGTS.

KAMPEN,
20 April 1893.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

Gevestigd te AMSTERDAM, Vijzelgracht 51.
Maatschappelijk Kapitaal: Een half miljoen gulden.

Commissarissen: Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, Jhr. Mr.
A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN
DER OYE en H. SERET. Directeur: H. J. VAN VULPEN.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen van KA-
PITAAL en LIJFRENTE tot elk bedrag.
AGENTEN en AGENTESSEN uit den beschaaften stand
gevraagd.

Gevraagd:
Een flinke

DIENTSTODE

tegen 1 of 15 Mei, van goede ge-
tingen voorzien, bij L. BAKKER,
Oldenbarneveldstraat 79 Amsterdam.

Het Bestuur der Chr. School te
Uithuizermeeden W. G. vraagt een

ONDERWIJZER,

voor de laagste klas. Brieven franco
aan het hoofd der School
P. S. VAN DER SCHAAR.

Uitgeloot:

Aandeel No. 53

van de leening ten laste der Gerefor-
meerde Kerk te Zwolle (A), betaalbaar
bij den Heer W. L. VAN DER VEGTE.

Aandeel No. 29

van de leening ten laste der Christe-
lijke School Goudsteeg, betaalbaar bij
den Heer H. KLINKERT HJzn.

4% Geldleening,

ten behoeve van de stichting
van een nieuw kerkgebouw
groot f25000, in stukken van f1000,
f500, f100, en f50, aan te gaan
door de Gereformeerde kerk te Franeker,
vastgesteld bij besluit van de op 22
Maart 1893 gehouden vergadering van
de vereenigde kerken A. en B.

Gelegenheid tot inschrijving tot den
koers van 100 procent bestaat tot 1
Mei 1893 bij de kerkeraadsleden en bij
P. Posthuma & Zoon, Harlingen en Fran-
neker.

Namens de vereenigde kerken A en B,
Ds J. M. TEN HOOR, pres.
L. HOFSTRA Jr, scriba.

GRAFSTEENEN EN
GRAFMONUMENTEN
SWITTERS & TERPSTRA,
Steenhouwers, Zuidersingelstraat.
GRONINGEN.

Algem. Assurantie-kantoor.
J. A. SMEDES & Co. te Zutphen.
Verzekering van kapitalen bij
overlijden, lijfrenten, pensio-
enen.

Transport-verzekering van goederen
en geldswaarden binnen- en buitenland.
Speciale verzekering van kerken en
scholen tegen Brandschade.
Verzekering van werklieden tegen on-
gelukken enz.
Alle inlichtingen gratis.

PINKSTERFEEST!

Ter uitdeeling aan kinderen op
Zondagsscholen worden aanbevolen, de
TRAKTAATJES MET PLAATJES

over de Bijbelsche Geschiedenis.
100 Ex. 60 Ct; 200 Ex. à 50 Ct.;
300 Ex. à 40 Ct.

Gekleurde Prenten

over de Bijbelsche Geschiedenis O. & N.
Test. à 1 Cent.

Bij toezending van het bedrag wor-
den te franco verzonden door ZALS-
MAN te Kampen.

LASTBRIEVEN
voor Afgevaardigden naar Provinciale
en Classicale vergaderingen.
à 3 Cent.

ATTESTATIES
voor mannelijke en voor vrouwelijke
leden.
à 1 Cent.

ATTESTATIES
voor doopleden.
à 1 Cent.

Verkrijgbaar bij G. PH. ZALSMAN te
Kampen, die ze alom franco verzendt.

Doopboeken.
Lidmatenboeken.
Notulenboeken.
Kasboeken.

Attestatiën.
Lastbrieven (dubbel)
op extra kwaliteit papier.
Verkrijgbaar bij H. J. VAN DER
VEGT.
Boek & papierhandel, Zwolle.

WIE

5 blauwe postzegels zendt aan
ZALSMAN te Kampen, ontvangt daar-
voor per omgange post franco

EEN BOEKJE,

waarin tal van goede recepten door
een Veearts, voor ziekten van
paarden,

koelen

en varkens.

Bij den uitgever J. DEN BOER te
Brenkelen is vanwege het Geref. Trak-
taatgenootschap »Filippus" verschenen:
LXXXVI. De Wandelende Jood 2 ct.
LXXXVII. De kwalen van onzen
tijd, door Ds. A. LITTOOIJ 10 ct.

Wel ongelukkig 1 ct.

Twee Tekstkaartjes op
karton.

Twee id. op
gewoon papier.

Deze tekstkaartjes, bestemd om bij
brieven en visitekaartjes ingesloten te
worden, kosten:

100 ex. karton	f 0,50;
gewoon papier	- 0,40
250 ex. karton	- 1,00;
gewoon papier	- 0,80
500 ex. karton	- 1,75;
gewoon papier	- 1,40
1000 ex. karton	- 2,50;
gewoon papier	- 2,00.

GOED EN GOEDKOOP!

De Geschiedenis der Christ. Geref.
Kerk in Nederland, aan het volk ver-
haald door

J. Verhagen Jr.,

met een voorwoord van

M. NOORDTJIZ.

Tweede druk. 556 bladz. De
eerste druk kostte . . . f 5,—

De Mozaïsche Wet, door J.
VAN ANDEL. 194 bladz. » 1,25

Eene stem uit de Gerefor-
meerde Kerk in Amerika.

64 bladz. . . . » 0,40

Bijbelsche Tafereelen, door A.
C. DE ZWART. Met 24

plaatjes, 96 bladz. . . . » 0,30

Deze vier boeken worden franco aan
huis verzonden, aan hem of haar die
een postwissel van f 1,50 zendt aan
ZALSMAN te Kampen, met het bij-
schrift »Goed en goedkoop." Brief
schrijven onnoodig.

Vrije Universiteit.

De jaarvergadering zal dit jaar, naar wij
hopen te Arnhem gehouden worden, en wel
zeer waarschijnlijk den 29 Juni, terwijl de
ure des gebeds dan weer aan den vóór-
avond plaats heeft. Wij herinneren ons
nog levendig de samenkomst te Groningen,
en den broederlijken en opgewekten geest
die daar heerschte. Veel is er weer sedert
dien tijd gebeurd. Ook is de strijd niet
uitgebleven; doch wij die gelooven, dat
alle dingen medewerken moeten ten goede,
zijn er van overtuigd, dat ook de stormen
en de donkere dagen dienstig zijn in de
Hand van den Hemelschen Landman, om
de boomen dieper wortelen te doen schie-
ten.

Wanneer de broederlijke liefde slechts
blijven mag, en de geest der ootmoedig-
heid, door welke de een den ander uitne-
mender acht dan zichzelf, kan ook, bij
verschil van inzicht, de uiting daarvan niets
dan goeds voortbrengen. Het Fransche
sprekwoord »du choc des opinions jaillit
la vérité" (nit de wrijving der meeningen
spruit de waarheid voort) blijft nog altijd
van kracht.

Moge echter de broederlijke liefde nimmer
verflauwen, doch steeds toenemen.
De mannen die zich hebben aangegord voor
den arbeid der Vrije Universiteit, mogen
zonder grootspraak of zelfverheffing met
Nehemia zeggen: »het werk is groot en
wijd" — maar daarom juist kan de eene
den andere niet missen, doch moet de band
der eenheid steeds meer gevoeld worden,
en de heilige bezieling steeds toenemen.
Daardoor wordt die ook bij anderen opge-
wekt.

Het was mij een groot genoegen dezer
dagen te vernemen, dat een onzer predi-
kanten, zelf ook eenmaal student aan de
Vrije Universiteit, onder zijn catechisanten
begonnen was sympathie voor het Hooger
Onderwijs op den gonslag der H. Schrift
aan te kweken door hen tot het geven
van geregelde kleine geldelijke bijdragen op
te wekken. Dit is een uitnemende zaak.
Waar men voor begint te geven, blijft ook
de belangstelling niet uit.

Moge dit voorbeeld veel navolging vinden!

W. HOVY.

Snelpersdruk van Zalsman te Kampen.

DE BAASZUIN.

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland”.

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 5 Mei 1893.

Jaar 11: 12, Blaast de Baasuin!

Is het voor u lieben wel de tijd/ dat gij woont in uw gewelfde
huizen, en zal dit huis woest zijn? Hagg. 1: 4

De Baaszuin verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post
f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-
Afrika f 2.50. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal
vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van
1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen v r a c h t v r i j te adreſſeeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten enz., Stukken
der Medewerkers, en Buitenlandsche Bladen aan dHr. C. MULDER te
KAMPEN; — Binn. Bladen, Intezenden Stukken en Werken ter reensie
aan de REDACTIE TE AMSTERDAM; (Ds. W. H. GISPEN). —

Officiële Kerkelijke Berichten, Verslagen enz.

(Uit Het Kerkblad van 5 Mei 1893.)

Bij dit Nr. behoort een Bijvoegsel.

N. B!

Om Hemelvaartsdag moet de Baaszuin een halven dag vroeger op de post zijn. Inzenders van Berichten, Advertentiën enz. gelieven hierop te rekenen. Zoo ook voor het Kerkblad.

Berichten.

Uitbreiding der Theologische School.

De Algemeene Thesaurier voor de Uitbreiding der Theol. School maakt door dezen aan belanghebbenden bekend, dat van de rentelooze leening ten behoeve der School zijn uitgeloot de Nos. 197, 6, 219, en 18.

Tegen toezending of overlegging van de bewijzen van aandeel kan de Uitbetaling van af heden dagelijks plaats hebben.

Voorts: dat op zijn daartoe gedaan verzoek eervol ontslag is verleend aan Ds. H. B. GRUCHITS te Bunschoten als Class Collectant-Correspondent voor de Uitbreiding van de Theol. School in de Classe Amersfoort, en dat in zijne plaats is benoemd Ds. J. DIJK te Oud-Loosdrecht.

En in dezelfde betrekking in de plaats van Ds. J. M. MULDER te Aalten, die eervol vertrekt naar 's Hertogenbosch, voor de Classe Zutphen.

Ds. H. TE VELDE te Varsseveld.

Den beiden afzenden broeders wordt namens het Curatorium der Theol. School hartelijk dank gezegd voor hunne vele en goede diensten aan haar en door haar aan de kerk bewezen, terwijl de kerkeraden in voornoemde Classen en de Class. Coll.-Correspondenten in de andere Classen onzer kerk verzocht worden van deze veranderingen nota te nemen.

J. NEDERHOED,

Algem. Thesaurier.

Middelstum, 1 Mei 1893.

Rapport „Huish. Reg.”

Namens Deputaten voor Huishoudelijke Regelingen verzoekt ondergeteekende, dat in het Rapport dat door hen aan de Kerkeraden is toegezonden, de volgende correctie worde aangebracht:

Op bladz. 47 (punt 56) worde aan het sub 2e gezegde toegevoegd: „Behoudens de beslissing der Synode over punt 58 (blz. 48).”

Klundert, 27/4 '93. J. H. FERINGA.

De Provinciale Synode van Groningen vergadert D. V. Woensdag 21 Juni voormiddags 10 uur te Groningen in het kerkgebouw in de N. Ebbingestraat.

De stukken voor de agenda benevens opgave der Afgevaardigden met hunne Secundi en de woonplaatsen der Ouderlingen moeten vóór 27 Mei bij ondergeteekende worden ingezonden.

Bekendg. Dinsdag 20 Juni.

Zuidhorn. H. SCHOLTEN, Prov. Corr.

Classis 's Bosch.

De Geref. kerk te Genderen, aangewezen als roepende kerk, maakt aan alle kerken in de Classis bekend, dat de e. k. Classicale vergadering D. V. zal gehouden worden te 's Hertogenbosch, op Dinsdag 9 Mei, aanvangende te 9½ uur.

Uit naam des Kerkeraads,
J. K. v. HAERINGEN, Pres.

Classis Heerenveen.

Vergadering Woensdag 17 Mei e. k. in het kerkgebouw der Geref. kerk te Heerenveen. Aanv. 11 ure.

J. DEKKER, Corr.

Classis Ommen.

Vergadering op Woensdag den 24 Mei te Den Ham. Aanvang 's morgens 10 uur. Stukken voor 't agendum in te zenden tot 14 Mei aan den ondergeteekende.

Namens den Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Den Ham,
J. J. KUIPER, Pres.

Classis Alkmaar.

De kerkeraad van Helder roept bij dezen de kerkeraden in de Classis Alkmaar op ter vergadering, welke D. V. zal gehouden worden te Broek op Land.

gendijs op Donderdag 1 Juni a.s., beginnende des voormiddags te 9 uur. Punten voor het Agendum worden vóór 18 Mei ingewacht bij Ds. J. Gideonse te Broek op Land.

Namens den Kerkeraad voorn,
J. A. KLERQ.
W. DEN HENGST.

Helder, 1 Mei 1893.

HEERDE, 16 April 1893. Heden maakte onze geachte Leenaar, de WelEw. Heer Ds. M. van der Vegte, de gemeente bekend, een roeping te hebben ontvangen van de gemeente te Veenendaal B. In een verblijf van ruim 14 jaren bedankte Z.Erw. voor twaalf beroepen en ook nu nog hoopt de Gemeente, dat Z.Erw. voor dit beroep met vrijmoedigheid zal kunnen bedanken.

Namens den raad der Geref. Kerk,
W. J. VAN APELDOORN, Scriba.

GORINCHEM, 26 April 1893. Hedenavond werd, na gehouden bidstond, met overgrote meerderheid van stemmen beroepen Ds. J. van Andel van Leeuwarden. Dat wij spoedig mogen vernemen: ik kom tot u, is de wensch van kerkeraad en gemeente.

J. SNOEK, Scriba.

LEEWARDEN, 30 April. Onze geliefde Leenaar Ds. J. van Andel ontving eene tweede roeping, van de gemeente te Gorinchem. Wij gunnen gaarne beide gemeenten én Gorinchem en Goede Herder en Leenaar, zoals wij hebben, maar vragen toch den Heere: Ach, brek de banden niet, die Gij zelve gelegd hebt tusschen hem en ons, door hem van ons weg te nemen.

Namens den Kerkeraad,
COSM. BILJENGA, Scriba.

LEIDEN, 30 April. Heden avond nam onze geliefde Leenaar Ds. H. Benker met de apostolische zegenbede 2 Thess. 1: 11, 12, afscheid van zijne gemeente, de zustergemeenten, die geheele kerk in Nederland en zijne talrijke vrienden. In hem verliezen wij een getrouw dienaar van Jezus Christus, de 8 jaren de gemeente te Leiden en 30 jaren de kerk in Nederland met toewijding van heel zijn persoonlijkheid goddijnt heeft, en door de hem geschonken gaven tot rijken zegen is geweest. De hartelijke toegenegenheid, welke hij zich door mildheid van hart bij vastheid van beginsel en door oprechtheid van wandel verworven had, werd den laatste tijd kenbaarlijk openbaar. Daarvan getuigen ook de sprekers die hem het laatste vaarwel toeriepen. Landweide namens den kerkeraad, DD. Holster en Rudolph als mededienaren, Ds. Donner als vriend en Prof. de Cock als oud-leermeester, die onverwacht dit afscheid mocht bijwonen. Vervulde de Heere onze God dat toegeliefde wenschen, geleide Hij hem en de zijnen veilig tot hunne bestemming, doe Hij hem aldaar een gezegend arbeidsveld vinden, en zoo mogelijk dezelfde waardering, die hij hier verwierf.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk A.,
H. W. BAKHUIS ROOZBOOM, Scriba.
Alle stukken, bestemd voor de Geref. Kerk A. (Hooigracht) te Leiden, worden verzocht aan het adres van den Scriba:
DR. H. W. BAKHUIS ROOZBOOM.

BOLNES, 30 April 1893. Heden was het voor onze gemeente een ware dag van blijdschap en dankzegging. Onze beroepen Leenaar Ds. C. Steketee van Veere werd a.l. met goedgunstige toestemming van onzen geachten consulent Ds. A. den Hartogh van Heerjansdam, door zijn zanger Ds. S. T. Goslinga van Schiedam, in zijn dienstwerk ingeleid en bevestigd, sprekende over 1 Kor. 4: 1 en 2; waarin Z.Erw. de plaats en de taak van den Leenaar, alsmede de roeping van Leenaar en gemeente onderling uiteenzette. De nieuwe Leenaar verbond zich des avonds hartelijk en waardiglijk aan zijne gemeente, hebbende tot tekst 2 Kor. 2: 14-16. De dankbare triumfzang van den grooten Apostel over den gelukkigen voorvang en krachtige werking van het Evangelie, wenschte Z.Erw. in alle bescheidenheid en nederigheid ook voor deze plaats van den Heere, en de opgekomen groote schare verheugde zich met ons over de groote weldadigheid des Heeren, ons onwaardig, te beurt gevallen. Ds. S. Sleeswijk Visser, van Rijsoord, dat met meer zusterkerken was vertegenwoordigd, sprak ten slotte nog een hartelijk woord; terwijl zoo 's morgens als 's avonds de bekende zegenbede uit Ps. 134 onzen geliefden Leenaar werd toegezonden. Stelde de Heere Z.Erw. ten rijken zegen, zoo voor deze plaats als hare omgeving, tot in lengte van dagen, en verhoefte Hij ook de heerdeerlooze gemeente te Veere, die zoveel verhoefde heeft, wat zij in hare omstandigheden van noode heeft, mocht het wezen in 's Heeren gunst spoedig een waardigen opvolger van haren eens zoo geliefden Dienstknecht, dit is ons aller wensch en bede. Slechts 6 maanden waren wij herderloos na het vertrek van onzen geliefden Leenaar Ds. A. Mulder naar Schooneroerd, zodat wij met recht mogen zingen: Loof den Heere, onse ziele en vergeet geene van zijne weldaden!

Namens den Kerkeraad,
G. KAMSTREEG, Scriba.

VLISSENGEN, 30 April 1893. Heden herdacht onze geachte Leenaar Ds. B. Veenstra den dag, waarop hij voor 30 jaren als Bedienaar des Woords bevestigd werd. Tot tekst had hij gekozen Markus 16: 15 en hoewel het anders nooit zijne gemeente is zichzelf, maar alleen den Heiland aan de gemeente voor te stellen, wek hij in deze ure daarvan een weinig af, door ook een ander uit zijn leven mede te deelen. Reeds van zijne jeugd af had hij veel lust voor het predikambt gehad en na vele moeilijkheden mocht hij eindelijk het voorrecht smaken, zijne lang gekoesterde begeerte vervuld te zien. Na oorspronkelijk bestemd te zijn voor de evangeliebediening onder de Heidenen, heeft hij ook in het Vaderland nog een vijftal gemeenten gediend. Bij het einde der godsdienstopleiding werd den leenaar de zegenbede uit Ps. 134 toegezonden. Moge het hem gegeven worden nog langen tijd in onze gemeente met vrucht werkzaam te zijn.

Namens de Geref. Kerk A.,
J. BOS, Scriba.

's BOSCH, 1 Mei '93. Gister in de avond-godsdienstopleiding nam onze hartelijk g-liefde Leenaar Ds. J. van der Linden zegenend en vermanend afscheid van ons, naar aanleiding van Filipp. 2: 27a. Bijna 11 jaren mocht Z.Erw. in ons midden arbeiden. En die arbeid was niet vergeefs. Getuige de nette kerk en pastorie, die Z.Erw. met de gemeente bouwde; getuige het uitnemend gebouw d'r Chr. School; getuige al de arbeid der liefde voor onze gemeente en voor heel ons gewest; getuige vooral de prediking des Woords, altijd frisch immer nieuw; eene prediking, die voor velen ten rijken zegen was. Van hen zijn er reeds in Christus ontslagen, die nacht en dag God dienen in zijn tempel. Ouderling C. van Wijnen was dan ook de tolk der g-heele gemeente, toen hij zeide, dat het heengaan van dezen geliefden Leenaar ons allen diep smart, doch dat wij in 's Heeren doen wenschen te berusten, met de bede, dat de Heere onzen Leenaar stelle tot een rijken zegen voor de kerk van 's Gravenhage. Ja de Heere geleide onzen onvergetelijken Leenaar en de zijnen, in zijne liefde en trouw, al de dag-n tot voor den troon van God, waar geen pijnlijk scheide meer gekend wordt.

Namens den Kerkeraad,
J. R. DE MILDT, Scriba.

BROUWERSHAVEN, 1 Mei 1893. Tot ons leedwezen heeft Ds. C. J. I. Engelbrecht van Andel voor onze roeping moeten bedanken. De Heere geve ons gelaten Hem te zwijgen en tevens te verbeiden.

Namens den Kerkeraad,
M. V. D. BIEL JAZ.

DIEMEN en WATERGRAAFSMEER, 2 Mei 1893. Het adres van de Geref. kerk van D. en W. is van af heden bij den Ouderling C. A. van Wijngaarden, Middenweg 117 te Watergraafsmeer.

G. F. MULDER,
Sub. Scriba.

Ontvangsten.

Ontvangsten voor de Theol. School.

Zetten	Van de Gemeente	Oostburg	f 7,18
Winterswijk 1/2 coll.	f 4,12	Wormer	f 9,68
Leiden B 1/2 coll.	f 28,17	Wommels	f 11,17
	f 7,65		

J. NEDERHOED,
Penningmeester.

Middelstum, 1 Mei 1893.

Ontvangsten voor de Zending.

Door Ds. Doorn te 's Gravenhage, van eene zwakke zuster	f 5,—
Door T. Joosten te Amsterdam, van de wed. J. te W.	2,50
Door Ds. Sibbe, uit de catechisis bus te Oudega Small.	2,50
Door Ds. Duursma, gev. in 't kerkz. te Uithuizen	5,—
Door Rev. P. Elster, v/d vereen. „Doreas” der Holl. Chr. Geref. Gemeen. aan Alpine Avenue te Grand Rapids, Michigan U.S. 41 doll.	100,—
Door Ds. Loois te Pernis, giften gev. in de coll. te Rotterdam	9,87
Door Ds. Stuifvoet te Oosterend, Texel, door de knapenvereen. bijeenverz. f 8,— en voor 't lezen van Z.-ud. boekjes f 0,80 te zamen	8,80
Door Ds. v. d. Sluis te Stroobos, van N. N. te Gerkelooier	2,50
Door A. Bergsma te Bedum, uit 't Zend. busje v/d Zondagsch. te Onderdendam	3,—
Voor de uitzending van Dr. Scheurer:	
Van de Zend. vereen. te Kampen	10,—
Coll. v.d. Gem. Marum, geh. bij eene Zend. rede van Ds. W. Breukelaar, na aftrek der kosten	12,75
Coll. v.d. Gem. Dragen	17,08
Varsseveld	24,85
N. H. In het vorig n. staat: Door Ds. Goslinga, uit de Zangsch. busjes te Schiedam f 41,57 ⁸ dit moet zijn f 45,—.	

B. DE MOEN,
Penningm.

Doesburg, 24 April 1893

(Kerkblad No. 17.)

Ontvangsten voor de Zending.

Door C. Mac Lean, v. d. Ger. Zend.-vereen. te Klundert	f 20,—
Door H. Dekker te Zaandam van N. N.	4,—
dige collectanten	21,50
Van de Geref. kerk A. en B. te Harderwijk	50,—
Door C. M. v. Heijzelendoorn te Delfshaven, van eene vriendin f 2,—, en f 3,57 samen	5,57
Door C. M. v. Heijzelendoorn te Delfshaven uit 't busje v. d. wed. A. Kop f 2,46 en f 3,70 samen	6,16
Door Ds. Sieders, v. d. Ger. Jongel.-vereen. „Rom. 8: 118” te Vlaarding	3,50
Door Freule A. B. v. Panhuijs te Velp, uit het busje van M. de J.	5,69
Door Freule A. B. v. Panhuijs te Velp, uit het busje van J. M.	2,47 ⁸
Door Freule A. B. v. Panhuijs te Velp, uit het busje van L. A.	3,42
Door Freule A. B. v. Panhuijs te Velp, uit het busje van G. G.	3,63
Door Freule A. B. v. Panhuijs te Velp, uit het busje van C. E.	6,07 ⁸
Door Freule A. B. v. Panhuijs te Velp, uit het busje van G. Zw.	4,10 ⁸
Door Freule A. B. v. Panhuijs te Velp, uit het busje van D. J.	1,80
Verzameld door G. Slotema in 't Zend. busje „Ht. Heidenbloempje” op de Zondagavondbijeenkomsten te Houwerzijl	4,—
Door Mevr. Fiet, v. d. Vrouwenver. der 1ste Holl. Chr. Geref. Gemeen. te Muskogon, N. Amerika 8,25 dollars	20,11
De opbrengst v. h. busje van Leonardus v. Heijningen Bz. te 's Gravenhage	5,—

Door Ds. Mulder, van de jongel.-vereening te Aalten f 6,—	
Door Ds. Vos te Veendam, v. d. Zangver.	3,88
Door idem, gev. in 't kerkz.	1,—
Voor de uitzending van Dr. Scheurer: Coll. v. d. Gem. Veendam	22,82
Coll. v. d. Gem. Ezinge	22,82
Door H. Dekker, v. d. Meisjesver. „Martha” te Zaandam	2,50
Door A. Kingma v. d. Zend.-vereen. te Wanswerd a. d. Streck	31,—
Door Ds. v. d. Veen, v. d. Chr. Jongel.-vereen. te Bolsward	6,64 ⁸
Door Ds. den Hartogh, uit de Catechisis-bus te Heerjansdam	5,—
Coll. v. d. Gem. Zierikzee	15,24

B. DE MOEN,
Penningmeester.

Doesburg, 1 Mei 1893.

Zending onder Israël.

Door den WelEd. Heer L. Groeneveld, Hoofddienerwijzer te Grand-Rapids: de helft van de halfjaarlijkse opbrengst uit de bus van Z.Bds. scholieren	f 21,95
Van Br. E. J. v. d. B. te Zwolle	2,50
Door Br. K. de Geus: collecte te Waarder, bij een bidstond voor Israël	f 18,24
Van de Jongel.-Vereen. „Martha” te Leiden	1,50
„Heere hoe lange?” Zoo zuchtte de Gemeente des Heeren onder de oude bedeling, en zoo vragen ook wij met het oog op de bekeering van Israël. Maar hoe lang dit volk zijn Messias ook verwierpt, eens zal het Hem erkennen, het zal zien Hem dien het heeft doorstoken, en weeneende zal het komen tot den Heer en zijne goedheid. Dat heeft onze God beloofd; dat wordt door de Kerk des Heeren biddend verwacht. Vriendelijk dankzeggend voor hetgeen ons weer uit Amerika en eigen erve is toegezonden, wordt de Zending onder Abrahams nakomelingen allen vrienden van het Godsrijk biddend bevolen door	19,74

den Secretaris-Penningm.,
E. KROPPVELD,
(Kerkblad No. 17.)

Zending onder Israël.

Door Br. K. de Geus: uit het busje van Meij. van Giessen te Leiderdorp	f 2,50
Door G. Mans: van de Jongel. v. te Andel	5,00
„Broeders, de toegenegenheid mijns harten, en het gebod dat ik tot God voor Israël doe is tot huanne zaligheid.” Kunnen wij dit woord van den Apostel lezen zonder dat wij met diep medelijken bewogen worden, jegens Abrahams nakomelingen; zonder dat ook ons gebod voor hen opklinkt tot God in den hemel? Gedenken wij hunner dan gedurig voor den troon der genade, en de gaven der liefde zullen mildelijk vloeien.	f 7,50

Voor het ontvangene zegt vriendelijk dank
de Secretaris-Penningmeester,
E. KROPPVELD.

Doesburg, 1 Mei '93.

Inwendige Zending in Zuid-Holland.

Van de Kerken:	Massluis B	f 64,00
den Haag A	f 48,44	10,08
Berkel	16,81	2,11
Bleiswijk	6,93 ⁸	7,64 ⁸
Zwartewaal	5,85	95,75
Capelle a/d IJssel	5,91	0,50
Charlois	4,00	27,45 ⁸
Delfshaven	28,11	81,25 ⁸
Hoek v. Holland	10,00 ⁸	5,60
Hoogvliet	4,60	64,09
Katendrecht	25,96	14,96
Maasland B	17,75	
Maassluis A	12,46	

Deze worden dankzeggend tot navolging vermeld.
M. H. K. MOE,
Penn.

Zwartescaal 1/5 '93.

Ontvangsten voor de Hulpbehoevende kerken in de Classis Appingedam.

Collecte van de Gem. te:	f 24,—
Spijk B	f 7,70 ⁸
't Zandt	20,28
Woldendorp	1,74 ⁸
Stedum	10,27 ⁸
Bierum	22,13
't Schild	2,04 ⁸
Spijk A	17,91
Nieuwolda	6,88

Deputaten voor Hulpbeh. kerken in de Classis Appingedam,
Ds. VELDMAN, Garrelsweer.
Ds. VAN HALSEMA, Sidsduburen.

Ontvangsten voor de Comm. van Evangelisatie in de Prov. Gron.

Collecte van de gem. Overschild	f 1,63
---------------------------------	--------

H. VAN HOOZEN,
Penningm.

Agenda

v/d Classe Edam, Donderdag 4 Mei voorm. 10 uur.
1. Opening der vergadering. 2. Onderzoek der Lastbrieven. 3. Lezing der Notulen. 4. Rapporten. 5. Voorstellen. 6. Instructiën. 7. Benoemingen. 8. Regeling der vacatuurbetrenten en consulentenschappen. 9. Inning der coll. v/h Wed. fonds en Universiteit. 10. Verrekening van Classiekosten. 11. Art. 41b v/d D. K. 12. Sluiting der Vergadering.
M. VAN DER MAST, Cl. Correspond.
Edam, 21/4 '93.
(Kerkblad No. 17.)

Zie vervolg in het Bijvoegsel.

De Dordse Leerregels.

II.

Van den dood van Christus, en de Verlossing der menschen daardoor teweeggebracht.

Niet dubbelzinnig of geheimzinnig spreken de vaderen zich uit ten aanzien van het karakter, de betekenis en waarde van den dood van Christus.

Zij noemen den dood van Christus: in Stelling III „de eenige en hoogstvolmaakte slachtofferande en voldoening voor de zonden. Van oneindige kracht en waardij, overvloedig genoegzaam om de zonden der geheele wereld te verzoenen.”

Hier wordt de eigenlijke voorstelling der H. Schrift, in eenvoudige en duidelijke bewoordingen uitgedrukt. De dood van Christus is, in den volsten zin des woords, een offerande. Niet maar een opoffering van een menschenleven voor een hoog, zedelijk ideaal; en niet maar een slachtoffer worden van eigen inspanning of menschenlijken hartstocht en boosheid, maar eene offerande naar de wet; een bloedig zoenoffer, een voldoening voor de zonden.

De dood van Christus is de vervulling van het schaduwachtige offer, dat, onder de oude bedeeling, op den grooten Verzoendag den Heere gebracht werd, en, in het algemeen van het schuldoffer, dat is een herstelling des rechts, een voldoening van het geschonden recht, een herstelling van het gebroken evenwicht en de betrekking tusschen God en den mensch. De zonde is verbreking van dat evenwicht, zij is onwettelijkheid, ongerechtigheid.

Verzoening nu is de herstelling van het geschoonden recht door voldoening aan dat recht. Hierop komt de geheele leer en de geheele handeling van het schuldoffer en zoenoffer neer. Het offerdier vervult de plaats van den schuldigen zondaar. Zoo lezen we, Lev. 17 : 11: „Want de ziel des vleesch is in het bloed; daarom heb ik het u op den altaar gegeven, om over uwe zielen verzoening te doen; want het is het bloed, dat voor de ziel verzoening zal doen.”

Dit is de grondgedachte van het gansche Evangelie. Christus is gekomen om zijne ziel tot een rantsoen, een losprijs te geven voor velen. In de brieven aan de Romeinen, Galaten en Hebrëen, en op verschillende plaatsen in al de Schriften des Nieuwen Verbonds, wordt datgene geleerd, wat men goddelooslijk met den naam van bloedtheologie bestempelt.

Wij belijden dus te gelooven, dat de dood van Christus is een wezenlijke zoenofferande, ter voldoening aan het recht van God. Maar deze zoenofferande is, wat de schaduwachtige verzoening niet was: van oneindige kracht en waardij. Daarom kan zij niet herhaald worden. De kracht van Christus als zoenoffer is oneindig, wijl Hij niet met dierenbloed, maar met zijn eigen bloed in het heiligdom is ingegaan, eene eeuwige verlossing teweeggebracht hebbende. Oneindig in waarde, zoodat het offer van één voldoende is voor allen. Oneindig in kracht, zoodat dit offer nooit vergeefs, vruchteloos of zonder gevolgen zijn kan.

Gevolg hiervan is, dat de dood van Christus overvloedig genoegzaam is om de zonden der geheele wereld te verzoenen.

Hier wordt weder een van die groote beginselen en diepe gedachten uitgesproken, waaraan onze belijdenisschriften zoo rijk zijn. Stonden ze er niet in, we zouden niet durven hopen, dat ze er, in onze dagen, in zouden komen.

Het groote beginsel is, dat de offerande van Christus altoegzaam is. Er behoeft niets aan toegevoegd, niets bijgevoegd: geen dagelijksche, onbloedige offerande, geen zucht, geen traan; volstrekt niets. Met éene offerande heeft de Middelaar in eeuwigheid volmaakt, al degenen die geheiligd worden, Hebr. 10 : 24.

De woorden: „overvloedig genoegzaam om de zonden der geheele wereld te verzoenen,” moeten uit de

voorgaande gedachte verklaard worden. Zij duiden aan, dat de offerande van Christus deze geheele wereld geldt, en wat men zou kunnen noemen de wortelzonde, of de zonde in den wortel, verzoend heeft. In en door den val van Adam is de geheele wereld gevallen en zucht zelfs de redeloze creatuur onder de dienstbaarheid der zonde, maar hoopt ook van die dienstbaarheid verlost te worden, ten dage der publieke aanneming van de kinderen Gods. Rom. 8 : 19—22. Zoo spreekt ook Paulus, Coloss. 1 : 20, van de verzoening aller dingen, hetzij der dingen die op de aarde, hetzij der dingen die in de hemelen zijn. Alle deze dingen heeft Hij „tot zichzelf” verzoend en weder in de rechte betrekking tot Hem gesteld. Daarom is Hij een weinig minder geworden dan de engelen, opdat Hij, door de genade Gods, voor allen den dood smaken zouden. Men zie voorts Hebr. 2, in verband met Ps. 8.

De waardigheid en kracht van den dood van Christus volgt uit de grootheid van den persoon, die deze verzoening teweegbracht. In Stelling XI, drukken de vaderen dit aldus uit: „Deze dood is daarom van zoo groote kracht en waardij, omdat de persoon, die denzelven geleden heeft, niet alleen een waarachtig en volmaakt heilig mensch, maar ook de eeniggeboren zoon Gods is, van hetzelfde eeuwig en oneindig wezen met den Vader en den Heiligen Geest; hoedanig een onze Verlosser behoorde te zijn. Vervolgens ook, omdat zijn dood verbonden was met het gevoel des toorns Gods en van den vloek, dien wij door onze zonden verdiend hadden.”

Men vergelijke hiermede Zondag 15 van den Catechismus.

GISPEN.

Stichtelijke Lectuur

(Leerrede van Gustav Knack.)

Waarschuwing voor achteruitgang in het geestelijk leven.

Openb. 3 : 1—6.

IV.

Behoort gij nu tot de weinigen, die hun kleederen niet bevet hebben? Ik vraag u op het geweten af: getuigt de Heilige Geest u nu, dat de Heere bij deze woorden u op het oog heeft, en voelt gij nu ook dezen inwendigen troost, denkende: al ben ik ook zeer zwak en ellendig, zoo weet ik toch, dat ik tot mijn lieven Heere Jezus in hartelijke betrekking sta, dat ik Hem liefheb, en het doet mij innig leed, dat mijne liefde tot Hem niet nog veel vuriger is. Ei, zeg mij, boeleert gij in 't geheel niet met de wereld? Ziet gij ook volstrekt niet om naar de vleeschpotten van Egypte en bevet gij uwe kleederen niet in het verkeer met de ongelovigen, gelijk er geschreven staat, maar wandelt gij naar het bevel des Heeren: „scheid u af, en raakt niet aan, hetgeen onrein is, en Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige?” Ik bid u, onderzoek u, of gij tot de weinigen behoort, van wie de Heere hier zegt: „dat zij hunne kleederen niet bevet hebben.”

Maar houdt dan, wat gij hebt, geliefden, en zoekt steeds in nauwere gemeenschap met den Zone Gods te treden, opdat de wereld steeds meer u gekruisigd worde en gij der wereld, en de heerlijke belofte, waarmee deze brief aan de gemeente sluit ook aan u vervuld worde: „die overwint” in de kracht van het bloed van het bloed van Jezus, den Zone Gods, wie Satan, en de wereld met al haar dreigingen, en vleerijen, en zijn eigen vleesch en bloed overwint, en, onder de tucht des Heiligen Geestes, spoedig bemerkt, waar zich een oude wond zijner ziel vertoont of een neiging tot of een begin van den geestelijken dood, wie dat spoedig merkt, zich aanstonds in het gebed begeeft en niet eer rust, voor alles door het bloed van het Lam weder gereinigd is, en hij in de kracht van dat bloed weer in de rechte verhouding tot God komt te staan, en zijne werken, omdat zij met dat bloed besprengd zijn, weder vol worden voor God — „wie overwint,” spreekt de Heere, die de Geesten Gods en de sterren heeft, „wie overwint en volhardt tot het einde toe, die zal met witte kleederen bekleed worden,” die zal eeuwig in mijn onschuld prijken, „en ik zal zijnen naam geenszins uitdoen uit het boek des levens;” want hij is getrouw tot in den dood. Maar wie zijne zaligheid niet werkt met vreeze en bering, wie niet staag reinigende

en heiligende genade begeert en in dien droeven toestand uit dit leven gaat, is voor eeuwig verloren!

Wie overwint, diens naam zal niet uit het boek des levens worden uitgedaan, en ik zijnen naam (den naam van den mij trouw gebleven, armen zondaar, die door mijn bloed overwonnen heeft) belijden voor mijnen Vader en zijne engelen,” gelijk hij ook in Mattheüs 10 zegt: „een iegelijk, die mij belijden zal voor de menschen, (niet bloot met den mond, maar met zijn gansche leven en bestaan, zoodat hij aan alle plaatsen een goede reuk van Christus is) — dien zal ik ook belijden voor mijnen Vader, die in de hemelen is, maar wie zich mijns en mijner woorden zal geschaamd hebben in dit overspelig en zondig geslacht, dien zal zich de Zoon des menschen ook schamen, wanneer hij komen zal in de heerlijkheid zijns Vaders met zijne engelen.” O, welk een eer en heerlijkheid zal dat zijn, broeders en zusters, als de Heere de namen zijner geliefde dienstknechten en maagden openlijk voor zijn eeuwig Vader zal noemen en belijden en Hem de bruid in de armen voeren zal. Wat zal dat heerlijk zijn, als alle engelen kunnen hooren: „deze is een goede en getrouwe dienstknecht, die eene goede en getrouwe dienstmaagd geweest, en zij zijn, ofschoon velen zich omkeerden tot de groote menigte, mij getrouw gebleven!”

Hoe heerlijk zal dat zijn, en wat zal de Vader dan met hen doen, die zijnen Zoon trouw gediend hebben? De Zone Gods zegt: „wie mij dient, de Vader zal hem eeren.” Wat dat echter voor een eer en heerlijkheid zijn zal, die de Vader den trouwen dienstknechten en maagden zal aandoen, dat heeft geen oog gezien, geen oor gehoord en is in geen menschen hart opgekomen. Maar ik denk hierbij aan hetgeen in het boek Esther staat, als koning Ahasveros den goddeloozen Haman vraagt: „wat zal men met dien man doen, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft?” Toen heeft die ongelukkige in de meening, dat het hemzelf gold, geantwoord: „men zal hem het koninkrijk kleed brengen, dat de koning pleegt aan te trekken, en het paard, waarop de koning pleegt te rijden; en dat de koninklijke kroon op zijn hoofd gezet worde. En men zal dat kleed en dat paard geven aan een uit de vorsten des koninkrijks, van de grootste heeren, en men zal het dien man aantrekken, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft, en men zal hem op dat paard doen rijden door de straten der stad, en men zal voor hem roepen: alzoo zal men dien man doen, tot wiens eer de koning een welbehagen heeft!” Maar wat zal de Vader dan niet doen om des Zoons wil met hen, die hunne kleederen niet bevet hebben, maar overwonnen hebben door het bloed des Lams! Wie ooren heeft om te hooren, die hoore, wat de Geest tot de gemeente zegt! Amen

Heere God, geef, dat wij hooren, recht hooren en ter harte nemen, zoodat de duivel uw Woord niet weder uit ons hart wegneemt! Gij hebt zeer ernstig tot ons gesproken, Gij hebt het ons nauw aan het harte gelegd; o, mechten onze harten voor U geopend geweest zijn! Mochten wij tot die ellendigen behooren, welke gebroken van hart zijn en voor uw Woord beven, want die ziet Gij in Jezus aan en troost Gij om Jezus' wil. Och, Heere God, wij smeeken U, of Gij door den H. Geest in de stilte, in de binnenkamer heden nog over de ernstige woorden van den Zone Gods met ons spreken wilt, ze als een spiegel voor ons houden en ons zeggen, wat Gij van ons denkt of ons leven des geloofs en der liefde nog in bloei staat, of de liefdevlam nog helder in ons brandt, onze geestelijke pols nog krachtig slaat en ons hart warm klopt voor Hem, die ons liefgehad heeft tot in den dood. O, leid ons naar zijn liefdevuur, Heilige Geest, opdat ons hart warmen brandend worde door de kracht van zijn bloed, en is er soms een hart, dat gevaar loopt te sterven, breng dat weer tot het leven en tot waar berouw terug. Verhoor ons, en maak ons tot overwinnaars, opdat ook wij eens met Jezus wandelen in witte kleederen en onze naam niet uitgedaan worde uit het boek des levens, maar de Zone Gods tot onze diepe beschaming, doch ook tot onze zaligste vreugde, ons belijden moge voor zijnen Vader en zijne engelen! Verhoor ons om Jezus' wil! Amen.

(Vertaald.)

NOTTEN.

Schriftbeschouwing.

Het Evangelie.

II.

(Slot.)

In aansluiting aan de profeten verbond Jezus den toegang tot de schatkamers des koninkrijks aan zijn eigen persoon. Van zijn evangelie is hij-zelf het middelpunt. Reeds in de drie eerste evangeliën komt dit uit. In Mark. 8 : 35; 10 : 29 verbindt hij zichzelf

en zijn evangelie kennelijk aan een. Voorts blijkt het uit de titels, die hij zich gaf. Hij heette zich den Menschenzoon, het oog gericht op Dan. 7 : 13, 14, en wees er zich door aan als den van God verkorenen vertegenwoordiger en heer van het heilig hemelsch koninkrijk. Tot zoover valt deze titel alzo samen met dien van Messias, en is er tusschen beide dit onderscheid, dat de Messiastitel zich aanknoopt aan de profetie, die den koning des Godsrijks aanwijst als een gezalfden Davidszoon. Dat hij nochtans met voorliefde den titel Menschenzoon zich gaf, terwijl hij dien van Messias vaak terughield, verklaart zich daaruit, dat het volk aan dezen laatsten titel vleeschelijke verwachtingen vastknoopte, terwijl deze aan de benaming Menschenzoon niet verbonden konden worden. Bij Daniël toch wordt tegenover de monsterdieren, de roofgestalten, met opzet het beeld eens menschenzoons gezet, om te doen uitkomen, dat de Christus, en zijn rijk met hem komen zal in aardse zwakte, maar in eene, waarin de kracht uit de hoogte zich volbrengt. Tevens wijst de titel Menschenzoon bij hem, gelijk reeds bij Daniël, terug naar het in Gen. 3, beloofde vrouwenzaad, dat den kop der slang verpletteren zal. Zoo blijkt uit zijne titels duidelijk, dat hij meer dan verkondiger des koninkrijks is, de gene namelijk, die het brengt en regeert. Ook tusschen hem en de goederen des koninkrijks is een nauw verband. Bij hem berust, Luk. 7 : 48, de macht om zonden te vergeven en, Matth. 11 : 28, ruste te geven. Ja, hij doopt met den Heiligen Geest, Matth. 3 : 11, en beschikt over de gave des koninkrijks. Luk. 22 : 29. Ook verwerft hij zelf de in zijn evangelie toegezegde weldaden. Zijne ziel geeft hij tot een losprijs voor onze zielen, Matth. 20 : 28, zijn bloed tot vergeving onzer zonden, Matth. 26 : 28. Ook verbindt hij ons geheel en al aan zijn persoon, hij eischt algeheele overgave aan zich, Matth. 10 : 37—42, de opneming van zijn kruis. Matth. 11 : 29, en van zijn kruis, Matth. 16 : 24.

Ten volle komt de nauwe betrekking tusschen wat Christus is en wat hij verkondigt in het evangelie van Johannes, aan het licht. In dit evangelie worden de zegeningen van het koninkrijk der hemelen onmiddellijk aan zijn persoon verbonden. Christus is er het kort begrip van al de rijksgoederen. Zoo vult dit evangelie de andere aan; het rijk zelf treedt op den achtergrond, maar ter wille van zijn koning. Wel sluit het zich evengoed als de drie eerste evangeliën aan het verleden aan, de lijn der gewijde heilsfeiten en instellingen van het volk des verbonds, maar zóó, dat het al deze instellingen als schaduwen voorstelt, dien Christus waarheid worden. Christus is de ware Bevrijder, 8 : 31, 36, het ware Paaschlam, 19 : 36, 37, de ware Wolkolom, 8 : 12, het ware Manna, 6 : 32, de ware Rots, 7 : 37, de ware Volksherder, 10 : 1—18, 12 : 13, de ware Tempel, 2 : 19, ja, het licht en het leven, der wereld, 6 : 33; zoodat zich alles in hem samenvat, wat tot de goederen des hemelrijks gerekend wordt, de verlichting, 12 : 46, de vergiffenis 3 : 18, de levendmaking, 5 : 25, de Geestesmededeeling, 7 : 19, de opstanding, 5 : 29, de verheerlijking, 17 : 24. Krachtens dit innig verband tusschen persoon en weldaad stelt Christus zich in het evangelie van Johannes dan ook voor als den eenigen weg tot God; niemand, zegt hij, komt tot den Vader, dan door mij, 14 : 6. Alleen hij, die Hem aanschouwt, komt niet in het verderf, 3 : 16; alleen hij die zijn vleesch eet, heeft het eeuwige leven, 6 : 54; tot hem moet men komen om den Geest te ontvangen, 7 : 39. Het geloof en het evangelie valt ten volle samen met het geloof in den Christus, het geloof dat hij een betrouwbaar profet is, met het geloof dat zijn woord in hemzelf zijn vervulling heeft.

Zoo is hij eene zou gelijk, die in het bewustzijn der zijnen steeds hooger rijst. Vandaar dat in de prediking der Apostelen na den Pinksterdag, evenals in het Evangelie van Johannes het koninkrijk achter den koning terugtreedt. Ons zijn, door de bijzondere zorg des Geestes, een tweetal proeven van apostolische evangelieprediking bewaard, waaruit dit kennelijk blijkt. De eerste is die van Petrus op den Pinksterdag. Hier verkondigt Petrus Jezus op grond van zijne opstanding uit de dooden en zijne zitting aan Gods rechterhand aan als den gene, in wien de profetie van den Christus vervuld is, daarna wekt hij zijne hoorders op om hem als hun Heer en Messias te erkennen, zich tot God te bekeeren, en in den naam van Jezus Christus zich te laten doopen, tot vergeving hunner zonden; ten laatste verzekert hij hun, dat zij in dezen weg de gave des Geestes ontvangen zullen. Hand. 2 : 38, vgl. 10 : 43. Niet anders predikt Paulus. Blijkens de rede, ons van hem bewaard in Hand. 13, bewandelt hij gelijken weg als Petrus; ook hij wijst aan dat Jezus de Christus is, en maakt

de heilmare bekend, dat elk die in hem gelooft, gerechtvaardigd wordt van alles, waarvan hij door inachtneming der wet niet gerechtvaardigd worden kan, vs. 38, 39.

Maar de prediking der apostelen beperkt zich niet tot de prediking van Christus, als dengene, in wiens naam wij vergeving van zonden verkrijgen en tot zonen worden aangenomen; het is een alomvattend evangelie, dat ons alle rijksgoederen brengt. Paulus heet dan ook Hand. 20 : 25, een prediker van het koninkrijk Gods; zijn evangelie omvat alle heil, dat door tusschenkomst van Christus tot stand gebracht is. Men houde toch in het oog, dat het evangelie met de prediking van de weldaden, die ons in het koninkrijk der hemelen inleiden, niet uitgedrukt en ten einde is. Integendeel behoort tot het evangelie alles, wat God ons beloofd heeft omtrent onze verlossing. Want al zijn wij begenadigd en tot zonen aangenomen in den Geliefde, zoo zijn wij nog niet verlost van de verzoeken der zonde, van de kwellingen des duivels, van de zwakheden des vleesch, van de verdrukkingen der wereld; ook zijn wij niet zoo geoefend in den dienst van God, dat wij reeds voor zijn aangezicht kunnen staan in het rijk der heerlijkheid, noch zoo in de gemeenschap des lijdens van Christus opgenomen, dat wij reeds onze kroon mogen dragen. Al wat nu op onze verlossing betrekking heeft, behoort mede tot het evangelie. Daarom is alle dienst des Woords in de gemeente evangelieprediking, evengoed als de verkondiging van de genade Gods tot vergeving der zonde, waarmee de evangelieprediking begon. Ook behoort tot haar de prediking der toekomst van het rijk Gods, zooals het in heerlijkheid opgericht wordt, waarin wij gemeenschappelijk verheerlijkt zullen worden, en naar de bestemming, den volke Gods gegeven, koningen en priesters zullen zijn.

Maar steeds knoopten de apostelen, ook waar zij het evangelie in dezen alles omvattenden zin verkondigen, het heil der verlossing aan Christus vast. En gelijk zij de verzoening, het grondleggende heil, bepaaldelijk aan zijnen dood verbinden, zoo doen zij het de verlossing bepaaldelijk aan zijn leven, Rom. 5 : 10. Zij prediken de blijde boodschap, dat Christus leeft om ons met zich te doen leven, het leven der kennis en der heiligheid, des vredes en der blijdschap; dat hij leeft om voor ons te bidden en voor ons te overwinnen en dat hij wederkomen zal in heerlijkheid om ons ook naar den lichame de zoonsaanneming deelachtig te maken door opwekking in heerlijkheid, en om ons de zichtbare goederen des koninkrijks te doen erven. Het rijksevangelië is louter Christus-prediking; en geen prediking kan zich met de apostolische deken, dan die, gelijk deze, prediking is van Christus, als van hem, door wien wij de goederen des koninkrijks in het verbond der genade aan Abraham en zijn zaad beloofd, in ons dadelijk bezit verkrijgen. Een evangelie, waarin Christus gebruikt wordt, is het Apostolische niet.

VAN ANDEL.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde Vriend,

Dat wij op eene onvolmaakte wereld leven, predikt ons, in deze dagen, de natuur niet minder dan de menschenwereld. We genieten een zeldzaam vroeg en schoon voorjaar, maar lijden zoo zeer onder de aanhoudende droogte, dat het gebrek aan water zich op vele plaatsen reeds nijpend laat gevoelen en vrees de harten vervult, bij de gedachte aan de vruchten des velds en het gras voor de beesten. Op het oogmerk is de lucht wel bewolkt, maar de regen blijft uit. Weerprofeten voorspellen een zeer natten zomer, doctoren houden de Cholera-vrees levendig, en zoo wordt het genot der aanschouwing van het jonge groen zeer getemperd.

Het Paradijs is verloren.

En dat juist vergeten wij ieder oogenblik. Het is de eerste en eenvoudigste waarheid, die wij moeten leeren en die wij zoo zelden goed leeren. In ons aller hart is iets van een Socialist, een Arminiaan en een Monnik. Bij den een komt dit meer boven en bij den anderen dat, maar verdorven zijn wij allen van nature. De verblindende, die het gevolg is van deze verdorvenheid, doet ons onophoudelijk zoeken en tasten naar een volmaakte wereld, die de toekomst zal zijn der menschelijke ontwikkeling en — vroomheid.

Als men de Gereformeerden in Nederland niet mederekent, ademt de geheele wereld thans liefde, vrede en verdraagzaamheid. Men behoeft slechts de kerkelijke en godsdienstige bladen te lezen om hiervan een diepen indruk te ontvangen. Maar het is eene liefde, vrede en verdraagzaamheid van een eigenaardige soort. Eene liefde, die niet zichzelf zoekt, maar slechts de gebreken van een ander. Een vrede, die het bestaansrecht betwist aan allen die niet van de partij zijn, eene verdraagzaamheid,

die alleen de onverdragelijken niet kan of wil verdragen.

Waarlijk, valsch is de wereld en wat uit de wereld is! In onze dagen heeft het valsche een hoogen trap van ontwikkeling bereikt. Op het oog is het valsche niet zelden mooier dan het echte, en daardoor kan een kenner nog wel eens het onderscheid ontdekken.

Dezer dagen verklaarde de *Kerkelijke Courant*, officieel orgaan van de Ned. Herv. kerk, dat Dr. Kuyper bedreven heeft de zonde tegen den H. Geest en dus, volgens de onderwetsche leer, voor eenwig verloren is en nooit zalig kan worden. De redacteur van deze courant is een geleerd en zeker, in zijn kring, ook wel een zeer vroom man, Hoogleraar vanwege de Ned. Herv. kerk aan de Universiteit te Leiden. En nu zult gij het wel met mij eens zijn, dat zulk een banliksems, van een Leidsch professor, geen voor hooi in brand steekt, maar de uitspraak teekent toch, wat er omgaat in een hart, waaruit zulk een vonnis over een medemensch kan opwellen. Wij weten niet, wat deze Hoogleraar verstaat door „den Heiligen Geest,” evenmin wat hij leert van het wezen der zonde en in het bijzonder van de zonde tegen den H. Geest. Ook weten wij niet, of hij geloof aan het bestaan van een eeuwige verdoemenis, en zoo ja, hoe hij dat dar rijmt met de idee van de liefde Gods tot alle zijne schepselen, en welke zijne uitlegging is van 1 Cor. 15 : 28. Maar zonder dit te weten, kunnen wij toch uit zulk een uitspraak wel kennen de vinnigheid van den haat tegen den man, dien God gebruikt heeft als een machtig middel in zijn hand, om in de latere jaren het Gereformeerde volk van Nederland te doen opwaken uit den slaap, en met hooger geestdrift te bezielen voor de belijdenis der waarheid en voor de rechten der kerk.

Ook mij is eens de onderscheiding te beurt gevallen om, niet slechts in een vroom blad, maar in een Gereformerd blad, voorgesteld te worden als iemand die, van tijd tot tijd, door den duivel bezeten was. En van wijlen Mr. Groen van Prinsterer werd heuschelijk aan de menschen verteld, dat hij, enkele malen in zijn leven, een voetval voor Satan deed!

Voor mij is dit minder opvallend, wijl ik van kindsbeen af gewend ben aan het denkbeeld van een afgeschiedene te zijn, en te moeten leven en lijden buiten de lger-plaats. Maar het pijnlijke zit juist hierin, dat de leelijkste dingen met de schoonste benamingen vaak genoemd en gepleegd worden. Vooral in de latere jaren is een vinnige vroomheid aan het woord gekomen, eene vroomheid die buivenen doet, eene onverdraagzaamheid in den naam des Heeren, die het innelijke teekent van menschen, die wij niet oordeelen maar overlaten aan het oordeel van Hem, die aller Rechter is.

In dezen stand van zaken zou het, naar mijn oordeel, zoo wenschelijk zijn, dat het overschot der Gereformeerden meer en nauwer zich aaneensloot. In het oog van die ons omgeven, zijn wij te zamen onnut geworden. Hoe wij elkander meer tegenstaen en, met meer of minder harde woorden, bestrijden en ontkrachten, des te meer genoegschaffen wij aan onze godsdienstige landgenooten, die beweren van het Gereformeerde niets te moeten hebben. Onze oneenigheid vindt haar grond meestal in praktische belangen, niet in verschillende beginselen en grondgedachten, maar in de toepassing op hetgeen bestaat, en in het meer of minder (ogen om te verkrijgen, wat nog niet is. Onze eeuw heeft, in het algemeen gesproken, gebrek aan zelfkennis, en dat gebrek meen ik ook wel eens in onze kringen op te merken. Dit gebrek heeft weder ten gevolge gebrek aan menschenkennis. Al heeft men een voortreffelijk beginsel en de verstandelijke kracht om al de gevolgen die er inzitten, naar de wetten van het denken, er uit te halen, dan is men er nog lang niet. Dan moeten we nog de menschen hebben, die of zelf dat beginsel hebben gevat met zijn gevolgen, of gedwee genoeg zijn om te volgen.

Want ons ontbreken de middelen om eene groote gedachte, hoe voortreffelijk ook, door te voeren en de bestaande toestanden te veranderen. In den Hervormingstijd was de gedaante der wereld een geheel andere dan nu, en gevolgtrekkingen uit vergelijking met dien tijd gemaakt, hebben daardoor een zeer bedenkelijke zijde. Men ziet, in onze dagen, tegen een scheuring min of meer volstrekt niet op, en de burgerlijke Overheid staat buiten onzen strijd, is tegenover iedereen welwillend, maar houdt ten slotte toch haar stuk vast. En zoo geschiedt het dat we, met het oog op dat een en ander, in voortdurende spanning leven en de eene verontrusting plaats maakt voor de andere.

Op Donderdag 27 April l.l., had in de Nieuwe Westerkerk te Rotterdam eene gebeurtenis plaats die, door de velen die er deelgenoot van mochten zijn, niet licht zal

worden vergeten. Dr. Scheurer, de eerste Zending-Arts vanwege de Gereformeerde kerken in Nederland, werd op indrukwekkende wijze ingezegend als Dienaar des Woords onder de Heidenen en Mahomedanen. De bekwame hand van Ds. Biesterfeld heeft een k urig verslag van deze handeling geleverd in de *Gereformeerde Kerkbode*, dat ik het genoegen heb u hiervan te zenden.

De bevestiging en afvaardiging v. Dr. SCHEURER in de Westerkerk, Ammanstraat, Rotterdam, Donderdag 27 April 1893.

Lang voor zeven ure was het ruime kerkgebouw reeds door een groote schare bezet, waaronder men zeer vele predikanten uit alle oorden van het land opmerkte.

Met het zingen van Ps 68 : 16, werd de samenkomst geopend, onder welk zingen Ds. Van Minnen, de president der Deputaten voor de Zending den kansel beklom.

Zeerw. heette de gemeente, de afvaardigden van de Zendingenverenigingen enz. hartelijk welkom. Hij sprak van de betekenis dezer ure voor br. Scheurer en zijn echtgenoot — en voor allen, die in de Zending belangstellen. Daarna wees hij er op, dat het arbeiden in het rijk Gods getuigt van 't zok n der eere Gods, van liefde tot Jezus, van het gunnen der genade den Heidenen, van het geloof in de beloften des Heeren. Met den wensch, dat deze ure voor allen een recht gezegende zijn moge, besloot Zeeuw. zijne toespraak.

Na voorgegaan te zijn in hartelijk gebed, werd gezongen van het Berijmde Gedeel des Heeren het derde vers.

Ds. Lion Cachet sprak nu de bevestigingsrede uit. Na gelezen te hebben het eerste gedeelte van Lucas 10, riep Zeeuw. tot den lof des Heeren op.

De wil des Heeren is het, dat de prediking des evangelies tot alle volkeren kome, en dat het koninkrijk Gods kome, waar menschen wonen. De Heere zelf vestigt dat Rijk. Hij plant zijne Kerk, maar middellijk, door den dienst des Woords. Zoo ook zendt de Heere zelf. Anders geen mandaat. In het voorgelezen wordt gezegd, hoe de Heere zendt. *Nog andere zeventig.* Dus naast de apostelen ook anderen en op andere wijze; doch altijd naar de plaatsen, waar Hij zelf komen zou. Gezonden dus naar een aangewezen plaats. En waarom maar 70, waar de oogst zoo groot is? Opdat wij bidden, dat de Heere arbeiders uitsoete. Het verband hier dus tusschen ons bidden en de uitvoering zijns Raads. Het is een arbeid des oogstes, niet des zaaiens.

En dan gezonden niet om het gemakkelijke te hebben, maar *onder de wolven*. Toch onversaagd en onbezorgd, want Ik zende u. Als botten des vredes komen in de huizen en steden; niet als asceten maar ook niet als heeren, eten wat u wordt voorgezet. Met een dubbele opdracht: genees de krankten, en zeg: het koninkrijk Gods is nabij u gekomen.

De geneeskunde in de zending, de medical mission. Zoo was een groot deel van de wonderen van Jezus, wonderen van geneezing. Het laatste wonder des Heeren was 't genezen van Malchus. Maar altijd in verband met de prediking des Evangelies. Daartoe gaf de Heere zijne discipelen macht Matth. 10 : 1 enz. De apostelen deden dit dan ook. *Macht*, om te genezen, onmiddellijk en door middelen, gelijk ook de Heere zelf het deed. Zoo zalkden de discipelen met olie. Was dat alleen voor den eersten tijd? Bestaat die gave der gezondmaking wel meer? Wel: wij oefenen die kracht niet meer, door ons ongelof.

Nog veel voorbeelden zijn er van geneezing op het gebed. De gave moet opgewekt door *gebed en studie*. Die gave komt uit in het maken der diagnose. Er zijn onderscheidene gaven. Maar ze moeten of extraordinaar door den H. G., of ordinaar door studie opgewekt. Zoo moet iedere Zending hebben de gaven der talen. Hij die nu de gave der gezondmaking heeft, opgewekt zijnde door studie, en in verband met Evangelieprediken gebracht, is de Zending-Arts, met een eigen werkkring.

Eerst genezen en dan prediken. Dus niet bloot filantropie — neen Zending-Arts; een welgeordend dienaar. Hij moet door het genezen tot het harte komen. Het is een middel beproefd in China, Mongolië, Afrika, Palestina.

Zeer reeds gezegd. Menige deur daardoor reeds geopend.

Maar welke is de kerkelijke status van den Zending-Arts. De D. K. O. Voetius kennen hem niet. Maar indien het er niet instaat, dan moet het er in. Doch men kan in de Zending niet forceeren.

In dit geval is er echter geen moeielijkheid. Want deze broeder wordt bevestigd als Dienaar- en daarna afgevaardigd als Zending-Arts. Honderd jaar geleden ging ook een arts als zending naar Afrika. Dr. v. d. Kemp. Nu weer. Door de leiding Gods tot dat werk geroepen en geleid — straks uitgezonden door de Deputaten der Gereformeerde Kerken. Een plechtig oogenblik! Wat nu geschiedt, is een onderpand van Gods trouw, eene opwekking om voort te gaan. De Heere stoote nog velen uit!

Nu werd gezongen Ps. 72 : 2. Als nu werd door Ds. Lion Cachet het bevestigingsformulier voorgelezen. Daarna werd gezongen Ps. 134 : 2, onder welk zingen Ds. Cachet den kansel verliet — de Deputaten zich rondom den nedergeschieden Zending scharden, en deze met handoplegging tot zijn werk ingezegend werd, waarna de gemeente zong Ps. 134 : 3. Daarna sprak Ds. Lion Cachet br. Scheurer nog hartelijk toe met ernstig vermaan. Gezongen werd Ps. 86 : 5. Alsnu beklom de bevestigde zelf den kansel. Hij getuigde van zijn blijdschap met den hem opgedragen last. En wel omdat de Heere het wil. Zeg tot de Heidenen,

dat de Heere regeert. Hartelijke dankbetuigingen sprak hij uit aan de bestuursders van de Ned. Geref. Zendingenvereniging, de Deputaten, en bijzonder Ds. Lion Cachet en Dr. Maxwell (waar hij 4 jaren gewoond had). Hij beval zich in aller belangstelling en voorbede aan. Na het zingen van Ps. 121 : 1 sprak Dr. Maxwell in het Engelsch (vertaald door Ds. Lion Cachet) die een heerlijk getuigenis van Dr. Scheurer gaf. Hij sprak zijn blijdschap uit deze ure mee te doorleven, als zijnde zelf Zending-Arts. Hij verhaalde, hoe de Britsche Kerken 160 Zending-artsen hebben, 63 daarvan in China. 170 studenten in de medicijnen bereiden zich tot Zending-Arts voor. Hij wees nog op den zegen der geneeskundige Zending — en sprak zijn hartelijke wenschen uit voor Dr. Scheurer.

Ds. Donner sprak nu het slotwoord, waarin hij bijzonder wees op hetgeen de Zending-Arts heeft gedaan, en zijn blijdschap uitsprak over de vereeniging van het werk der Zending. Daarna ging hij in dankgebed voor, liet zingen Ps. 121 : 4 om biddende afscheid te nemen van Dr. Scheurer en zijne gade. De zegen werd op de schare gelegd, en dankbaar ging men huiswaarts.

P. B.

Laat mij ten slotte u nog mogen melden, dat ons Vaderland weder een zijner edelste zonen verloren heeft in den dood van Mr. *Rutger Jan Graaf Schimmelpenninck van Nijenhuis*, Opper-Kamerheer van H. M. de Koningin en Grootmeester van haar huis, Voorzitter van den hoogen Raad van Adel, oud Minister van financiën, oud lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en in tal van andere burgerlijke betrekkingen en verhoudingen bekend, liefdelijk en geëerd als een onderwetsch Vaderlander, op echt vriend en zeer getrouw dienaar van het Huis van Oranje. Wie dat eenvoudige en aantrekkelijk gelaat eenmaal kende, vergat het niet weer, en geloofde alles, wat men in den Haag van 's mans welwillendheid en hulpvaardigheid vertelt. Hetzij men Graaf Rutger Jan zag in eenvoudige burgerkleding of in het gala-costuum aan zijn hoogen rang verbonden, de voorzijde van het bovenlijf geheel bedekt met kruisen en sterren, de een al schitterender dan de ander, altijd werd men getroffen door het eenvoudige in zijn voorkomen en de gemakkelijke zijner beweging, schijnbaar niets ziende en toch alles opmerkende. Hij moet de man geweest zijn die eens tot den Koning zeide: *Sire! geef aan het volk weder eene Vorstin!* Maar het beste is, wat Dr. van Gheel Gildemeester aan de geopende groeve mededeelde als den besten troost, die er overblijft, de woorden die de ontslapene kort voor zijn dood uitsprak: *Alleen op Gods genade bouw ik. Ik ken geen andere hoop dan het bloed van Christus.*

We zijn dus weder een waarlijk edelman armer. Maar God is machtig om in de plaats der vaderen weder zonen te verwekken en zich te ontfemen over al de nooden van het volk en de belangen van Nederland en Oranje.

Van harte

L. t.

GISPEN.

Naar wij vernemen, heeft de Holl. Christ. Ger. Kerk in N. Amerika een tweede poging gewaagd om Prof. D. K. Wielenga te beroepen als Docent aan haar Theologische School te Grand-Rapids. We hopen, dat Z.E.W. zich evenmin als den eersten keer daardoor van zijn post aan onze Theol. School zal laten aftrekken.

De feestdag der Christelijke Jongelingsverenigingen in Nederland.

Op den aanstaanden Hemelvaartsdag zal het Nederlandsch Jongelingsverbond zijn Veertigjarig bestaan herdenken te Dordrecht. De bijeenkomst belooft belangrijk te zijn, mede door de tegenwoordigheid van den heer van Oosterwijk Bruijn, die, uit ernstige krankheid hersteld, weder, als een vaderlijke vriend, in den kring, waarin hij zoozeer geliefd is, hoopt op te treden.

Op denzelfden dag zal te Amsterdam vergaderen de Nederlandsche Bond van Jongelingsverenigingen op Gereformeerden grondslag. Het uitgebreide programma belooft een drukken dag, waarbij nog drie referaten komen, belangrijk van inhoud en strekking.

Op Nieuw-Zeeland hebben de vrouwen politiek stemrecht verkregen. De galanterie is zelfs zoover doorgedreven, dat zij haar stemming per brief mogen ten uitvoer brengen.

Sedert 2 Juni 1891 is in Frankrijk eene wet gekomen op de zoogenaamde weddenscapen bij wedstrijden van menschen of dieren, waarvan de staat 2 percent trekt, en welk bedrag aangewend wordt voor openbare liefdadigheid en ondersteuning van allerlei instellingen van dezen aard. In het eerste half jaar trok de staat reeds 2 miljoen francs; het geheele kapitaal der plaats gehad hebbende weddenscapen bedroeg dus 100 miljoen. In 1892 bedroeg het 3 miljoen dus 150 miljoen kapitaal was verweid; zegge verdubbeld op het welslagen van de eene of andere partij, een mensch of ook een dier.

In Engeland tracht iemand propaganda te maken voor het Mahomedanisme. Het is zekere Abdallah William-Quilliam, een voormalig Wesleyaansch prediker, die ge-

durende zijn verblijf te Tanger in Marokko Mozulman is geworden. Te Liverpool heeft hij eene moskee geopend en men zegt, dat reeds een vijftigtal Engelschen tot den Islam zijn overgegaan. Abdallah heeft bij den dienst een orgel en gezang ingevoerd. Hij predikt in het Arabisch en de dienst eindigt met een gebed voor Koningin Victoria, en den Sultan als hoofd en beschermer der geloovigen!

VEREENIGING VOOR GEREFORMEERD SCHOOLONDERWIJS, RED. Ds. T. BOS. Voor de derde maal!

Nu H. M. onze geëerbiedigde Koningin-Regentes zoo vriendelijk is geweest een- en andermaal kennis te willen nemen van den arbeid onder de militairen door middel van den Kalender, spreekt het wel van zelf, dat dit ons aanmoedigde om ook thans H. M. op de hoogte te brengen aangaande hetgeen in '92 was verricht; wij deden dit in het volgend schrijven.

Driesum, 4 April 1893.

Aan
Hare Majesteit de Koningin-Weduwe,
Regentes van het Koninkrijk der Nederlanden.

Mevrouw!

Heeft het Uwe Majesteit behaagd reeds tweemaal Hare belangstelling te willen betuigen in hetgeen tot heil onzer militairen door het Gereformerd Traktaatgenootschap „Filippus” wordt gedaan, hoe zou dan ondergeteekende het kunnen nalaten om ook thans Uwe Majesteit in kennis te stellen met hetgeen dienaangaande in 1892 is verricht. Dientengevolge is het hem een groot genot ingesloten verslag, benevens enkele uitgaven van ons Traktaatgenootschap Uwer Majesteit te mogen aanbieden; zich overtuigd houdende, dat het Uwer Majesteit aangenaam zal zijn te vernemen, dat de toewijding aan het welzijn onzer krijgslieden allengskens toeneemt, en dat misdienende onze geringe pogingen aanvankelijk niet ongezegd blijven. Onzen eenvoudige arbeid verder in Uwer Majesteits Hooge belangstelling en steun aanbevelende; en met de bede, dat onze, uit den dood verzen Heiland Uwer Majesteits troon schrage, en ook Hare Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin tot in lengte van dagen rijkelijk zegene, heeft de eer met verschuldigde eerbied en achting zich te noemen.

Uwer Majesteits onderdanigste dienaar

E. KROPVELD,
Gevolmachtigde van „Filippus”
voor het verspreiden van Scheurkalenders in de Kazerne.”

En zie! ook dit schrijven werd weer welwillend beantwoord. Zelfs spoediger dan wij gedacht hadden, ja bijna zoo spoedig als het kon, werden wij voor de derde maal met een Koninklijke Missive vereerd; slechts een paar dagen, nadat wij onzen brief hadden verzonden, werd ons het vorstelijk antwoord ter hand gesteld, hetwelk aldus luidt:

's Gravenhage, 6 April 1893.

Secretaris van
H. M. de Koningin-Regentes.
No. 560.

Ingevolge de bevelen van Hare Majesteit de Koningin-Regentes heb ik de eer den WelEdelen Heer E. Kropveld, gevolmachtigde van „Filippus” voor het verspreiden van Scheurkalenders in de Kazerne Hoogstderzelver dank te betuigen voor de toezending van een verslag en enkele uitgaven van het Gereformerd Traktaat Genootschap „Filippus,” met belangstelling door Hare Majesteit ontvangen.

De Particuliere Secretaris van H. M. de Koningin-Regentes,
w. g. S. M. S. DE RANITZ.

Aan
den Heer E. Kropveld
voornoemd.

Moeten we ook in dezen de hand des Heeren niet zien en erkennen; is niet Hij het, die de barten der koningen neigt als waterbeken, en is het niet een groot voorrecht, dat Regenten en Regentes van een land den arbeid in het Koninkrijk Gods steunen en aanmoedigen? Daarom verheugt het ons zeer, dat wij voor de derde maal met een schrijven van onze geëerbiedigde Vorstin zijn vereerd, en het ons volk bij verrieuwing is gebleken, dat de arbeid der Christelijke liefde door Hare Majesteit op prijs wordt gesteld.

Laat dat ook bij ons zoo wezen, en laat de belangstelling hoe langer hoe meer toenemen; vooral ook in het heil van den soldaat.

Wie nog wenscht te vernemen, hoe het in '92 met de Kalenders in de Kazerne is gegaan, dien willen we zoolang de voorraad strekt, op aanvraag eene circulaire, zooals ook H. M. de Koningin er een heeft ontvangen, gaarne toezenden. Lezen kan men haar in elk geval zonder schade; en door haar te overwegen beoordeelen we misschien onszelf en anderen.

Arbeiden terwijl het dag is, dat is onze roeping; den arbeid te willen zegenen, dat heeft God ons beloofd.

E. KROPVELD.

Driesum, 17 April '93.

Militair Tehuis te 's Bosch.

Van twee leden der Jong. Ver. te Nijverdal f 1,375
Van N. N. te Genderen - 2,-
Het verblijft ons deze gaven te kunnen vermelden. Hartelijk dank aan die vrienden te Nijverdal en aan den gever te Genderen, die onbekend wenscht te blijven. Mogen onze vrienden, van nabij en verre, ons blijven gedenken, nu de groote pleiter voor ons Tehuis naar 's Gravenhage is

vertrokken en dit toonen, door ons gedurig met hunne gaven te verblijden.

Namens het Bestuur,

J. R. DE MILDT.

's Bosch, 1 Mei 1893.

In hartelijken dank ontvangen voor het Militair Tehuis te Kampen: van de Zendingen Vereeniging te Kampen f 5,00.

Namens het Bestuur,

H. v. OLT, Penningmeester.

Zending.

Mijnheer de Redacteur!

In het nummer van uw blad van 14 April l.l. geeft de heer S. Datema zijne bevreemding te kennen, dat er nu geconclueerd wordt en geld schijnt te zijn om br. Scheurer naar Midden-Java te zenden, terwijl br. Hekkert uit gebrek aan geld tot nogtoe niet wordt uitgezonden.

Dit doet br. D. bijna twijfelen of geldgebrek wel de reden is van het niet uitzenden van br. Hekkert, en bescheiden vraagt hij voor zich en anderen eenige inlichting op dit punt.

Ik meen, M. d. R. aan dit verzoek te kunnen voldoen, en doe dit gaarne tot wegneming van misverstand, en verwacht van U, dat gij even bereid zult zijn het volgende tot inlichting in uw blad op te nemen.

De Zendingencommissie stelde aan de Synode te Leenwarden, 1891, voor, „om met 't oog op de groote kosten aan de uitrusting van twee Zendingen verbonden, in verband met minder sterk gestel van Hekkert, dien broeder voorloopig in Nederland te doen blijven.” (Hand. dier Synode pag. 29.)

In overeenstemming met dit voorstel aan de Synode besloot de Z. C. in hare vergadering van 6 en 7 October 1891 te Delft, dat br. Hekkert voorloopig nog in Nederland zou blijven, altijd met dien verstande dat hij als candidaat-Zendingleeraar met goedkeuring der Z. C. hier tijdelijk in het Evangelie werkzaam zou zijn, waarom dan ook zijne ordening eerst plaats zou hebben bij zijne uitzending naar de Heidenwereld.

Zoo behoorde dan gebrek aan geld wel degelijk tot de bezwaren tegen de uitzending van br. Hekkert tegelijk met br. de Bruijn. De uitrusting, overtocht en eerste nederzetting van twee Zendingleeraren en hunne vrouwen vorderden uitgaven, die de krachten der Zendingkas verre te boven gingen.

Maar het minder sterke gestel van br. Hekkert, die in den laatsten tijd veel aan koortsachtige aandoeningen leed, droeg mede het zijne bij tot het besluit der Zendingencommissie dien broeder tijdelijk in Nederland te houden.

Dit tweede bezwaar is, sedert Hekkert hier is, er niet lichter op geworden. De doctoren ontraden hem stellig naar de Indië te gaan, zijn gestel is naar hun oordeel niet bestand tegen het tropische klimaat en in geen geval mag hij in koortsachtige streken geplaatst worden. In een gezonde streek in ons Vaderland zou hij kunnen dienen, maar niet in onze Indië. Gevolg hiervan is dat de Zendingen-deputaten, na ernstige overweging, het voor hen teleurstellend en smartelijke besluit hebben moeten nemen, br. Hekkert van zijne betrekking tot de Zending te ontslaan, met de bijvoeging hem bij de a.s. Synode aan te bevelen, om hem, na voldoende examens door de Classe, beroepbaar te stellen voor de kerk in Nederland.

En wat betreft de uitzending van br. Scheurer als Zending-Arts.

Ten eerste waren er tegen zijne uitzending ganschelijk geene bezwaren bij de Zendingen-deputaten;

ten tweede is de behoefte aan arbeiders op het Zendingveld op Midden-Java grooter dan elders in Indië;

en eindelijk, men vergete niet, dat de uitzending van dien broeder geschiedt in overleg met de Nederlandsche Gereformeerde Zendingenvereniging, en er voor zijne uitrusting en overtocht ook geconclueerd en bijgedragen wordt door velen van de oorspronkelijk Nederduitsch Gereformeerde kerken, waardoor de kosten gemakkelijker zijn te dragen.

Ik hoop, dat deze inlichtingen br. Datema en anderen genoeg zullen zijn. U, Mijnheer de Redacteur, bij voorbaat dankzeggende voor de plaatsing,

blijft ik Uw Dn. en Br. in Christus,
J. H. DONNER.

Leiden, 24 April 1893.

Ingezonden.

Handopenings vragen.

Het moet er zeker voor gehouden worden, dat het vragen van handopenings aan geen enkele kerk kan worden opgelegd.

De Kerkenorde van Dordrecht spreekt er niet van, zij spreekt slechts van „voorweten of advies van de classis daar 't zelve tot nog toe gebruikelijk is geweest.”

Bij de „Chr. Gereformeerden,” was het een vaste gewoonte geworden, dat elke kerk, die tot een roeping wenschte over te gaan, vooraf handopenings vroeg op de classisale vergadering.

Bij de „Nederl. Gereformeerden,” was van geen handopenings sprake.

En aangezien alle bepalingen, die tot uitvoering van de Kerkenorde in ieder der beide kerkengroepen hebben gegolden, opgehouden hebben van kracht te zijn, zoo moet ook gerekend worden, dat deze bepaling is vervallen.

Wat was toch die handopenings? Was zij een nieuwigheid, door de „Chr. Gereformeerden” ingevoerd, en vroeger geheel onbekend.

Zoo stellen sommigen het voor. Zelfs Dr. Wagenaar, op het gebied der

kerkelijke historie en der kerkelijke gebruiken waarlijk geen vreemdeling, schijnt tot deze gedachte over te hellen. In de »Gedersche Kerkode» schrijft deze geachte broeder, onder het opschrift »Handopening vragen.»

»Ons was deze zaak geheel vreemd. Immers in ons vroeger kerkelijk samenleven als Nederd. Geref. kerken hadden wij nooit van handopening gesproken. Wel kenden we deze in de Ned. Herv. kerk. Daar echter betekende het handopening vragen: op nieuw van Regeeringswege de toezegging ontvangen van het bestaande rijkscontractement. Zijn wij wel ingelicht — en anders houden wij ons voor beter aanbevelen — dan ontstond in de Christelijke Gereformeerde kerk de rede van het handopening vragen daaruit, dat de classe zich verbond tot het uitkeeren van een supplement tractement, daar waar de kerken beriepen op een tractement, dat beneden een gesteld minimum bleef. In het algemeen echter kan er in ons vrije Gereformeerde kerkelijk leven van geen handopening sprake zijn.»

Was in vroeger dagen het vragen van handopening niet bekend?

Vergissen wij ons niet, dan bestond de gewoonte om handopening te vragen, zeer zeker, maar het was geen vaste regel voor alle kerken. Er was sprake van tweeërlei handopening. De handopening van den magistraat, en de handopening in de classicale vergaderingen. Over de handopening van den magistraat loopt thans de quaestie niet. Wat de handopening in de classis betreft, slechts in sommige classes was men hieraan gebonden.

Jacobus Koelman o. a. in zijn werk »Het ambt en de plichten der ouderlingen en diakenen», sprekend over het werk van de classis, zegt: »In sommige classes moet ook de handopening, dat is vrijheid om tot een nieuw beroep over te gaan, verzocht worden.»

In Ypey en Dermouts »Geschiedenis der Nederlandsche Hervormde kerk», waar gesproken wordt over de predikantsberoepingen in Friesland, lezen wij: overal in de stadsgemeenten moest handopening, zoo als men het noemde, van den magistraat gevraagd worden, gelijk mede, wanneer door denzelfden de beroepingen waren goedgekeurd, dit insgelijks kerkelijk in de classicale vergaderingen moest geschieden.»

En wat nu de vroegere »Chr. Geref. meederen» betreft, waar en wanneer men het vragen van de handopening verplichtend gesteld heeft voor alle kerken, weet ik niet; maar op de Synode van 1872 sprak men uit: »Aan de classicale vergaderingen is opgedragen toe te zien, dat geen handopening tot het beroepen van een leeraar worde gegeven, tenzij het blijkt, dat de gemeente in staat is naar behoren een leeraar te onderhouden.»

Deze bepaling zal wel vrucht zijn van vele ellenden, die men hier en daar had aanschouwd en doorleefd met betrekking tot den financieelen toestand van sommige kerken, die maar leeraars beriepen, zonder eerst neder te zitten en de kosten te overrekenen.

J. W. GUNST.

Rhoon.

Boekaankondiging.

Iets uit het Leven van »Oude Antje» door J. Kok 2e druk. — Sneek, F. W. Wielema. Prijs f 0,15.

Dit is een onopgemaakt verhaal der korte bekeerings- en levensgeschiedenis eener vrome vrouw, door haar zelve onopzettelijk en ongekunsteld verteld uit den overvloed des harten, en alzoo opgeteekend en uitgegeven door Ds. J. Kok, destijds predikant te Idskenshuizen, thans te Jutrijp-Hommerts. Uit dit boekje kan men het weer ervaren: al wat natuurlijk is, ook in de taal van den eenvoudigen, armen Christen, laat zich met graagte lezen; al is het dat geleerden er wel wat op te zeggen zouden hebben. In 't voorbijgaan wordt men hier soms bij een huiselijk tooneel gevoerd, dat doet sidderen, al kon zij die het ondervond, juichen. Zoals dat van die drie dagen, toen de cholera in huis trad, toen eerst het oudste zoonke bekeerd stierf; de volgende, nog onbekeerd zijnde, op 't moederlijk gebod bleef leven en later bekeerd werd, hoewel zijn doodkist reeds in huis stond; terwijl den anderen morgen een dochtertje van vier jaren in deze zelfde kist werd gelegd, binnen 9 uren zoo gestorven, — dat de moeder op het graf haer twee kinderen kon zingen. Zoo als men 't daar leest, gelooft men het ook.

C. M.

De kwalen van onze tijd door A. Littooy, Predikant te Middelburg Prijs 10 cents. Breukelen, J. den Boer 1893.

Dit geschrift van 24 bladz. verdient vooral aanbeveling, omdat het zoo van pas is in onze dagen. Er wordt op bevattelijke wijze in aangetoond, waarin de menschen al leening der noden zoeken, maar waar de oorsprong van het kwaad eigenlijk ligt; en gewezen op het eenige redmiddel tegen de ongelooft-theorieën. De schrijver is algemeen bekend. Ds. A. Littooy verdient aller dank voor den arbeid aan deze uitgave van »Filippus» weer besteed en het boekje veel debiet.

C. M.

Korrespondentie.

De Redactie zal, zoo men aan haar verzoek niet kan voldoen, geen stukken naar aanleiding der Concept-regeling weigeren. Maar zij wenscht in elk geval, dit Concept zelf vooraf onder de oogen der lezers te brengen.

RED.

ADVERTENTIE.

Gehuwd:
MARINUS LUKAS MULDER

EN
HENDRIKJE GOMMERT.
SCHOONEBEEK,
26 April 1893.

Getrouwd:
F. GUNNINK Bzn.

EN
J. J. BURGHOUT
die, mede namens wederzijdsche betrekkingen, dank betuigen voor de ontvangene belangstelling.
KAMPEN, 27 April 1893.

Getrouwd:
BEREND JAN VAN DALFSEN

EN
HENDRIKA HAMMER,
die, mede namens wederzijdsche familie, hunnen hartelijken dank betuigen voor de vele blijken van belangstelling, vóór en bij de voltrekking van hun huwelijk ondervonden.
GENEMUIDEN,
28 April 1893.

Getrouwd:
WILLEM VAN RIJSWIJK JR.

EN
MARIA VAN EETEN
die, ook namens wederzijdsche familie, hunnen hartelijken dank betuigen voor de talrijke bewijzen van belangstelling bij hun huwelijk ondervonden.
DORDRECHT,
VEEN BIJ HEUSDEN, 2 Mei 1893.

Door 's Heeren goedheid beviel den zeer voorspoedig van een welgeschapen **ZOON**, B. DWARSHUIS — BREITSMAN, geliefde Echtgenoot van K. J. P. DWARSHUIS.
DOCKUM, 29 April '93.

Zaterdag 13 Mei hopen D. V. onze geliefde Ouders
GERRIT VAN DEN HEUVEL
EN
ENGELINA ELIZABETH SPIERING,
hunne **25-jarige Echtvereeniging** te herdenken.
Hunne dankbare kinderen.
DORDRECHT,
4 Mei '93.

Den 12 Mei hopen onze geliefde Ouders
JACOB STAPPER
EN
MAARTJE ROEST
hunne **55-jarige Echtvereeniging** te herdenken. Schenke de Heere ons een dankbaar hart ook voor deze weldaad.
Namens hun Kinderen, Behuwd- en Kleinkinderen,
JACOB STAPPER JR.
ALFEN, lage zijde, 2 Mei 1893

Heden overleed in den ouderdom van ruim 72 jaren, onze geliefde Moeder Behuwd en Grootmoeder

A. VAN DER WAL,
WED. VAN WILLEN DEN HEER
A. KLOOSTERZIEL,
De wetenschap, dat zij in den Heere ontslapen is, troost ons in dezen weg van droefheid.
Namens de kinderen behuwend- en kleinkinderen,
W. KLOOSTERZIEL
Hk. KLOOSTERZIEL.
's HEERENBROEK, 24 April 1893.

Heden behaagde het den Heere van mijne zijde weg te nemen, mijnen geliefden echtgenoot

FREERK DOORNBOS,
in den ouderdom van bijna 61 jaren. Gedurende 15 jaren waren wij door den band des huwelijks vereenigd. Met mij treurt eene eenigste dochter, de vrucht van ons huwelijk. Dit is echter onze troost, dat wij gegronde hope mogen hebben, dat de overledene thans juicht voor den Troon des Lams.
WED. F. DOORNBOS,
GEB. NAUTA,
en Dochter.
Vrienden en bekenden gelieven deze algemeene als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

Gevestigd te AMSTERDAM, Vijzelgracht 51.
Maatschappelijk Kapitaal: Een half miljoen gulden.

Commissarissen: Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. BARON SCHIMMELPENNINGK VAN DER OYE en H. SERET. Directeur: H. J. VAN VULPEN.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen van **KAPITAAL** en **LIEFDE** tot elk bedrag.
AGENTEN en **AGENTESSEN** uit den beschaafden stand gevraagd.

Na eene gelukkige echtvereeniging van 23 jaren, overleed heden in den gezegenden ouderdom van 79 jaren, mijne geliefde Echtgenoot Mevrouw

PIETERTJE VAN 'T WOUT,
mij nalatende uit haar vorig huwelijk eene dochter van wijlen den Heer JAC. VERGUNST. Eene korte doch ernstige ongesteldheid maakte een einde aan haar voor ons zoo dierbaar leven. De Heere, Wiens doen majesteit en heerlijkheid is, leere ons hem te zwijgen.

Uit aller naam,
L. BOON.

OUDESHOORN,
26 April 1893.

Heden behaagde het den Vrijmachtige van ons weg te nemen ons geliefd kind

ROELOF JAN,
in den ouderdom van zestien maanden.
S. MEIJERING
G. MEIJERING—
DE WEERD
SMILDE,
29 April 1893.

Heden behaagde het den Almachtige na eene hevige, kortstondige ziekte van ons weg te nemen onzen onvergetelijken Echtgenoot en Vader

SIPKE M. BAKKER,
in den ouderdom van 67 jaren. Zijn leven was hem Christus, het sterven hem gewin. Dit troost ons in onze droefheid.
WED. S. M. BAKKER—
VAN TERWISGA.
G. BAKKER
W. BAKKER—
KRAMER
J. DE BOER—
BAKKER.
J. DE BOER.
E. ENSING—
BAKKER.
C. ENSING.
BERGUM,
2 Mei 1893.

Algem. Assurantie-kantoor.
J. A. SMEDES & Co. te Zutphen.
Verzekering van kapitalen bij overlijden, lijfrenten, pensioenen.

Transport-verzekering van goederen en geldswaarden binnen- en buitenland. Speciale verzekering van kerken en scholen tegen Brandschade. Verzekering van werklieden tegen ongelukken enz. Alle inlichtingen gratis.

„De Roeper”
Geref. Weekblad onder Red. van Prof. Lindeboom, kost slechts **f 0.95** per halfjaar. In de eerstvolgende No's zal de »concept-regeling» voor opleiding van Dienaren des Woords van stuk tot stuk worden besproken.
Agent-n gevraagd tegen billijke vergoeding.

De uitgever,
A. GEZELLE MEERBURG.
Heusden.

4 ct. 4 ct.

Bij ZALSMAN te Kampen verscheen:

Eenige korte vragen

VOOR DE
kleine kinderen
DOOR
JACOBUS BORSTIUS.
IN LESSEN VERDEELD, DIE MET OPSCHRIFTEN ZIJN VOORZIEN

DOOR
O. C. DOORNBOS.

Deze uitgave, op goed papier met duidelijke letter gedrukt, kost

niet meer dan 4 cent.

Een ex. ter kennismaking wordt op verzoek terstond franco toegezonden.

4 ct. 4 ct.

LASTBRIEVEN
voor Afgevaardigden naar Provinciale en Classicale vergaderingen.
à 3 Cent.

ATTESTATIES
voor mannelijke en voor vrouwelijke leden.
à 1 Cent.

ATTESTATIES
voor doopleden.
à 1 Cent.

Verkrijgbaar bij G. PH. ZALSMAN te Kampen, die ze alom franco verzendt.

Doopboeken.
Lidmatenboeken.
Notulenboeken.
Kasboeken.

Attestatiën.
Lastbrieven (dubbel)

op extra kwaliteit papier.

Verkrijgbaar bij H. J. VAN DER VEGT.

Boek & papierhandel, Zwolle

DE HARTOG.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan contributiën: door den heer v. R. van G. A. te E. f 3; door het loc. com. Amsterdam saldo f 381; door den heer A. van der Breggen te Leimuiden f 1; van W. H. te A. f 500; door den heer J. T. Braker te Dordrecht f 26; door het Loc. comité te Maassluis uit Maassluis f 30, uit Maassluis f 50; samen f 80; door Ds. J. J. van der Vlies te Wijkkel f 20.50; door den heer G. Hoppe te Vreeland f 64; door den heer J. C. te D. van W. L. f 1; door J. Bos te Almelo f 27.50; contr. door J. Oerlema te Droningen f 69.

Aan collecten: Ger. Kerk te Wadingsveen f 8.33; Ger. kerk te Amsterdam B, 1/2 collecte f 276.60, van V. S. Buiten-Amstelkerk f 1/2 = f 1, samen f 277.60, bovendien bevonden zich nog in deze collecten 1 zilveren horloge en een pakje postzegels; Ger. kerk te Alkmaar f 10.75, halve collecte id. Surhuizum f 1.75, id. Oudega f 2.66, te Nyega-Opeinde f 1.87, Rottervalle f 1.87 1/2, Drogenham A f 2.50, Rotten en Twijzel f 2.45; Burtum f 5.14, Oostermeel f 2.64, Veenwoudsterwal f 1.30, Wester-geest f 1.75, Kollum f 7.50, Drachten f 11.68 1/2, raven f 43.12; 1/2 coll. id. Leiden C, f 16.25, Boskoop A, f 6, Boskoop B, f 2.50; Hillegom f 3.18, Rijnsburg f 8.65 1/2, Katwijk Binnen f 6.98 1/2, Koudekerke f 4.60 1/2, Katwijk aan Zee f 7.77 1/2, Hazerswoude f 12.48, Sassenheim f 3.92, Leiderdorp f 21.26, samen f 93.61; van idem te Molenaarsgraaf f 4, idem Zaandam B f 12; van de Geref. kerk te Aalten B f 31.35; van idem te Vlaardingen B f 30.28; van idem te Colijnsplaat f 7.82 1/2; van idem te Oriebergen f 13.27 1/2; van idem te Hilversum B f 36.19 1/2; van idem te Tholen B (halve coll.) f 4.08 1/2; van idem te Krimpen aan de Lek f 5.06; van idem te Vlaardingen A f 15.88; van de Geref. kerk te Winterswijk (halve coll.) f 28.17 1/2; van idem te Winterswijk f 28.21; van idem te Leiden B (halve coll.) f 7.65 1/2; van idem te Goes f 21; van idem te Nieuwkoop f 8.34; van idem te Ierseke f 10.75; van idem te Baarland f 5.77; van idem te Wolfertsdijk f 12.75 1/2 van idem te Krinigen f 9.50; van idem te Biezeling f 5.26; van idem te Bleskenszand f 4.85.

Aan schenkingen: door Ds. B. van Schelven uit Den Bosch f 1; door den heer L. W. C. Keuchenius van L. S. J. v. K. f 150; door de Halvestuiversver. te Amersfoort, dankoffer voor het aanvaarden van het beroep van het beroep van Ds. Bouman f 10; door den heer G. Hoppe te Vreeland f 6.

Voor de Medische faculteit: Door den heer G. U. van den Pauwert, van de 2 1/2-centsver. te Maassluis.

Voor het Hospitaal: Door den heer H. Seret, te Hof van Delft, van een belangstellende dame f 5.

Voor het Studiefonds: Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: M. M. te Sn. f 4; A. H. H. te V. f 10; N. N. te V. f 40; van de 1/2 stuiververeeniging te Amsterdam f 6.90; door den heer W. H. van Meij. J. S. H. f 25; van J. C. van Bremen te Leiden halvestuiversvereeniging f 30; door P. A. Ponsen te Dordrecht, van de 1/2-stuiverver. f 13.27 1/2; door den heer H. Bergema achter de Hoven te Leeuwarden van 84 contribuanten f 48.20; door gez. v. d. Pauwert, van de 2 1/2 centsver. te Maassluis f 26.50; door mej. J. te Gr. Smaandel. bijdr. van de halve stuiversver. f 17.20; door br. J. Guldmond jaarlijkse contributies van leden der vereeniging »Vrienden der Waarheid» enz. f 301.10.

S. J. SEEFAT, penningmeester.

Hilversum.

N.B. Bij de collecten, de vorige maal verantwoord, moest de extra-gave als in Bodegraven ontvangen worden vermeld.

Snelpersdruk van Zalsman te Kampen.

GOED EN GOEDKOOP!
De Geschiedenis der Christ. Geref. Kerk in Nederland, aan het volk verhaald door

J. Verhagen Jr.,
met een voorwoord van

M. NOORDTJII.
Tweede druk 556 bladz. De eerste druk kostte . . . f 5,—

De Mozaïsche Wet, door J. VAN ANDEL. 194 bladz. » 1,25

Eene stem uit de Geref. meerde Kerk in Amerika. 64 bladz. » 0,40

Bijbelsche Tafereelen, door A. C. DE ZWART. Met 24 plaatjes, 96 bladz. » 0,30

Deze vier boeken worden franco aan huis verzonden, aan hem of haar die een postwissel van **f 1,50** zendt aan ZALSMAN te Kampen, met het bij-schrift »Goed en goedkoop.»

Brief schrijven onnoodig.

Dezer dagen verscheen:

DE HEERE IS MIJN HERDER.

MEDITATIËN OVER PSALM XXIII.

DOOR
H. BEUKER.

Gebonden in linnen stempelbandje.
Prijs 45 cent.

Dit boekje is door den Schrijver bestemd tot een aandenken voor zijne vele vrienden bij zijn vertrek naar N.-Amerika

Leiden. **D. DONNER.**

Vrije Universiteit.

Onder degenen die ons de eerste hulp boden voor het Studiefonds, mogen wij wel

Vervolg van blad. 1.

AGENDUM

Der Classis Leeuwarden te houden op 3 Mei 1893.

1. Opening.
2. Onderzoek der geloofs-brieven.
3. Aanwijzing van het moderamen.
4. Lezing van de handelingen der vorige vergadering.
5. Verschillende rapporten:
 - a. van de deputaten der hulpbehoevende Kerken in zake Wartena en Hium.
 - b. van de commissie van bezuiniging.
 - c. van de commissie in de zaak van Garjip-Oudega.
6. Instructie der Kerk van Wurdum: De Classis noodde de Prov. Synode uit, het voorstel ter Algem. Synode te brengen, dat deze op hare hoede zij tegen het aanbrengen van gewichtige veranderingen in de opleiding voor den dienst des Woords, welke zoude kunnen leiden tot ontevredenheid en scheuring.
7. Benoeming van deputaten voor de Particuliere Synode.
8. Regeling der vacaturebeurten.
9. Onderzoek naar art. 41 der Dordtsche Kerkenorde.
10. Aanwijzing der Kerk voor de saamroeping der eerstvolgende Classis.
11. Vaststelling der korte notulen.

Sluiting der vergadering.
Namens den Kerkeraad der roepende Kerk van Bergum,

Ds. J. Koor.
(Kerkblad No. 17.)

Classis Gorinchem.

Vergadering D. V. Donderdag 4 Mei 1893, des voormiddags ten 10 uur te Gorinchem.

AGENDUM.

1. Opening van de Vergadering.
2. Onderzoek van de Credentie-brieven
3. Voorlezing van de acta der vorige vergadering en ingekomen stukken.
4. Rapporten van de deputaten.
5. Benoeming van Deputaten volgens art. van de huishoudelijke bepalingen.
6. Benoeming van Deputaten voor de Provinciale Synode.
7. Regeling van Consulenten en Vacatuurdiensten.
8. Verzoek van enkele leden der Geref. kerk te Leerdam B. om de grenzen van de kerken Leerdam en Schoonrewoerd te wijzigen.
9. Verzoek van enkele broeders te Meerkerk om advies betreffende de plaatselijke kerk aldaar.
10. Welke rechten moeten worden toegekend aan leden, die wonen buiten de grenzen der plaatselijke kerk? (Gorinchem)
11. Rondvraag volgens art. 41 D. K.
12. Sluiting.

De Kerkeraad worden herinnerd, dat elke kerk twee afgevaardigden behoort te zenden voorzien van een Credentie-brief.

Broeders uit plaatsen, waar nog geen Gereformeerde Kerkeraad is opgetreden, en die het advies begeeren te ontvangen zullen tot de vergadering gaarne worden toegelaten.

De Kerkeraad der Geref. Kerk te Leerdam B., J. VAN THIEL, Praeses
J. DE MIK, Scriba.

Leerdam, 17 April 1893. (Kerkblad No. 17.)

AGENDUM.

voor de Vergadering der Classis Leiden D. V. te houden op Donderdag 4 Mei in het kerkgebouw Oude Vest te Leiden. Aanvang ten 9 ure.

1. Opening.
2. Onderzoek der credentie-brieven
3. Lezing der notulen v. d. vorige vergadering.
4. Rapport van de kerkvisitatoren.
5. Benoemingen.
6. Voorstellen.
- a. In zake het Gymnasiaal Studiefonds »kerk-hulp»
- b. idem het rapport v. Deput. voor de Theol. School.
- c. idem de Comm. voor de kas »ex bonis publicis» (Leiden A.)
7. Inning v. d. collecten en rekening v. d. quaestor.
8. Onderzoek naar Art. 41 D. K.
9. Commiss. v. d. Hulpbehoevende kerken.
10. Bepaling v. tijd en plaats der volgende verg. en aanwijzing v. d. roepende kerk.
11. Sluiting.

Namens den Kerkeraad te Sassenheim,
J. THUIS, Praes.
M. GROOTGOED, Scriba.
(Kerkblad No. 17.)

Kort verslag van de gewone vergadering der kerken in de Classis Bolsward, gehouden op Woensdag 5 April te Bolsward.

Ds. S. Bosma opent deze Vergadering met het laten zingen van Ps. 68 : 8, het lezen van den 46sten Psalm en gebed.

Ds. H. Nieborg is Praeses, Ds. S. Bosma Scriba, en Ds. T. Prins assessor.

De credentie-brieven worden nagezien en de notulen gelezen en goedgekeurd, waarna door Ds. S. Bosma rapport wordt uitgebracht namens de Commissie in zake een schrijven uit de Classis Leiden.

Hierop volgt de bespreking van het reglement voor de Kerkvisitatie, dat behoudens enkele wijzigingen door de Classis wordt aangenomen.

Bij de rondvraag naar art. 41 D. K. worden eenige adviezen gegeven, o.a. betreffende eene tuchtzaak in de kerk v. Wommels.

Thans worden besproken de ingekomen stukken, waaronder 2 adviezen in betrekking tot de approbatie van beroepingen.

Tot Deputaten voor de aanstaande Prov. Synode worden gekozen, de dien. des Woords: Ds. R. K. Brouwer, secundus Ds. S. Bosma, Ds. K. J. v/d Veen, secundus Ds. T. Prins.

De Ouderlingen: D. Scheepma, secundus S. v/d Berg. L. Yntema, secundus F. Weerstra.

Tot secundus voor de kerkvisitatoren wordt gekozen Ds. K. Pel.

De Kerk van Exmorra wordt als roepende kerk

aangewezen voor de buitengewone vergadering, welke op 16 Mei te Wommels zal worden gehouden.

Na het zingen van het 3 de vers uit den Avond-zang, sluit Ds. K. J. v/d Veen deze vergadering met dankgebed.

Namens de Classis,
Ds. S. BOSMA, Scriba.
(Kerkblad No. 17.)

Kort verslag van de Vergadering der Classis Franeker, gehouden 6 April 1893.

De Voorzitter der vorige vergad., Ds. van Goor, opent na het lezen van Ps. 87 en nadat gezongen is Ps. 87 : 2, de verg. met gebed.

Als praeses treedt op naar toerbeurt Ds. v. Lingen: tot assessor wordt benoemd Ds. v. Goor; tot scriba Ds. Lanting.

De geloofs-brieven worden onderzocht en in orde bevonden.

Tien kerken zijn vertegenwoordigd door 25 afgevaardigden.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en, behoudens een kleine opmerking, goedgekeurd.

Een schrijven van een broeder uit een der kerken, behelzende een aanklacht tegen de kerk-raad, in 't bijzonder tegen de diakenen, wordt gelezen. Nadat de afgevaardigden der kerk inlichting in deze zaak hebben gegeven en ook genoemde broeder, die in de nam.-zitting ter vergadering werd geroepen, is gehoord, werd deze zaak tot een goed einde gebracht.

Een brief van het Bestuur der vereen. »de Kerkelijke kas» te Winsum zich aanmeldende als hulp-behoevend, met verzoek dat de Classis het hare doet aanzuivering van een tekort, wordt niet in behandeling genomen, wijl de Kerk kas geen orgaan is der kerk. Daar echter de aanvraag ook door den kerkeraad wordt gedaan, wordt hierover verder gesproken. De Classis doet haar toezegging van f 100 uit de coll. voor hulpbeh. kerken. Voorts spanne zij zelf alle krachten in.

Goedkeuring wordt verleend aan het verzoek tot ineen-smelting der kerken A en B te Franeker, over-eenkomstig een advies van ineen-smelting, vermeld in Kerkbl. no 17 (uitgezonderd art. 5), behoudens approbatie der Generale Synode.

De aanvraag voor de kerken van Midlum en Harlingen B om inwoning der zwakke kerk van Midlum in die van Harlingen B, wordt, wijl het concept van inwoning niet ter vergadering aanwezig is, verdaagd tot de eerstvolgende Class. verg. Tot zo lang blijft de tegenwoordige regeling bestaan.

Op het agendum stond een vraag van de kerk B van Harlingen, betreffende het Class. quorum, of dat niet onevenredig hoog was in vergelijking met dat in de vroegere Classis Bolsward. Daar Harlingen reeds voldoende is ingelicht, trekt zij deze vraag in.

De Classis besluit niet in te gaan op een vraag uit bovengenoemde kerk, of openbare belijdenis in strijd is met art. 61 D. K., omdat de Classis zich niet voor een concreet geval geplaatst ziet. In zoverre het de vraag geldt: »Wat is in dezen de kerkel. wet?» is de verg. van oordeel dat onderzoek en openbare belijdenis niet in strijd is met de historie. Wat betreft de uitdrukking: »gewoone der kerken», hier meent zij dat »kerken» in enkelvoudigen zin moet opgevat worden.

Nadat er pauze is gehouden, wordt aan de kerk van Franeker A toestemming gegeven tot toepassing van de 2e trap der kerkel. censuur in een tucht-zaak.

De kerk van Lollum vraagt: wijziging der Classicale grenzen en acht het, om verschillende redenen, prijtelijker bij de Cl. Bolsward te worden ingedeeld. Haar wordt geantwoord: dat het begrip »genabuurde kerken» 't welk zij als hoofdbezwaar indient, zoo rekkelijk is, dat dit geen invloed kan uitoefenen. Na breedvoerige discussie besluit de Class. met algem. stemmen, dat Lollum voortaan bij de Cl. Franeker zal blijven.

Tot deputaten voor de Prov. Synode worden gekozen: Ds. J. v. Goor en Ds. M. Meijering en de onderlingen: A. Elshout en H. S. Sijtsma; secundus: Ds. F. M. ten Hoor en Ds. W. J. S. van Lingen en de onderlingen: S. J. Bruinsma en Kamstra. Besloten wordt een paar voorstellen, die ingekomen zijn, te zenden naar de Prov. Syn. om door te gaan naar de Generale Synode.

De quaestor doet verslag over 't Class. quorum. Bezwaren desbetreffende door de kerken van Lollum en Franeker A en B geopperd, worden na eenige bespreking aanvankelijk weggelaten.

Gekomen tot het onderzoek naar art. 41 D. K. worden adviezen gegeven inzake tuchtzaken aan de kerken van W. Terschelling, Midsland en Tzummarum.

De kerk van W. Terschelling en Midsland legt nog eene begrotingslijst over, die inlichting geeft aangaande de finantiële krachten, met 't oog op een te beroepen predikant.

Voorts wordt kennis genomen van een paar ingekomen stukken v/d Dep. v. d. Alg. kas voor hulpbeh. kerk. en van de Class. Bolsward.

De collecten voor Em. pred. Inwend. Zend. en Theol. School worden gestort. Ds. Lanting wordt voortaan belast met de inning van alle collecten.

Er wordt besloten, dat ze voortaan bij 't begin der vergad. zullen gestort worden.

Nadat nog een en ander van minder belang, is besproken, sluit Ds. v. Lingen, na 't zingen van Ps. 65 : 2, de vergadering met dankzegging.

Namens de Classicale vergad.,
A. P. LANTING, Scriba.

Verslag van de Vergadering der Classis Klundert gehouden te Klundert 11 April 1893.

1. Ds. Ruijs opent de vergadering. ZEv. laat zingen Ps. 119 : 17, leest 1 Cor. 3 en gaat daarna voor in gebed.

2. Eene commissie benoemd tot het nazien der credentie-brieven, rapporteert, dat zij in orde bevonden zijn en na vaststelling der presentielijst blijkt, dat alle kerken aanwezig zijn. Enkele niet afgevaardigde ambtsdragers wonen de vergadering bij.

3. In het Moderamen worden gekozen naast den Praeses, Ds. Ruijs, Ds. Feringa als Assessor; Ds. Schouten als Scriba.

4. De notulen der vorige vergadering door Ds. Feringa gelezen, worden goedgekeurd.

5. Ds. Schouten houdt de korte predicatie over 1 Tim 5 : 22. Als tekst voor de volgende Classis wordt aan Ds. Ruijs opgegeven Joh. 3 : 16.

6. Door Ds. Ouendag wordt een rapport gelezen over de kerkvisitatie, hetwelk stof tot blijdschap biedt over den toestand der kerken.

7. Ds. Ruijs rapporteert namens de deputatie voor Approbatie en Lormakingen, dat noch voor het een noch voor het ander eenig verzoek is ingekomen.

8. De Classicale Correspondent deelt mede, dat door Dep. v. Inw. Zend. en Bijbelcolp. gevraagd is de storting van f 60 als halfjaarlijkse bijdrage van de Classis Klundert.

9. Het voorstel van Ds. Feringa tot reorganisatie van den arbeid der Inw. Zending en Bijbelcolp. in N. B. en Limb. wordt met groote meerderheid van stemmen aangenomen. Bezwaren tegen het voorstel op finantiël gebied zullen aan het eind der vergadering nog ernstig overwogen worden.

10. De rondvraag naar art. 41 loopt spoedig ten einde, na het uitgebrachte rapport over de kerkvisitatie.

11. Bij de rondvraag over den arbeid der kerken in plaatsen, waar nog geen Geref. kerkeraad is, brengt Ds. Feringa goede tijding over Geertruidenberg en Raamsdonk.

12. Ouderling Hendriks rapporteert namens Dep. v. d. Zending. In verband met dit rapport wordt besloten dat de volgende Classis, waarop de belangen der Zending bijzonder behartigd zullen worden, zal gehouden worden in de week van Pinksteren, tenzij het met het oog op de Referaten noodzakelijk later zou moeten.

13. Als Dep. voor de Prov. Synode worden benoemd:

Di. Feringa en Schouten, onderlingen Versluys en v. Drimmelen, Primi. en Di. Ouendag en Ruijs, onderlingen Hendriks en Dave, Secundi.

14. Ingekomen een gravamen tegen de kerkeraadsformatie te Breda. De Classis besluit, opdat niet een van beide methoden van reformatie gekrenkt zou worden, zich te wenden tot den kerkeraad van het Herv. genootschap te Breda met het verzoek de reformatie ter hand te nemen.

15. Een voorstel tot vermindering van vacature-gelden van Moerdijk wordt aangenomen: een ander voorstel tot verhooging van de vacatuurgelden voor de andere kerken wordt teruggetrokken.

16. De vacatuurbetrenten worden geregeld tot ultim. Mei.

17. De bespreking van de finantiële bezwaren verbonden aan het voorstel tot reorganisatie van den arbeid der Inw. Zending wordt verschoven naar de volgende Classis.

18. De kerk van Fijnaart vraagt, hoe de kerkeraad moet handelen met iemand die in onwettige scheiding van zijn echtgenoot leeft, en zich stellen wil onder het opzicht van den kerkeraad. Geadviseerd wordt om aan zijn wensch te voldoen, maar ook niets onbepaald te laten om de verzoening te bewerken.

19. Punten voor het Agendum van de Prov. Synode worden vastgesteld.

20. De volgende Classis zal gehouden worden te Klundert en worden saamgeroepen door Dinteloord.

21. 't Ouendag vraagt om inlichting over de afwezigheid van Broeders, die altoos als Adviseurs aanwezig waren: en Ds. Schouten over het werk van den Consulent in de vacante kerk.

22. Bij de rondvraag naar art. 43 wordt geen aanmerking gehoord.

23. Na dankgebed door den scriba wordt de vergadering gesloten.

Namens de Classis,
A. SCHOUTEN Wz., Scriba.
(Kerkblad No. 17.)

Vergadering van de Classis Arnhem, gehouden 12 April 1893 in het kerkgebouw van kerk A te Arnhem.

Ds. Diermanse, naar toerbeurt praeses, opent de vergadering. Laat zingen Ps. 84 : 6, gaat voor in gebed, leest Efez. 1 : 14 en houdt eene korte toespraak.

Uit het onderzoek der geloofs-brieven door de brs. DD. Wagenaar en van der Zanden blijkt, dat 21 kerken door 41 afgevaardigden vertegenwoordigd zijn.

Tot assessor wordt gekozen Ds. de Vlieg, tot scriba Ds. Breukelaar.

De praeses heet Ds. Ringnald uit Apeldoorn, voor het eerst tegenwoordig, en den emeritus predikant Kapteijn, als ouderling afgevaardigd, hartelijk welkom.

De notulen der vorige verg. worden gelezen en na eene kleine aanvulling goedgekeurd.

De comm. voor onderzoek naar de kerkelijke toestanden te Schaarsbergen doet eenige mededeelingen, doch kwam met haren arbeid nog niet gereed en wordt gecontinueerd.

Aan een paar broeders wordt opgedragen de huishoudelijke regeling der Classis te laten drukken. Deputaten voor een nieuwe classicale in-deeling rapporteeren, dat zij met een drietal brs. uit de Classis Harderwijk saamvergaderden en tot het volgende voorstel zijn gekomen. Van de twee Classis Arnhem en Harderwijk worden er drie gemaakt op deze wijze:

Tot Arnhem zullen behoren: Arnhem A en B, Bennekom, Ede, Heteren, Nijmegen, Oosterbeek, Randwijk, Renkum, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort, Velp A en B, en Zetten.

Tot Harderwijk: Doornspijk, Elburg A en B, Ermeloo, Harderwijk A en B, Hatten, Nunspeet, Nijkerk, Oldebroek, Putten en Wezep.

Tot de nieuwe Classis Apeldoorn: Apeldoorn A en B, Barneveld, Beekbergen, Dieren A en B, Epe, Heerde, Kootwijk, Lunteren, Voorthuizen en Wapenveld.

Een der deputaten wenscht Dieren A en B bij Arnhem te laten, en in dat geval zag een ander gaarne Hatten bij Apeldoorn gevoegd. Met meerderheid van stemmen worden beide veranderingen goedgekeurd, en aldus gewijzigd zal het voorstel naar de Prov. Synode worden gebracht.

Deputaten voor praedievis in zake eene provinciale kas ter ondersteuning van diakoniën in de zorge voor behoeftige krankzinnigen lezen hun rapport. De Classis besluit die zaak aan de diakoniën over te laten, nadat met blijdschap werd vernomen, dat enkele broeders op zich namen om alle diakoniën in Gelderland tot eene vergadering over die zaak uit te noodigen. De kerkeraden worden opgewekt

om tot getrouw bezoek dier vergadering mede te werken, de zaak aan te bevelen, en intusschen op de bede van Tiels kerkeraad te letten, en zoo mogelijk met finantiële steun de diakonie aldaar bij te staan.

De vacatuurdiensten worden zoo geregeld, dat ieder predikant in de e.v. drie maanden slechts één Zondag eene vacante gemeente behoeft te dienen.

Ds. Koster sluit de morgenzitting met dankgebed.

In de middagzitting, door Ds. de Jong met gebed geopend, worden eerst de attesten van een broeder uit Ede, die wenscht toegelaten te worden tot een examen volgens Art. 8 D.K. geapprobeerd. Met het oog op dat examen verzoekt de kerk van Ede, dat de Classis het volgende voorstel ter Prov. vergadering brenge: »De Synode besluite om het »goedvinden der Synode» bedoeld in Art. 8 D.K. »goeddeels te laten afhangen van een onderzoek om »den examinandus door commissies te hooren oefenen »in deze of gene gemeente.» De Classis verandert het woord: »goeddeels in mede en zal zoo gewijzigd het voorstel op de provincie brengen.

Aan een protesteerenden broeder uit kerk A te Arnhem wordt medegedeeld, dat tusschen hem en zijn kerkeraad zijne zaak eerst moet worden afgehandeld en hij zich daarna, als hij het noodig keurt, met schriftelijk protest tot de Classis kan wenden. Naar aanleiding van dit geval besluit de Classis, dat voortaan ieder, die iets door de Classis wenscht behandeld te zien, zijne zaak schriftelijk zal moeten voordragen.

Twee lidmaten uit eene kerk A verzoeken, dat de Classis hun kerkeraad zal gelasten, om hunne attestatie af te geven, dan willen ze die brengen in kerk B ter zelfder plaats. De Classis kan dat verzoek niet inwilligen, en oordeelt, dat zulk een overgang niet zonder goedvinden van beide kerkeraden behoort te geschieden.

De attesten van Ds. Eisma van Bennekom, die de roeping van Scheveningen aannam, worden geapprobeerd en aan dien broeder eervol ontslag als lid der Classis verleend. Tot consulent voor Bennekom wordt benoemd Ds. van Schelven uit Wageningen.

Wordt besloten dat voor de prov. Synode te Apeldoorn nog eenmaal class. vergadering zal worden gehouden, zoodra de deputaten door de generale Synode benoemd voor regeling der opleiding van dienaren des Woords, voor huishoudelijke bepalingen enz. hunne rapporten aan de kerkeraden verzonden zullen hebben, en deze in de gelegenheid kunnen zijn geweest om die in hunne vergaderingen te bespreken. Op die vergadering der Classis moeten dan de primi en secundi afgevaardigden naar de prov. Syn. tegenwoordig zijn, om ten volle geïnstrueerd te worden. Tot deputaten voor de prov. Syn. werden benoemd de broeders: D.D. Ringnald en Wagenaar als primi, de Jong en van der Zanden als secundi, en van de onderlingen de broeders: Lonkhuijzen van Heteren en Thomassen van Velp als primi, en Cossink van Arnhem en Jansen van Ede als secundi.

Ds. Franssen uit Winterswijk, penningmeester der kas e. b. p., zond een verzoekschrift aan de Classis om de kerkeraden op te wekken, dat zij spoedig voor die kas collecteeren. Alzoo geschiedt. Ook wordt eene collecte voor hulpbehoevende kerken verwacht.

De voorzitter sluit de vergadering. Ds. van Schelven uit Dieren gaat voor in dankgebed.

Namens de Classis,
J. BREUKELAAR, Scriba.
(Kerkblad No. 17.)

Kort verslag der Classis Winschoten, 13 April 1893.

Nadat de vergadering op gewone wijze was geopend, de lastbrieven en notulen goedgekeurd waren, wordt verslag uitgebracht van het oordeel der kerkeraden over de predikantstraktementen. Deze zijn over het algemeen te laag. De Classis spreekt na het gehoorde het wenschelijke uit, dat zij over het algemeen verhoogd worden en zal dit ter kennis van de e. k. Prov. Synode brengen.

Rapport van den arbeid te Finsterwolde. De afgevaardigden van Oostwold vragen, of het mogelijk is, dat een persoon van Classis wege aldaar worde aangesteld. Door de Classis wordt ten slotte het noodzakelijke uitgesproken, dat er te Finsterwolde geregeld gearbeid wordt en zal dienovereenkomstig een schriftelijk verzoek bij de commissie voor Inwendige Zending worden ingeleverd.

Na mededeeling aangaande Blijham komt aan de orde het verzoek om te Bellingwolde eene gemeente te stichten. De Classis wordt voor het geldelijke niet aansprakelijk gesteld. De comm. voor Inwendige Zending, op deze vergadering vertegenwoordigd, zal Bellingwolde als vrucht van haar arbeid steunen. De Classis heeft geen bezwaren en wil mittdien het verzoek in.

Ds. J. A. Bult wordt als Consulent aangewezen, met de opdracht om, zoo noodig, als vertegenwoordiger der Classis bij de stichting op te treden.

De verkiezing van deputaten naar de Prov. Synode wordt uitgesteld tot eene volgende buitengewone vergadering, die gehouden zal moeten worden op nader te bepalen tijd.

De kerkvisitatie zal dit jaar nog volgens het tot hiertoe gebruikte reglement geschieden.

Na onderzoek naar den toestand der gemeente en na het regelen der predikbeurten wordt de verg. met dankzegging door Ds. A. v. d. Veen gesloten.

Namens de Classis,
J. Kool, Scriba.
(Kerkblad No. 17.)

Kort verslag der Classicale Vergadering van de Classis Gouda, gehouden 11. 18 April te Oudewater.

Ds. Winckel opent de vergadering na het zingen van Ps. 79 : 4 met gebed, lezen van Cor. 13.

De lastbrieven worden door de br. J. v. Oel en B. J. v. Rhijn nagezien. Van de 14 kerken blijken 13 door 25 afgev. tegenwoordig te zijn. Twee vaardigden een onderling en diaken af. De redenen gehoord hebbende, worden de diakenen met keurstem toegelaten.

Als moderamen nemen J. v. d. Berg scriba, Ds. J. Ozinga assessor.

De notulen voorgelezen van de vorige vergadering. De ingekomen stukken worden voorgelezen.

Bij monde van Ds. Winckel wordt verslag uitgebracht van de Deputaten inzake 2 protesten uit kerk B Gouda. Na breedvoerige discussie zullen de kerkvisitatoren volgens besluit der Classis zoo

spoedig mogelijk kennis nemen van de kerk B over hangige zaken.

Inzake als censuur wordt geoordeeld, dat deze onwettig door den kerkeraad is uitgeoefend als in strijd met art. 79. Gekezen tot deputaten van Prov. Syn.:

Pr. Ds. Winckel, sec. Ds. Osinga, pr. Ds. v. d. Berg Sr., sec. Ds. de Jong, pr. Oud. J. Heij, sec. Oud. J. v. Oel, pr. Oud. A. W. Raken, sec. Oud. de Gruijter.

Regeling van de kerkvisitatie.

De grensregeling van Oudewater, zoodat de Schans de kerkelijke grens zal zijn, wordt goedgevonden.

Inzake Nieuwerkerk a/d IJssel wordt na eenige discussie het besluit van de Prov. Syn. gehandhaafd.

Aan een kerk wordt ondersteuning toegezegd.

Tijdsalve blijft de rondvraag volgens Art. 41 achterwege.

Regeling der vacaturbeurten.

Haastrecht 4 Juni Cl. Leiden. Bergambacht 11 Juni Ds. Winckel; Krimpen a/d Lek 11 Juni Ds. J. v. d. Berg; Waddingsveen 18 Juni Ds. de Jong;

Moordrecht 2 Juli Ds. B. J. v. d. Berg; Reeuwijk-Sluiswijk 9 Juli Ds. J. Osinga; Schoonhoven B 16 Juli Classis Leiden.

De kerken Schoonhoven A, B zullen de eerst-

volgende Classis bijeenroepen.

Te ongeveer 8 ure wordt de vergadering door den voorzitter Ds. v. d. Berg gesloten met gebed en dankzegging.

J. v. d. Berg, Scriba.

(Kerkblad No. 17.)

Kort verslag van de Classis Rotterdam, gehouden Dinsdag 18 April 1893.

Ds. v. d. Boom opent als praeses van de roepende kerk Capelle a/d IJssel de vergadering, laat zingen Ps. 135: 1. gaat voor in het gebed, en leest voor 1 Petr. 5. ZEW. president naar toerbeurt de vergadering; Ds. Biesterveld fungeert als assessor, Ds. Gunst als scriba. Allereerst gaat de vergadering over tot het afnemen van het praeparatoir examen van den candidaat F. A. van der Heijden. Ds. van Veele examineert in de exegese van het O. T.; Ds. Gunst in die van het N. T.; beiden naar den grondtekst; Ds. Biesterveld examineert in de Dogmatiek. Met algemeene stemmen wordt aan br. v. d. Heijden toegelaten te staan naar de bediening des Woords, en hij dus beroepbaar gesteld voor de Gereformeerde Kerken.

In de namiddagzitting werden de notulen gelezen en vastgesteld. Verder wordt door verschillende de-

putaten rapport gedaan aangaande de hun opgedragen onderzoekingen, en door de classis naar aanleiding der rapporten besloten: a. in een verschil tusschen de diaconie van Rotterdam B en die van Kralingen, de te stenoemde in het gelijk te stellen; b. in zake een verschil tusschen de ene deputatie te benoemen om te trachten deze zaak te brengen; c. in zake een verzoek van C. G. om in den dienst des Woords te worden hersteld, dat aan dit verlangen niet kan worden voldaan.

Enkele punten van het agendum werden teruggeven, en andere aangehouden, omdat er toch nog een classale vergadering moet zijn voor de e. k. prov. synode. De grenzen tusschen Capelle, Kralingen en Rotterdam zullen nader door de kerken onderling worden geregeld. Voorts wordt nog bepaald, dat voortaan de vacante kerken der classis, zonder vasten voorganger, elke maand bediening des Woords zullen hebben. In betrekking tot een missive van de Deputaten voor hulpbehoevende kerken in Nederland wordt besloten aan Deputaten te antwoorden, dat er door de vele behoeften in eigen classis en provincie geen overschot is in de kas voor hulpbehoevende kerken. Aan de kerk van Stellen-dam (in de classis Brielle) wordt f100 's jaars toe-

gestaan. Op de vraag van Schiedam A, hoe te handelen met leden, die, tijdens de kerkelijke censuur op hen is toegepast, voor hun lidmaatschap bedanken, wordt als opinie der classis gezegd, dat men in die gevallen niet met de censuur kan doorgaan. Op het verzoek van Rotterdam B om een jaarlijkse collecte voor het Gesticht voor Chronische lijders' aldaar, wordt besloten te antwoorden, dat de kerkeraad met deze gehele zaak zich tot de provincie heeft te wenden. Van een broeder, die getaximeerd wil worden naar art. 8, zal het bericht doorgezonden worden naar de provincie. Bij de rondvraag naar art. 41 D. K. wordt aan verschillende kerken raad gegeven in verschillende tuchtzaken.

De vergadering wordt gesloten. Ds. Biesterveld gaat voor in dankgebed.

Namens de Classis voornoemd,

J. W. GUNST Scriba.

De vacature-beurten werden aldus geregeld: Berkel Ds. Veder, Ds. v. d. Boom, Ds. Bouma.

Bleiswijk Ds. van Veele.

Hoogvliet Ds. Vonk, Ds. Boonstra, Ds. Goris.

Overschie Ds. Wolff, Ds. de Braal, Ds. Goslinga.

Poortugaal Ds. Biesterveld, Ds. Lion Cachet, Ds. Gunst.

(Kerkblad No. 17.)

Concept-Regeling

VOOR DE OPLEIDING VAN DIENAREN DES WOORDS IN DE GEREFORMEERDE KERKEN.

(Vervolg.)

De Deputaten gaan voor de gegeven Concept-Statuten van de volgende beschouwingen uit.

De Gereformeerde kerken aanvaardden bij hare vereeniging op de Generale Synode te Amsterdam (altouso binnen de perken harer bevoegdheid, en alzoo zonder hierna te bedoelen, dat haar bepalingen boven Gods Woord of als gelijkstaande met de Belijdenis zouden gelden) »het beginsel, dat de kerk geroepen is, een eigene inrichting tot opleiding harer leeraren te hebben, tenminste wat de Godgeleerde vorming betreft." Zij spraken daarbij echter tevens uit, dat deze verklaring niet bedoelde: »to om het aloude Gereformeerde beginsel van vrije studie te vernietigen; noch ook to om verandering te brengen in de Gereformeerde wijze van kerkelijke examinateur der aanstaande Dienaren des Woords; evenmin to om iets te laten vallen van den eisch van wetenschappelijke ontwikkeling, die steeds door de Gereformeerde kerken gesteld is, en ook to niet, om tegen te spreken, dat de vereenigde kerken over de regeling dezer zaak, later, indien noodig, hebben te oordeelen."

Met het laatste, de nadere regeling dezer zaak, maakte de Generale Synode zelve reeds een aanvang. Ze was van oordeel dat de geheel verschillende bepalingen en usantien, welke voor de opleiding van Dienaren des Woords tot dusver in de beide kerkengroepen hadden gegolden, op den duur niet konden blijven bestaan. Op sommige punten, vooral in het peremptoir examen, bracht zij reeds eene voorloopige overeenstemming tot stand.

Maar eene afdoende regeling was te veel omvattend, om in deze eerste Generale Synode reeds ontworpen en behandeld te kunnen worden. Zij liet deze voor hare opvolgster over en gaf aan een vijftal Deputaten in last, om in zake de opleiding van Dienaren des Woords eene regeling te ontwerpen en dit concept minstens drie maanden vóór de eerstvolgende Synode aan de Kerken mede te deelen.

Volgende aan deze opdracht, hebben Deputaten hiervoor benoemd de hierbij gevoegde regeling ontworpen, die zij de eer hebben met hun voorafgaande overwegingen aan de kerken aan te bieden.

Bij de voorloopige regeling dezer gewichtige aangelegenheid achten Deputaten, dat er voortsomge geen aanleiding bestaat, om het elfde punt uit het besluit der Leeuwarder Synode nader ter toetse te brengen en komen alzoo vooral een drietal vragen in aanmerking, maar die een duidelijk antwoord vereischen. De eerste vraag raakt den bestaanden toestand: Is het wenschelijk, om de thans bestaande tweeërlei opleiding te bestendigen, of verdient eenheid van opleiding daarboven de voorkeur?

Indien het laatste, dan geldt de tweede vraag, het ideaal: Hoedanig behoort naar Gereformeerde beginselen die ééne opleiding te wezen?

En wanneer ook deze vraag duidelijk en voldoende is beantwoord, betreft de derde vraag den weg waarlangs, en de wijze waarop deze gewenschte eenheid van opleiding het best kan worden verkregen.

I.

Is eenheid van opleiding gewenscht?

Op het terrein der vereenigde Gereformeerde kerken bestaat thans feitelijk eene tweeërlei opleiding voor de Dienaren des Woords; bestaan een tweetal scholen; een dubbel stel van Hoogleraren; eene onderscheidene voorbereidende en Godgeleerde studie; verschillende wetenschappelijke en kerkelijke examina. De aard en inrichting van beide scholen, die te Kampen en te Amsterdam, loopt, gelijk ieder weet, zeer verre uiteen.

Nu is er meermalen ten gunste van zulk eene gedeelde opleiding zeer krachtig gepleit. En de gronden, die men daarvoor heeft aangevoerd, zijn niet van gewicht ontbloeit. Het feit is toch niet te loochenen, dat er ook onder de studeerenden groot verschil is in aanleg en gave, en bovendien in leeftijd en vermogen. De weg der gymnasiale en universitaire studie schijnt voor sommigen te lang en te kostbaar te zijn. De ondervinding leert ook, dat zij, die op gevorderden leeftijd tot bekeering komen en daarna tot de studie zich begeven, niet zelden met rijken zegen in de gemeente des Heeren, soms boven anderen, hebben gearbeid. Indien er slechts één streng wetenschappelijke opleiding bestaat, wordt voor dezen (zoo beweert men) de weg tot het ambt volkomen afgesneden.

En de kerk berooft zichzelf medelwillig van de uitnemende gaven en krachten, welke de Heere in zulke mannen voor den dienst des Woords haar schenken wil.

Er ligt ongetwijfeld veel waars in deze aanbeveling van eene tweeërlei opleiding. Maar naarmate het hier verdedigde stelsel helderder ingedacht wordt, springen ook de nadeelen en schaduwzijden, die er aan verbonden zijn, te duidelijker in het oog.

Ten eerste toch laten de menschen in het algemeen, en zoo ook de studeerenden, zich niet op die wijze in twee klassen van rijken en armen indeelen. De middelmatigen vormen ook in aanleg en gaven de meerderheid. Iedere school moet met dit feit rekenen. Zij mag en kan hare eischen niet zoo hoog stellen, dat alleen de rijkgedaften daaraan zouden kunnen voldoen. Zij zou dan zichzelf ontoegankelijk en onbruikbaar maken voor de minder bedeelden en arbeiden aan haar eigen ondergang. Zij moet in wetenschappelijke eischen, in jaren van studie, in bedrag der kosten zich schikken naar de werkelijkheid. En iedere inrichting van onderwijs levert daarom altijd ook zulke mannen af, die zelfs het peil van het middelmatige niet in ieder opzicht hebben bereikt.

Maar ten tweede is zulk een tweeërlei opleiding, waarvan de eene een goedkoop, korter en gemakkelijker weg tot het ambt baant dan de andere, op Gereformeerd standpunt ten eenenmale verwerpelijk. Voor Rome moge ze verkieslijk wezen, wijl dit verschillende ambten kent. Aan Luther moge zij een oogenblik wenschelijk zijn voorgelopen. Maar een Gereformeerde kerk kan ze niet goedkeuren, omdat ze diep doordrongen is van de eenheid en gelijkheid van de Dienaren des Woords, en daarop altijd zoo sterk mogelijk den nadruk legt. Eene tweeërlei opleiding heeft altijd tot gevolg, dat er ook onder de Dienaren des Woords een tweeërlei klasse en stand onderscheiden wordt, van wetenschappelijk en van praktisch gevormde predikanten, mannen van hooger en lageren graad. De eenen laten zich voortaan op hun degelijker studie, op hun dieper kennis. En bij de anderen ontwikkelt zich zeer licht die andere soort van geestelijke zelfverheffing, welke juist uit reactie de studie veracht, op eene onmiddellijke leiding des Geestes afgaat, in stede van in bediening d's Woords, sterkte zoekt in gemeedelijke toespraak en mystieke dweperij.

Daarbij komt dan nog in de derde plaats, dat zulk een praktische opleiding niet geeft, wat men er mede bedoelt en er van verwacht. Men hoopt langs dezen weg predikanten te vormen, die voor den arbeid in de gemeente geschikt en nuttiger zijn, dan die meer wetenschappelijk opgeleid worden. Maar de ervaring leert, dat ook zij, die minder rijk met gaven zijn bedeeld, toch later in de gemeente blijken veel meer nut van eene degelijke opleiding te hebben getrokken, dan aanvankelijk gedacht werd. En omgekeerd kweeken die soort de logische scholen, waar praktische vorming hoofdzaak is, wel Dienaren, die allerlei Christelijken arbeid ter hand nemen; maar zij boezemen hun geen liefde in voor de theologie, en laten het zlistadig denken onontwikkeld. Het voorbeeld van Engeland, Schotland, Amerika, waar de meeste predikanten in zulk een practischen geest worden opgeleid, leert, hoe de waarheid er slechts oppervlakkig gekend wordt en de dwaling er gemakkelijk ingang vindt. De prediking verarmt er door, is volstrekt geen prediking van het Woord, maar eene aangename en stichtelijke toespraak, en de gemeente wordt er niet door opgebouwd in de genade en kennis van haren Heere en Zaligmaker.

De Gereformeerde kerken hebben dit stelsel, hoewel het bekend was en bestond, dan ook te allen tijde met bewustheid bestreden. En zij hebben door hare wetenschappelijke inrichtingen, hetzij deze dan een meer seminaristisch of universitair karakter droegen, een stel predikanten gekweekt, die in den strijd tegen allerlei opkomende dwalingen en ketterijen volkomen voor hun taak berekend bleken en de gemeente hebben opgebouwd en bevestigd in haar allerheiligst geloof. Op dit voetspoor hebben dan ook onze Gereformeerde kerken ten vorigen jare verklaard, dat het bezitten van eene eigen inrichting in niets tekort mocht doen »aan den eisch van wetenschappelijke ontwikkeling."

Eindelijk sluit eene wetenschappelijke opleiding voor de Dienaren des Woords niet uit, dat mannen, die op lateren leeftijd oprechten lust ontvingen om den Heere in zijn Evangelie te dienen, op eene andere wijze en langs een anderen weg tot het ambt komen. Wie dit onkent, miskent het beginsel van vrije studie, en vergeet bovendien, dat voor dezulken in de Gereformeerde kerken altijd de weg over art. 8 der D. K. O., en die van opleiding bij een

predikant, openstond. Maar hun getal, dat niet hooger dan op een twee- of drietal per jaar te schatten is, blijft althans in den gewonen, normalen toestand der kerken veel te klein, om daarvoor eene afzonderlijke inrichting in stand te houden. Bovendien zou zulk eene aparte opleidings-school het ernstig gevaar meebrengen, dat zij juist door haar afzonderlijk bestaan tal va mannen opwekte, en lokte naar het ambt, die daarvoor noch roeping noch gave ontvingen hadden.

Maar niet alleen is het licht, de bewijzen te ontzoeuwen, die voor het behoud en het nut van eene tweeërlei opleiding aangevoerd worden. Er kleven aan dit stelsel nog andere bezwaren en gevaren, die het geheel onaanneemelijk maken.

Het grootste bezwaar bestaat wel daarin, dat er aan de beide scholen en alzoo ook in de kerken een tweeërlei theologische richting opkomt en bestendig wordt, waardoor de eenheid der gemeente wordt geschaad en de liefde en vrede wordt gewerd. Verscheidenheid van inzicht is goed; eenvormigheid is ook in de kerk en de theologie geen rijkdom maar armoede; maar verschil van richting werkt altijd schadelijk in de kerk van Christus. Gemeenten en predikanten worden er door in partijen verdeeld. In plaats van samen te arbeiden aan één werk: de uitbreiding van het Koninkrijk der hemelen, gaan ze tegenover elkaar staan, raken onderling aan het disputeren en theologiseren, en verteen elanders kracht. Zeer licht kruip op die wijze de dwaling en ketterij in Jezus' gemeente in. Onwillekeurig toch zal de ééne school eene vrijere, de andere eene strengere richting gaan verlegenwoordigen. En zooda de geschiedenis leert, en nog onlangs de droeve uitkomsten aan de theologische, let wel, kerkelijke scholen in Zwitserland en Schotland getoond hebben, zal de vrijere richting dan altijd de jeugdigere krachten tot zich trekken, die straks in de gemeente tegen de meer behoudende richting pastie gaan nemen, en verzwakking van het geloof voorbereiden. Maar ook, indien dit gevaar niet aanstonds zich mocht voordoen, komt er toch tusschen de beide scholen weldra eene onaangename en verderfelijke concurrentie. De zucht om de meerdere te zijn of het grootst aantal discipelen te lokken, komt in strijd met de eischen van gehalte en degelijkheid. De ééne school wordt die van de mingevoeden, van de gevorderden in leeftijd, van de zwakkeren in aanleg; terwijl de andere school haar eere gaat stellen in haar hoogere eischen en meerdere degelijkheid. En ook langs dezen weg wordt het verschil in de gemeente ingedragen, en deze zelve verdeeld, straks verscheurd.

Maar een dubbele opleiding splitst ook en versuipert de kracht. Dit geldt zowel intellectueel als financieel. En in beideërlei opzicht zijn de Gereformeerde kerken niet zoo rijk, dat zij zich de weelde van een tweetal scholen mogen en kunnen veroorloven. De kosten, die eene school voor de opleiding van predikanten, niet enkel om haar in te richten, maar om ze, gelijk het behoort, in stand te houden, na zich slecht, zijn niet gering. Er is jaarlijks voor elke school nu reeds het vierde van eene tonne gouds noodig. En als men dan bedenkt, dat de Gereformeerde kerken over het algemeen niet rijk zijn; bedenkt, dat er nog zooveel is te doen; en dat scholen en stichtingen van allerlei aard onze hulp en ondersteuning vragen; zou het dan toch niet onverantwoordelijk zijn, om gansch onnoodig en alleen ter wille van een lievelingsdenkbeeld, meer dan de dubbele kosten te maken, en jaarlijks een 50,000 gulden uit te geven, waar men met een 25,000 kon volstaan? En evenzoo staat het onder de Gereformeerden met de wetenschappelijke krachten. Ze hebben alle beschikbare krachten noodig, om op theologisch terrein eenigermate aan hunne roeping te beantwoorden. Ze zijn niet rijk genoeg, om op den duur ook wetenschappelijk een tweetal scholen en een dubbel stel van hoogleraren er op na te houden, die precies hetzelfde werk verrichten. Ook hier kunnen dus de krachten en gaven beter besteed en voor andere, even dringende, werkzaamheden aangewend worden.

Alleen dan — wij stemmen toe — zou een tweetal inrichtingen gewenscht zijn, indien het getal studenten straks in de vier-, vijfhonderd liep. Maar ook dat is niet het geval. Thans tellen beide scholen samen niet meer dan een 130 theologische studenten. En dit getal is niet alleen met het oog op de behoeften der kerken geheel voldoende, maar juist dit totaal is ook noodig, om de studenten onder elkander die vorming te doen vinden, welke in dezelfde mate tot hunne ontwikkeling bijdraagt als het onderwijs der Hoogleraren en het verkeer in de school. Alleen onder eene dergelijk aantal vinden de studenten de noodige wrijving van gedachten, eene genoegzame keuze voor den

omgang, en eene voldoende gelegenheid om zich veelzijdig te ontwikkelen. En terwijl twee inrichtingen zich jarenlang behelpen moeten, en aan hulpmiddelen voor studie (bibliotheken) gebrek lijden, kan dit alles aan ééne inrichting van stonde aan in een beteren toestand worden gebracht.

Eindelijk geldt tegen de bestendiging van eene tweeërlei opleiding ook nog dit bezwaar, dat zij welbeziel geheel in strijd is met het beginsel en het doel van de vereeniging, welke de Gereformeerde kerken in 1892 gesloten hebben. Beginsel toch was de eenheid des geloofs en der belijdenis. En doel was niet uitwendige samenvoeging, maar innerlijke, geestelijke ineenmelting. Eene tweeërlei opleiding nu werkt dit doel zoo krachtig mogelijk tegen; zij bestendigt de tweedheid, doet de verschillende herkomst en geschiedenis der kerken voortleven, en verhuudert de volle, hartelijke samensmeling.

Om alre deze redenen is er niet wel twijfel mogelijk, of goddelijkheid van opleiding moet ten hoogste schadelijk en gevaarlijk worden gekeurd. Er rest slechts één conclusie: Eenheid van opleiding is in ieder opzicht gewenscht en noodzakelijk.

II.

Hoedanig behoort die opleiding te zijn?

Indien nu de opleiding voor de Dienaren des Woords in de Gereformeerde kerken in den regel één en eenrelei behoort te wezen, dan komt in de tweede plaats de de vraag aan de orde: Welke en hoedanig moet deze dan zijn? Nog moeilijker en ernstiger dan de eerste, is deze tweede vraag. Ze hangt met de diepste beginselen samen, en is niet dan uit die beginselen zelve te beantwoorden.

Tweeërlei belangen zijn bij dit ingewikkelde vraagstuk betrokken: die van de Kerk en van de Wetenschap. En alleen een eerlijke en trouwe behartiging van heider belangen kan ons een juist en duidelijk antwoord aan de hand doen.

De belangen der kerk zijn bij de e vraag gemeeld in dubbel zin. In de eerste plaats hangt de welstand en bloei der kerk middelwijze af van de Dienaren die haar leiden, en dus van de school waar deze gevormd zijn. De gemeente heeft Godvruchtige en degelijke mannen van noode, onberispelijk, wakker, bekwaam om te leeren. Aan de opleiding dezer Dienaren is dus der kerken zeer veel gelegen. Haar eigen welstand, de bediening des Woords, de zorg der zielen, de uitbreiding van Gods rijk en de eere van zijnen Naam hangen met deze opleiding ten nauwste samen. Ook heeft de kerk bij de school, waar de Godgeleerdheid beoefend wordt en hare Dienaren gevormd worden, nog een ander belang. De theologie is namelijk eene heilige wetenschap. Zij ontleent haar beginsel, voorwerp en doel niet aan de natuur, maar aan de genade; ze komt, in haar tegenwoordigen vorm, niet uit het gevallen creatuur, maar uit de herschepping voort. Haar beginsel is de Heilige Schrift, het Woord onzes Gods. Die Schrift, nu is niet uitsluitend, maar dan toch in de eerste plaats aan de gemeente van Christus gegeven. Haar zijn de Woorden Gods te betrouwen. Zij is de pijler en vastigheid der waarheid. Zij is door den Geest des Heeren geroepen en bekwaam, om dat Word Gods te bewaren en te prediken; geestelijk uit te leggen en te belijden; te handhaven en te verdedigen. Zij heeft het Goddelijk ius docendi, het recht en den plicht om te leeren, om de gedachten Gods te stellen tegenover de wijsheid en ook als profetie van den naam des Heeren te getuigen. Het beginsel, door de vereenigde kerken aanvaard, is dus in dezen zin eer te eng dan te ruim. Er is voor de kerk eene inrichting noodig, daargelaten nu hoe die ontsta, ten eerste ter opleiding harer Dienaren, en ten tweede ter vervulling harer profetische roeping. Meer echter volgt uit het beginsel der kerk, als instituut, dan ook niet. Indien er alzoo van elders g en andere belangen in het spel kwamen, zou de kerk als zoodanig met eene theologische school desnoods kunnen volstaan; ze zou reeds hierdoor in staat zijn gesteld, om als ecclesia instituta, ten volle aan hare roeping te beantwoorden. Uit de kerken, als ecclesiae institutae, d.i. als zichtbaar geïnstitueerd, kan toch nooit de noodzakelijkheid worden afgeleid, dat de theologie ook in den meer eigenlijken zin als wetenschap onder de wetenschappen optrede, en als een eigen faculteit in den kring der universitaire wetenschappen hare plaats inneeme. Uit de niet slechts zichtbare, maar ook geïnstitueerde, kerk laat zich niets anders en niets meer afleiden, dan dat er eene theologische school beschikbaar moet zijn, die gelegenheid biedde voor de opleiding van hare leeraren, en voor het vervullen van die profetische roeping, die onze geloofsbelijdenis

in het ambt der Doctoren op het oog had.

Maar indien we verder tot den wortel der beginselen teruggaan, treedt de theologie met heel andere eischen op dan de kerk, vermits ze ook in verband komt te staan met het geheel onzer menscheijke kennis.

Want wel is de Godgeleerdheid eene heilige wetenschap, als in beginsel, voorwerp en doel van de andere wetenschappen onderscheiden. Maar beide hebben ze toch haar laatste grond en hare diepste eenheid in God en in zijne Souvereiniteit. God is de Schepper van beide terreinen, van natuur en genade. Uit Hem zijn alle wetenschappen. En samen hebben ze ook één doel: de eere van zijn Naam. Ze hebben alle te zamen, ofschoon elk op eigen wijze, de gedachten Gods op te sporen en te vertolken, die Hij in natuur en Schrift neergelegd heeft.

Voorts is de Heilige Schrift wel aller-eerst het beginsel der theologie, en ter bewaring, prediking en verdediging aan de kerk toebetrout. Maar ze heeft toch nog eene veel wijdere strekking. Zij is niet het privaet eigendom der kerk, maar is ook een boek voor de menscheid, voor huisgezin en maatschappij, voor wetenschap en kunst. Zij is geen boek der religie en der moraal alleen, maar ze is norma en richtsnoer, geneesmiddel en correctief voor alle wetenschappen. Zij is altijd en overal een lamp voor den voet en een licht op het pad. En daarom hebben alle wetenschappen de Heilige Schrift noodig en dus ook de voorlichting der theologie.

Daarbij komt, dat alle wetenschap, ook die der theologie, opkomt uit de den mensch ingeschapen aandrift naar kennis, uit den hem eigen drang naar weten. De kennis Gods was oorspronkelijk niet gelijk Rome leert, een bovennatuurlijke gave, maar behoorde tot het beeld Gods en tot het wezen van den mensch. En wel is die kennis door de zonde verduisterd geworden, evenals alle andere kennis door haar is bedorven; en wel is ze thans alleen langs buitengewonen weg, door revelatie en illuminatie, in den mensch hersteld. Maar toch is er ook in den toestand der zonde, dank zij de algemeene genade, een drang naar weten overgebleven, die, mits door de verlichting des Heiligen Geestes in het rechte spoor geleid, der gansche wetenschap het aanzijn geven kan, en ook zoekt door te dringen tot de kennis Gods. Er is dus, voor den Christen, die alle wetenschap aldus opvat, principieel geen tegenstelling tusschen de theologie en de andere wetenschappen. Zij vormen voor hem samen één organisch geheel. De mensch is er oorspronkelijk en door de verlichting des Heiligen Geestes ook thans weer toe bewaamd, om God in alle dingen in God te zien en te kennen. Hij rust niet, vóór hij eenheid in zijn denken en harmonie, systeem, in al zijne kennis heeft gebracht.

De geschiedenis leert dan ook, dat deze wetenschappelijke beoefening der theologie (van de formulering der Godskennis door de kerken, wel te onderscheiden) niet uit de zichtbaar geïnstitueerde kerk, maar vrij, als heel de Christelijke wetenschap, uit den geheiligen drang naar kennis bij de Christelijke volken is te voorschijn gekomen, en als vanzelf in den kring der wetenschappen eene, ja de eerste plaats heeft ingenomen. De theologie in dezen zin kan dus ook de wetenschappen niet missen. Zij is niet zonder haar, maar door hare hulpe ontstaan. Zij ondersteunt veelzijdige literarische en philosophische propaedeuse. Zij komt ieder oogenblik met alle vakken der wetenschap in aanraking. En deze wetenschappen hebben, om zuiver te gaan, de leiding der theologie van noode en hare voorlichting uit de Heilige Schrift. De wetenschappen liggen niet als de vakken van een schaakbord gescheiden naast elkaar, maar snijden en kruisen elkander ieder oogenblik. Daarom is er een strijd der wetenschappen. En juist daardoor is in het Christelijk Europa ten slotte de idee opgekomen om in de Universiteit de eenheid aller wetenschappen te zoeken.

De geïnstitueerde kerken mogen dus, op zichzelf beschouwd, aan eene te harer beschikking zijnde Theologische school genoeg hebben en daarmede tevreden kunnen zijn; de Gereformeerde beginselen eischen, dat de theologie als wetenschap niet in een seminarie worde opgesloten, maar ook met alle wetenschappen in organisch verband trede en aan de Universiteit eene eigen plaats inneeme. Aan die beginselen waren de Gereformeerden zelve te allen tijde getrouw. Zij hebben overal bewust en bestaant aan eene Universiteit boven eene Theologische school de voorkeur gegeven. Waar zij het hoogere konden bereiken, waren zij nimmer met het mindere, ook voor de opleiding harer Dienaren, tevreden.

(Slot hierna.)

Snelersdruk van Zalsman te Kampen.

Stichtelijke Lectuur.

Dat de Koning der eere inga!

Ps. 24 : 7-10.

Het was een dag van groote vreugde, toen David, vergezeld van het volk, de ark opbracht naar de stad, die naar zijn naam was genoemd. Met hoeveel eerbied en gejuich werd de ark Gods ingehaald in Jeruzalem! Welk eene ongemeene vreugde werd er bedreven; hoe weerklonk de muziek door het ruime luchtgewelf; hoezeer huppelde David voor de ark des Heeren, zoodat hij niet wist, zich nederiger en geringer aan te stellen voor het aangezicht des Heeren!

Wij zouden mogen vragen: waarom al dat vreugdebodje, waar de ark des Heeren werd opgevoerd? Het scheen wel kinderachtig en verachtelijk in de oogen van velen. Michal althans ergerde zich hieraan. Maar zoo gaat het. Als soms de nietigste dingen gebeuren, dan moet er een feest worden aangevraagd. En al geschieden er dan ook nog zoovele dwaasheden en flauweden, daar mag niemand den spot mede drijven, of het wordt hem kwalijk genomen. Maar als het geldt de dingen van Gods koninkrijk, dan vindt de wereld alle vreugdebetooning dwaas en bespottelijk. Voor de wereld is niets onwezenlijkers en dwazers dan de dienst des Heeren. En hoe inniger de vreugde is van 's Heeren volk, en hoe nauwer en teederder hun leven is voor den Heere, met hoe meer spot en smaad hetzelfde overladen wordt. De Christus, vooral de gekruisigde Christus is nog steeds tot ergernis van den Jood, en tot dwaasheid van den Griek.

Toch moeten wij ons rekenschap geven van de blijdschap van David en van het volk Israëls, waar de ark werd opgevoerd. Waarin lag de oorzaak dier blijdschap? Was het niet, omdat aan deze ark de bijzondere tegenwoordigheid des Heeren was verbonden? Op die ark rustte de heerlijkheid des Heeren en van daar sprak de Heere. Die ark was dan ook geplaatst in het heilige der heiligen en van het heilige gescheiden door een dicht voorhangsel. Niemand dan ook mocht in dit heiligdom komen dan de Hoogepriester, en dat wel eenmaal des jaars, na verzoening gedaan te hebben voor des volks en ook voor zijne eigene zonden.

Waar nu aan die ark zooveel gelegen was, en wel de tegenwoordigheid des Heeren in den weg van genadebetooning, daar kunnen wij wel nagaan, waarom vooral David, de man naar Gods harte, zoo verblijd was, dat de ark, die weleer smadelijk was weggevoerd door de Filistijnen, en die later was opgenomen in het huis van Abinadab, en die dus niet verkeerde, waar hij behoorde te zijn, nu werd opgevoerd naar de plaats harer bestemming; wel nog niet ten volle, maar toch aanvankelijk. Immers te Jeruzalem zou de tempel Gods gebouwd worden. En daar zou de Heere wonen, opdat het volk aldaar zou samenkomen, om te verschijnen voor het aangezicht des Heeren.

Is het dus wonder, dat er groote blijdschap was bij David en het volk, waar die zoo kostbare ark, kostbaar vanwege de tegenwoordigheid des Heeren, die eraan verbonden was, werd opgevoerd naar de stad Davids? Welke schat is er kostelijker dan de Heere zelf? Is Hij uit het midden weg, dan is de eere, dan is alles weg. De Heere is het middelpunt van alle blijdschap en heerlijkheid. Hij immers is de Koning der eere, sterk en geweldig in het strijd. Is er blijdschap, waar een koning zijn in-tocht houdt, welke blijdschap mag er dan niet zijn, waar de Koning der eere, de Heere der heirscharen zijn zegetocht houdt in de stad zijner inwonning?

Maar die opvoering had dieper en hooger beteekenis. Zij toch zag op de Hemelvaart van Christus. De Zone Gods tocht zoo komen tabernakelen in ons vleesch, om daarin onzen vloek te dragen, en de door ons schuldige gehoorzaamheid te vervullen en onzen strijd te strijden en eene volkomene overwinning over al de zondige machten der hel te behalen. En nadat Christus nu alles volbracht had en met zijn eigen bloed was ingegaan in het binnenste heiligdom, en nadat Hij, ten bewijze dat Hij aan het recht Gods voldaan had, was opgestaan uit de dooden, voer Hij triumfantelijk op ten hemel. Hij was eenmaal op aarde gekomen, en er was gejuich in den hemel. Mocht dan nu bij 's Heeren hemelvaart niet gelden het woord des Psalm-dichters: Heft uwe hoofden op, gij poorten, en verheft u, gij eenwige deuren! opdat de Koning der eere inga. Wie is die Koning der eere? De Heere, sterk en geweldig, de Heere, geweldig in den strijd. Heft uwe hoofden op, gij poorten! Ja, heft op, gij eenwige deuren, opdat de Koning der eere inga! Wie is Hij, deze Koning der eere? De Heere der heirscharen, die is de Koning der eere.

Welk een heil voor de gemeente des Heeren, waar de Heere na zoo veel, na alles volbracht te hebben, ten hemel ingaat, als degene, die getoond heeft

sterk en geweldig te zijn in den strijd. Welk een troost: Alles is volbracht! De schuld is betaald! Eene volkomene gehoorzaamheid is door Christus verworven! De duivel is te niet gedaan! De dood is gedood en verslonden tot overwinning. De hel is gesloten voor al Gods volk om plaats te maken voor den hemel van Gods heerlijkheid.

Alle dingen zijn gereed. Alles is volbracht. De hemel is geopend door Christus' volbracht werk, waarop als de kroon op zijn arbeid volgde de opstanding en de hemelvaart. En die hemelvaart is de waarborg voor de geheele gemeente van hare opname in den hemel. Waar Christus is, daar zal ook zijden gemeente wezen. En dat niet om hetgeen zij was en deed, maar om den arbeid van Christus, om zijne gerechtigheid.

Zullen wij echter ingaan in den hemel, dan moet Christus in ons zijn. Dan moeten wij in Christus onzen Heer en Middelaar gevonden hebben. Dan moet Christus ook in ons hart zijn triumftocht gehouden hebben. Dan moet Hij koning in ons zijn. Dan moeten de vijanden uit ons hart verdreven zijn. Dan moet Hij met blijdschap ontvangen zijn. Dan moeten wij ons met liefde aan Hem onderwerpen. Dan moet zijn wet in ons hart geschreven zijn. Dan moet Christus en de ziel één zijn, opdat Hij zich aan ons kunne openbaren en tot ons kunne spreken van vrede.

En is dan door Christus komst in ons hart reeds bij aanvang de hemel in ons nêrgegaan, naar de mate zijner inwoning in ons wordt ons dan ook duidelijk, hoe zalig het is bij en met den Heere te zijn; tevens als een zeker onderpand onzer hemelsche erfenis. Totdat Hij ons opneemt in zijn heerlijkheid, om dan te zijn, waar Hij nu is, en voor eeuwig bij Hem te zijn in zijne zalige nabijheid in den hemel.

J. J. A. PLOOS VAN AMSTEL.

Schriftbeschouwing.

Het bloed van Jezus.

I.

Hoe noodzakelijk berouw en bekeering ook zijn, niemand meene, dat God ons weer in genade aanneemt, omdat wij berouw hebben en ons bekeeren. Laat elk boeteling er toch levendig van doordrongen zijn, dat hem slechts in den naam van Jezus genade bewezen kan worden. Niets wordt in den regel minder beseft dan de noodzakelijkheid der genoegdoening, die Jezus door zijne zelf-offering heeft aangebracht. Men roept tot God om genade, en beklagt zich er over dat God niet hoort, in spijt er van dat men zich oprecht bekeerd heeft; maar — men vergeet, dat God ons buiten Christus niet hooren kan. Dan roept men weer tot Jezus maar zonder hem aan te merken en in te roepen als den eenigen weg tot God. Alzoo komt men niet verder, en blijft men zonder vrede. Er ontbreekt kennis; men weet niet, waarom het noodig was, dat Christus voor ons stierf, en waarom zijn offer onze zonden uitdeldt en de goederen des koninkrijks over ons brengt.

't Is daarom dringend noodig, dat wij een helder inzicht krijgen in de door Christus gedane verzoening der zonde. Om echter zoover te komen is het noodig, dat wij vooraf ons de verhouding, waarin God tot ons staat, zuiverder bewust zijn.

Uitgaande van de onderstelling, dat God tot den mensch in eene vaderlijke verhouding staat, komt men van zelf tot de gevolgtrekking, dat Hij evengoed als elk vader zijne kinderen enkel op hun berouw vergiffenis schenken kan. Eene genoegdoening moet er zijn, gewis, maar eene zedelijke is voldoende, zulk eene, die door berouw, belijdenis en betering wordt gegeven. Maar — de gevolgtrekking, die men uit deze onderstelling afleidt, is onjuist, hoe zuiver zij ook uit haar afgeleid schijnt. Waar toch zit de fout? Men vergeet, dat de Vader, van wien men spreekt, God is, God, de Heilige, die voor alles te rekenen heeft met zijne Goddelijke heerlijkheid. Wij tasten mis, als wij van den aardschen vader uitgaan, om uit dezen af te leiden, wat de hemelsche Vader is; want er is bij alle gelijkheid, deze groote ongelijkheid tusschen beiden, dat de een schepsel is, en de ander God. God — degene, die geene vaderlijke betrekking handhaven en bestendigen wil, tenzij zijn kind zijne eere zij, omreden Hij als de Heilige slechts datgene bestendigen mag, wat uitloopt op zijne heerlijkheid. God houdt zijne waardigheid op tegenover het schepsel, zelfs al is het, gelijk de mensch, van zijn geslacht, Hand. 17 : 29, en al draagt het den heerlijken Zoonstitel, Luk. 3 : 38, door niemand tot erfgenaam zijner heerlijkheid te maken, ja, het leven te laten, die geene vrucht voor Hem afwerpt, door met Hem Hem te beoogen en te willen, als het Hoogste Goed.

Daaruit nu verklaart zich, dat God, gelijk uit de geschiedenis blijkt, van den

beginne aan eene rechtsverhouding tusschen zich en den mensch in het leven riep, zonder er aan de vaderlijke eenigszins afbreuk door te doen. 't Was deze, dat de mensch door gehoorzaamheid worden zou, wat hij nog niet was, maar krachtens zijne bestemming worden moest — erfgenaam Gods. Kind was hij, maar zulk een, dat niet verschildte van een knecht; want hij kon zichzelf de wet nog niet stellen, maar was gehouden om blind gehoorzaam te zijn, en hij leefde wel, maar had het leven nog niet in zijne macht. Was hij echter, wat zijn standpunt medebracht, een gehoorzaam kind, dan zou God zelf hem wijs en machtig gemaakt hebben, hem opvoerende tot het standpunt des zoons, die des vaders geheimen kent, des vaders zegelring draagt, wijs en machtig als Hij, erfgenaam van zijn licht en van zijn leven, heilig en onsterfelijk met Hem. Gerechtigheid moest de mensch alzoo tegenover Hem verwerven; er moest een tijd in zijn leven komen, waarop hij voor zijnen Vader verschijnen kon als een die was, zooals deze hem wilde, omdat hij aan allen eisch, hem gesteld, beantwoord had. Alleen op dezen grondslag der gerechtigheid wilde God de betrekking tusschen zich en den mensch volmaken en vereeuwigen. Want als de mensch, in plaats van door gehoorzaamheid rechtvaardig te worden, door ongehoorzaamheid schuldig werd, dan zou de betrekking vervallen zijn; de mensch zou ophouden kind, ja, mensch te zijn, en, in plaats van zoon, stof worden. Zoo was de oorspronkelijke verhouding, en langs welken weg de mensch ook verlost wordt, nooit zal het met verkrachting dezer heilige verhouding zijn.

Nu zou niemand God van hardheid hebben kunnen beschuldigen, als Hij allen mensch het leven ontnam, zonder zich ooit weer met hem in genadige gemeenschap te stellen. Maar God is — Liefde; en wat heeft Hij nu in zijne ontferming gedaan? Datgene — wat hij niet behoefte te doen; Hij heeft namelijk het verheven beginsel ons ten bate in toepassing gebracht, dat de ziel van het reine plaatsvervangend voor de ziel des zondaars tusschenbeide komt. Had Hij naar zijne strengheid willen handelen, dan zou Hij van geene plaatsvervangende hebben willen weten, maar den schuldige zelve gestraft hebben. Onze schuld tegenover God toch is niet met eene geldschuld te vergelijken; in dat geval toch moet de rechter tevreden zijn, zoo hem de geldboete betaald wordt, onverschillig of deze betaling door den hoofdschuldige, of door iemand te zijnen behoeve geschiedt. Maar onze schuld is van zedelijke aard; zij is eene misdaad. Is het dan niet groot, dat God, om zoo te spreken, ten eigen koste, eene plaatsvervangende beschildt? Dat toch heeft God gedaan. Het ware reeds veel, zoo hij plaatsvervangende toegelaten had, gesteld dat zulks met zijne eere verenigbaar ware geweest; maar Hij heeft meer gedaan — zelf heeft Hij een plaatsvervanger gegeven; want hij heeft zijnen zoon niet voor zich gespaard, maar Hem voor ons allen overgegeven, tot een losprijs voor onze zielen.

(Wordt vervolgd.)

VAN ANDEL.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde Vriend,

Leest ge nog wel eens in de Camera Obscura van Hildebrand? Wij, in Nederland, hebben tegenwoordig wel iets anders te doen dan boeken te lezen, waaruit men veel leren kan. Vooral wanneer zij onderwetsch en min of meer aristocratisch zijn. Maar ik kom zoo op de Camera, omdat ik dacht aan den schietbalsalg. Wellicht herinnert gij u het geval van die juffrouw op de trekschuit, die gehoord had, dat er in Nederland spoorwegen zouden komen en bewogen was over het lot der schippers, en hoe die welgemeende schipper verklaarde, dat het geval met die spoorwegen niets was, uit het oogpunt van concurrentie, en een veel grooter gevaar dreigde, namelijk de schietbalsalg. Zeer aanschouwelijk legt hij voor de juffrouw uit, wat een schietbalsalg is, en hoe men komt in het kantoor van die inrichting, met zijn koffer gaat staan op een luik, dat den naam draagt van de plaats, waarheen men wenscht te gaan. Men is b. v. te Rotterdam en wil naar Amsterdam. Goed. Men gaat op het luik staan en — fuut — daar gaat het, onder den grond door, en na eenige seconden komt men te Amsterdam weder boven.

Ik weet niet, of die juffrouw nog leeft, en of zij, in haren hoogen ouderdom, nog couranten leest. Maar indien dit wel het geval is, zal zij zeker met verbazing gelezen hebben, dat de profetie van den schipper werkelijk en aanvankelijk in vervulling is getreden; nog wel niet om menschen te vervoeren, maar toch reeds om postpakketten op die wijze van plaats te doen veranderen.

In welk land dit geschiedt, behoefte gewaandijk niet te vragen. Natuurlijk in Ame-

rika. Het volgende bericht las men dezer dagen in de couranten:

De eerste buizenpost in Amerika is te Philadelphia in tegenwoordigheid van den postmeester-generaal geopend, en wel van het hoofdpostkantoor naar een op 1/2 mijl afstand gelegen bijpostkantoor. Als eerste voorwerp dat verzonden is, werd door den generaal postmeester een in de Amerikaanse vlag gewikkelde Bijbel in de buizenleiding gelegd met de volgende schriftelijke boodschap: »Het eerste gebruik, dat in de Vereenigde Staten van de eerste pneumatische post gemaakt wordt, dient om daarmee een exemplaar der Heilige Schrift, de verhevenste boodschap, die ooit aan de wereld gebracht is, te verzenden. De Heilige Schrift is gewikkeld in de Amerikaanse vlag, het zinnebeeld van 65 miljoen gelukkige menschen.»

Een gouden horloge werd mede verzonden. Bijbel en horloge kwamen in goeden toestand terug.

Is het niet wonderlijk?

Wonderlijk, hoe ver de uitvinding en de toepassing van de natuurkracht, den luchtdruk in onzen tijd gaat.

Wonderlijk, dat een postmeester-generaal zulk een verklaring afgift van den Bijbel.

Wonderlijk, dat er een land op de wereld is waar, tegen het einde der negentiende eeuw, 65 miljoen gelukkige menschen wonen.

Wonderlijk bovenal, dat er in zulk een land nog ontevreden menschen zijn, die het zoo bont maken, dat zij door de justitie t. t. de galg veroordeeld worden, gelijk voor een paar jaar te Chicago geschied is.

We hebben in Nederland nu ook een postmeester-generaal, een Hoofd-directeur van Post en Telegrafie, den heer Havelaar, oud-minister van Waterstaat en lid van de Tweede Kamer, die ook tot zoo iets in staat zou zijn, die ook zoo kunnen schrijven: »de H. Schrift is de verhevenste boodschap die ooit aan de wereld gebracht is.» Zoo wonderlijk kan alles gaan. Een man, die een sieraad is van de antirevolutionaire partij, een voorstander en bevorderaar, zooveel mogelijk, van Zondagsrust en Zondagsheiliging is aan het hoofd van Post en Telegrafie in Nederland!

Onze eeuw is een zeer wonderlijke eeuw! Aan de eene zijde een steeds toenemende, openbare afval van den waren dienst Gods; en aan de andere zijde een ontwikkeling van Christelijke liefde en geloof, in allerlei werken en instellingen van barabartigheid en menschelevendheid zich openbarende, zooals geen andere eeuw te aanschouwen geeft! Een staatsmacht, die weinig of niet met God rekent, en — in de hoogste ambten en bedieningen mannen optredend, die zich de belijdenis van 's Heeren oppermacht niet schamen!

Waarlijk, een wonderlijke tijd!

Ik geloof dan ook, dat mijne landgenooten, die tegenwoordig in zoo grooten getale naar Amerika vertrekken, dat over het algemeen niet doen, omdat zij een bekel hebben aan hun Vaderland maar om andere oorzaken. Moge het hun welgaan en het getal gelukkige menschen door hen vermenigvuldigd worden. Maar dat het ons pijn doet, zooveel te zien heengaan, medevonnende niet alleen een grooter of kleiner kapitaal, maar bovenal, bij velen althans, een schat van geloof en belangstelling in het kerkelijk leven, behoef ik u niet te zeggen. De rijkdom van Amerika wordt, hoe langer hoe meer, de armoede der overige wereld.

Zooals ge uit de nieuwsbladen zult vernemen hebben, is de 1e Mei rustig voorbijgegaan. Vooral in onzen tijd geldt het woord: elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad. Als er een socialisdag zonder groote stoornis voorbijgaat, zijn we al blijde. De rol, die sommige lieden op kerkelijk gebied spelen, de rol van den zwarten man, dien men dreigt te zullen roepen als de kinderen niet zoet zijn, spelen de socialisten op maatschappelijk gebied. Zij weten dat zij gevreesd worden, en dat versterkt in geen geringe mate hun innerlijke kracht. Zij werpen gedachten in de samenleving, die de kiemen bevatten van nieuwe toestanden en verhoudingen, gedachten die meer uitwerken dan dynamiet, al meenen zijzelf ook, dat het dynamiet en petroleum-argument het krachtigste bewijs voor de waarheid hunner leer zal blijken.

De Concept-regeling voor de opleiding van Dienaren des Woords in de Gereformeerde kerken is met groote belangstelling ontvangen, en veroorzaakt weder nieuwe onrust. En als gij bedenkt, dat de Theologische School het troetelkind is van de kerken uit de Scheiding van '34 geboren, zal het u niet vreemd voorkomen, als er een krachtige oppositie openbaar wordt, tegen de voorgestelde Regeling. De vraag van de noodzakelijkheid, de wenschelijkheid, de mogelijkheid van zulk een regeling zal nu door de kerkelijke vergaderingen, ten laatste door de generale Synode beantwoord moeten worden. Daarom zou ik wenschen, dat men zulke gewichtige kerkelijke belangen, waarover ingrijpend verschil van gevoelen bestaat, binnenshuis behandelde en

geen gerucht maakte op straat. Doch ik beseft, in klimmende mate, dat ik onderwetsch begin te worden. Tot hiertoe meende ik, dat Deputaten Synodi aan de Synode verantwoordelijk schuldig zijn en aan niemand anders. Maar gij weet, hoe sommige Kerkbodes, en ook zelfs de Heraut, begonnen zijn op de handelingen van Deputaten Synodi voor de Zending onder de Heidenen en Mahomedanen een scherpe critiek te oefenen en hun doen publiekelijk te veroordeelen en de gemeenten op te wekken, haar geldelijke steun te onthouden. Zoo worden de kerkeraden enz., onwillekeurig gebracht onder de macht van een zekere openbare, kerkelijke meening; zoo wordt het kerkelijke leven wereldlijk, zoo wordt »de pers» een macht, die in de kerk des Heeren gaat mee tellen evenals in de politiek.

Ik voor mij zal mijn oordeel over de Concept-regeling dan ook bewaren, totdat deze zaak aan de orde gesteld wordt in de kerkelijke vergaderingen, waarin ik zitting heb. En ik wil den Deputaten Synodi voor deze aangelegenheid niet eens de vraag voorleggen: is het verstandig, is het menschekundig gehandeld, reeds nu met zulk een ingrijpend voorstel tot de kerken te komen? maar hen eenvoudig wijzen op het troostvolle voorbeeld van hunne collega's de Deputaten voor de Zending, opdat de oppositie, die tegen hun voorstel gevoerd wordt, hun niet als iets vreemds toeschijne.

Zij, die van onze onderlinge geschillen en verschillen getuigen zijn, toonen eene belangstelling, die wel eens twijfel doet ontstaan omtrent de goede bedoelingen en wenschen, die zij voor ons koesteren. Doch ten laatste en in den diepsten grond, hangt ons lot niet van menschen af. Vooral schijnt het velen te hinderen, dat we nu ook bij de Regeering bekend zijn als de Gereformeerde kerken in Nederland. Verleden jaar reeds heeft de Synode en de Synodale Commissie der Ned. Herv. kerk een vertrouwelijk schrijven aan de kerkeraden gericht, om hen op de noodzakelijkheid te wijzen, dat alle goederen en inschrijving der diakonien op naam der Nederlandsche Hervormde kerk werden geplaatst, opdat niet, te eeniger tijd, de Gereformeerden daar de handen naar zouden uitsteken. Op het standpunt der Synode zeker een verstandige maatregel. De Nederlandsche Hervormde kerk en de Gereformeerde kerken zijn twee kerken, die lichtelijk van elkander te onderscheiden zijn, die men kennen kan aan belijdenis, tucht en wijze van kerkregering. Maar ook deze maatregel vindt tegenstand en afkeuring.

Er zijn ook in de Ned. Herv. kerk wellicht nog velen, die hechten aan een historisch en ideel recht en, in verband daarmee, ook aan den naam: Gereformerd. Het hindert hun, dat de Afgescheidenen en Doleerenden nu dien naam dragen en de Regeering geen bezwaar opperde tegen het voeren van dien naam. Voor veertig jaren, toen het Conservatisme nog macht had over deze dingen, zou het ook niet gebeurd zijn. De toenmalige Regeering weigerde (nog in 1857) den naam Gereformerd zelfs in verband met »Christelijk Afgescheiden.» En nu, zoo zonder slag of stoot, de kerken vrij te laten hun eenig waren naam ook in het publieke leven te dragen, ik kan begrijpen, dat dit velen onaangenaam is. Ook is het niet onbegrijpelijk, dat men in administratieve kringen het nog niet goed begrijpt, en moeilijkheden in den weg legt. Want een ambtenaarsblik is nog weder anders dan de blik van een Minister. Maar het best is, dat we vele dingen aan den tijd overlaten. De teeling is geworpen, en stil voortgaan is voor ons de aangewezen weg.

De hoogleraar van Leeuwen van de Utrechtsche Universiteit heeft op de jongste vergadering van de Ned. Herv. predikanten-Vereeniging zelfs een referaat aan dit onderwerp gewijd. Z. H. G. eischt den naam Gereformerd op voor de Ned. Herv. kerk en tracht de betekenis van de regeringsbeslissing ten onzen aanzien zoo klein en onbeduidend mogelijk te doen schijnen. Ook keurt Z. H. G. dat vertrouwelijk schrijven, dat ik boven noemde, zeer af, omdat de naam: Gereformerd wordt prijsgegeven, want hij hecht aan dien naam, in verband met het bezit van kerken en kerkelijke goederen. Nu, dat is te begrijpen. Ik ken menschen, die van de belijdenis der Gereformeerde kerk niets meer kennen of bezitten en belijden, en die toch zeggen: ik ben Gereformerd want: ik ben niet Afgescheiden of Doleerend; hetwelk dezelfde logische waarde heeft, als wanneer iemand zegt: ik ben wit, want ik ben niet zwart.

Onder de Ned. Hervormden heb ik broeders, vrienden en vriendinnen, die nog even hartelijk zijn als voorheen. Maar over het algemeen zijn onze godsdienstige landgenooten ons tegenwoordig niet welgezind. Dat er in 't verborgen veel gedaan wordt, om ons in allerlei moeilijkheden te wikkelen, komt, van tijd tot tijd, aan het licht. Wij

worden getuchtigd, en ziet, wij leven! Er is van buiten strijd en van binnen vreeze. En op mij heeft dat alles deze uitwerking, dat ik hoe langer hoe meer ga gelooven, dat in de Kerkelijke vereeniging van 1892 waarlijk iets van God is. Was alles uit den mensch dan zouden we, dunkt mij, veel meer voorspoed hebben. De Gereformeerde kerken hebben echter de liefde en de geestdrift van het opkomend geslacht, van onze studeerende jongelingschap, en mitsdien de toekomst.

Doch hetgeen ik u schrijf, wordt ook door anderen gelezen en ik mag dus niet te gemeenzaam worden. Ook heb ik het weder lang gemaakt. Ik moet dus eindigen en groet u met de u bekende gevoelens.

t.t.
GISPEN.

Volksnooden.

Voor Kranken en Krankzinnigen.

En Zijne twaalf discipelen zamengeroepen hebbende, gaf Hij hun kracht en macht over al de duivelen en om ziekten te genezen. En Hij zond hen heen om te prediken het Koninkrijk Gods, en de kerken gezond te maken. Luk. 9: 1 en 2.

Heeft de gemeente des Heeren wel de noodige aandacht gewijd aan dit samengaan van evangelieprediking en krankengenezing? O, ja — gij moogt dit bevel en deze belofte aan de twaalfen niet zoo maar overbrengen op de geloovigen van dezen tijd. Dat, broeder, weet ik ook wel, zijgij gij stil en gelief eerst een uurtje na te denken over die vraag, vóór gij uwe en mijne nalatigheid onder een hoop van tegenredenen en bezwaren bedekt. Laat me thans slechts dit mogen vragen en aan uwe en aller biddende overweging aanbevelen: Leert de Zaligmaker hier o. a. niet:

10. dat Hij de Geneesheer is zoowel des lichaams als der ziel?

20. dat genezing en geneeskundige kennis en arbeid een vrucht is van en behoort bij de openbaring van Gods genade in den Zoon des menschen, die in het Evangelie van »het Koninkrijk Gods« den menschen wordt bekend gemaakt?

30. dat Hij, onmiddellijk of in den weg der middelen, Zijne kinderen en dienaren wil bekennen en gebruiken tot betooning van deze Zijne macht en barmhartigheid tot genezing der kerken?

Die overtuiging, dat geloof heeft nu onlangs geleid tot de uitzending van onze eersten Zending-arts, Dr. Scheurer; wien de Heere veilig geleide en voor vele heidenen tot zegen stelle, voor ziel en lichaam! Zat. a. s. aanvaardt die broeder met zijne echtgenote de verre reis, naar Midden-Java. Dat zij a. s. Zondag en vooruitdruend in al de Gemeenten worden gedacht! Zij en al onze broeders en zusters in de Heidenwereld hebben voortdurend behoefte aan het gebed en aan al de liefde der Gemeenten.

Zoo voortgaande — zou ik afdwalen, en den regel overtreden, dat men »bij den tekst« moet blijven. Dit geldt niet alleen voor den preekstoel, maar in alle stoelen en stukken. Hoeveel misverstand, hoeveel verwarving van begrippen, hoeveel verdeeldheid onder de menschen zou er voorkomen zijn, had men zich steeds aan dien eersten regel van alle spreking en samenspreking gehouden!

Ter zake dan.

Over kerken in verband met het Evangelie wilde ik een en ander zeggen. Over onze roeping om onze eigene kerken in huisgezin, familie en Gemeente te verzorgen op Christelijke wijze, hetwelk veel zegt; ook over de roeping om aan andere kerken liden te brengen, en den weg te zoeken naar de krankbedden dergenen die God niet kennen, om ook hun de verzoening door het bloed van Christus bekend te maken.

Verbijdt me, dat ik al aanstonds kan spreken over een poging om tot behartiging der roeping de Nederl. Christenen op te wekken, wat meer zegt hen daartoe te verenigen en hun »werk te verschaffen.«

Mischien herinnert gij u, dat in Maart '92 in de Basijn en vele andere plaatsen eene roepstem is uitgegaan om de ziekenzorg, in het gansche land, te organiseren, op Geref. grondslag. Ziekenzorg, ziekenhuizen, opleiding van verzorgers en verzorgsters, een gasthuis, een medische faculteit... dat alles is in het plan der broeders begrepen.

Een veelomvattend voornemen! Te groot en te grootsch om... er aan te beginnen? Tot roem van Gods goedheid, dat met Velen hebben hun belangstelling betuigd; reeds kwamen eenige tientallen gulden in en — te Amsterdam is dit goede werk al in gang. Het begin is er dus al.

En nu de goede tijding, die ik u wou brengen. Zoo de Heere wil, zal er Vrijdag 9 JUNI, te AMSTERDAM, in het lokaal »De Eensgezindheid« een Alg. Verg. gehouden worden van alle belangstellenden in de Gereformeerde ziekenverzorging. Zoodra het program dier vergad. aan de bladen zal zijn verzonden, deel ik u den inhoud mede. Verbijdt u al vast met mij, dat de Christelijke barmhartigheid zich opmaakt om op een nieuw veld van arbeid de kruisbanier te planten, in den naam van den God des ontfermens.

Als gij kunt, zorg dan dat gij, zoo de Heere wil en en wij leven, dien Vrijdag en ook Donderdag vrij hebt en te Amsterdam komt. Donderdag, 8 JUNI houdt de Vereen. tot Christ. verz. van Krankzinnigen en Zenuwlijders hare Alg. Verg., die ook zeer belangrijk zal wezen. Daarover later. Die Vergaderingen passen goed bij elkaar. Kranken en krankzinnigen: beiden zijn zij liden, beider getal is zeer groot, onze roeping jegens beiden is dezelfde, en onze Zaligmaker kan ze allen genezen en Hij alleen. Geef ook aan die vergaderingen en aan dien

arbeid een deel van uwe liefde. Liefde maakt het werk en de lasten licht.

L. LINDEBOOM.

Buitenlandsche Kerken.

Dr. G. Vos, tot dusver docent aan de Theol. School van de Holl. Christ. Ger. kerk in N. Amerika, te Grand-Rapids, heeft voor de tweede maal een roeping ontvangen als professor aan Princeton-College, in New Jersey, en heeft deze roeping aangenomen. In dezen nood en om andere redenen meer heeft het Kuratorium gemeend terstond nogmaals pogingen te moeten doen om Prof. D. K. Wielenga aan hunne Theol. School te verbinden. Wellicht een geoorloofd egoïsme; doch ook wij hebben, nog meer dan den vorigen keer, onze dringende redenen en behoeften om in de krachten van Prof. Wielenga te mogen behouden, wat wij hebben.

Als iets nieuws meldt de Hope, dat aan Hope-College voor professoren en studenten een student in het Hoogduitsch gepredikt heeft. Daar het Engelsch meer de taal des lands is, wordt den studenten aangeraden zich vooral op het Nederlandsch en Hoogduitsch toe te leggen, vooral wanneer hun voornemen is gemeenten van die stammen te bedienen.

De Kommissies voor de Tentoonstelling in Chicago doen het hare om alle kerken-otschappen op de »Worlds Fair« tegenwoordig te hebben. Dan stelt men n.l. de photographieën der kerkgebouwen ten toon, en doet hier eene beschrijving van de waarde der kerkelijke goederen, kerk, pastorie, school enz. bij. Voorts het aantal gemeenten in den staat, predikanten, vakante gemeenten, zondagsscholen met het aantal onderwijzers, jongel.- en jonged.-verenz. alsmede het zielental, en dat der Avondmaalgangers.

In alles konkurteert! In N. Amerika gaan enkele stemmen op, die vragen, moeten wij niet ophouden met leeren uit Nederland te beroepen? Zoo worden de plaatsen voor onze studenten te zeer bezet, en dikwijls door wie? Anderen wijzen daarentegen op het voorrecht, wanneer zij mannen als DD. H. Beuker en K. van Goor krijgen, en zeggen dat dit een zegen is. Terwijl toch nog steeds duizenden ook uit Nederland naar Amerika komen, die naar de gemeenschap der heiligen, toch ook bearbeiding behoeven.

De Ref. Kirch. Zeitung n. 16 spreekt naar aanleiding eener brochure aldus over de Joden-kwestie. »Een Gymnasium-leeraar Dr. W. Pohlmann heeft eens lams voor het Jodendom gebroken. »Het Jodendom en zijne vijanden« heeft het geschrift, waarin hij zulks deed. De vijandigheid tegen de Joden komt, volgens hem, uit nijd en beroeps-konkurrentie voort. De Joden zijn verstandiger, vlijtiger en zaakkundiger dan de Christenen, dit is het gansche geheim en de strijd tegen de Joden is een strijd — van de duisternis tegen het licht.« De Ref. K. Z. zegt hierop: »Die man moet een verwonderlijken bril hebben, waarmede hij de dingen rond zich, althans de Joodsche zaken, beschouwt; van de lasteringen, die in Joodsche bladen, en in den laatsten tijd ook door het »Kleine Dagblad« tegen het Christendom uitgebraakt worden, schijnt hij niets gelezen te hebben. Voor ons heeft de Joden-kwestie eene godsdienstige en nationale betekenis. Eene godsdienstige, omdat de Joden zich nog steeds op talrijke wijzen als vijanden van het Christendom openbaren. Eene nationale, omdat wij zoomin dit vreemde volk van den Jordaan eene heerschende stelling in het Deutsche rijk toekennen kunnen, als de vreemde natie van de Seine. Onze vaders hebben de vreemde heerschappij der Franschen afgewerd, nu geldt het de vreemde heerschappij der Joden af te weren, die door hare onbepaalde kapitaal-macht een gezag in handen hebben, dat even noodlottig is voor de zelfstandigheid der Deutsche natie, als de legermassas van een Napoleon. Duitsland voor de Duitschers en het Deutsche volk voor onze Heere Jezus Christus! Daarbij zal het toch wel blijven moeten?« — Wij hopen zulks ook voor ons land. Doch hoeveel werkelijks hiervan in de maatschappelijke toestanden waar zij: toch moet de Christen o. i. niet zoo bang zijn voor de Joden, en zich niet door een steeds meer opkomend anti-Semitisme laten leiden. Als de ongelovigen uit ongelooft ook de Joden niet kennen willen (het volk, waaruit de Christus geboren is) en daarom licht tot Jodenhaat, of ook tot konfessionele dweprij overgaan, — wordt het o. i. voor de ware Christenen en Gereformeerden tijd, om dat dwalende Jodendom te beschermen en voor hen op te treden.

En inwoners van Brunswijk, die het lijk zijner vrouw had laten verbranden, wilde hare asch-urn bijzetten op de begraafplaats der stad. Het konsistorie heeft echter hare machtiging hiertoe geweigerd, en het ministerie heeft deze bekrachtigd.

De heer Léon Piliat, Fransch predikant, één der eerste kweekelingen van de vrije gemeenten in Frankrijk, en door ons meermalen aangehaald als redakteur van l'Eglise Libre: de Vrije Kerk, overleed op Goeden Vrijdag op ruim 70-jarigen leeftijd. Hij schreef behalve in bladen en tijdschriften verscheidene brochures en traktaaten. Hij was ook de oprichter van voornoemd Christelijk weekblad. Ook heeft hij van 1855 — 60 zich gewijd aan een nieuwe uitgave der voornaamste werken van Calvijn; als de Kommentaren op het N. Testament, de Institutie en de Psalmen. Bij gelegenheid der herdenking van de herroeping van het Edikt van Nantes gaf hij de verzameling edikten en arresten uit, die op deze geschiedenis betrekking hebben. Hij was steeds fel gekeerd tegen Rome en tegen al wat naar staatskerk en hare heerschappij reikt, zoodat hij somwijlen in gezelschap van eene partij geraakte, waar hij naar de beginselen niet hoorde; zooals het meer Franschen gaat.

Overigens hield hij zich met allen Christelijken arbeid van den dag bezig, en was twintig jaren predikant van de Vrije Evangelische gemeente te Nice. Op de eerste Synode van »de Vereeniging der Vrije Evangelische gemeenten« was hij een der Secretarissen, en woonde bijna altijd hare Synodes bij. Zijn beschikking voor zijne begrafenis trekt eenigermate zijn onafhankelijk karakter. Hij had deze vier maanden te voren met potlood, niet zonder inspanning van wege de pijn, maar met vasten wil opgeschreven, als volgt. »Voor mijn begrafenis. Zonder eenigen toestel; laagste fatsoenlijke klasse. Geen brieven van mededeeling. In mijn graf, au Château. Geen grafschied. De initialen tusschen de datums van geboorte en sterven en de woorden: Roep mij aan in den dag benauwdheid! Verzoek aan Rev. Dr. Murray Mitcheel, oud-zendingeling, om alleen bij mijn begrafenis te leiden, — zonder een woord van mij te zeggen. Bij gebreke van hem, den heer Draussin; anders niemand, — in stilte begraven. 9 December 1892. LEON PILIAT.« — Zoo is ook geschied. Doch daar Dr. Murray Mitcheel niet genoeg in het Fransch bedreven was, sprak de leeraar Draussin, een mede-redakteur en vriend, een korte rede uit bij het graf tot de aldaar verzamelde menigte.

C. M.

Subsidie.

De Schoolbesturen, die subsidie van de Vereeniging voor Geref. Schoolonderwijs kunnen vragen, voor het toekjaar 1892/93 worden verzocht, hunne kwitantie te zenden aan den penningmeester der Vereeniging:

Dr. T. BOS, te Bredum.

Gelijk reeds in andere bladen gemeld is, heeft de heer H. Reinink de benoeming als Rector aan het op te richten Gymnasium te Pretoria (Transvaal) aangenomen; welke betrekking ZED., na als doctor gepromoveerd te zijn, zal aanvaarden. We behoeven niet te zeggen, dat, hoe kort de heer Reinink ook werkzaam is aan onze Theol. School, dit heengaan voor haar een verlies moet genoemd worden. De Heere, die tot nu toe immer in de behoeften der Theol. School voorzag, doe haar ook nu weder zijne hulp ondervinden. Moge de Heer Reinink ook in zijn nieuwe betrekking velen ten zegen zijn.

In Duitschland alleen telt men 43000 verkoopers van realistische en onzedelijke romans. Van vele kanten wordt echter steeds meer deze handel tegengestaan. Niet zelden wordt ook in de laatste tijden in vele rijken van Europa deze lectuur gerechtelijk vervolgd.

Talrijke Tzechen verhuizen uit Boheme naar N. Amerika, vooral naar Wisconsin. Oorspronkelijk waren deze Roomsche Velen hebben daar echter hun godsdienst geheel laten varen, in doen en denken. Een zeker aantal is echter tot het Protestantisme overgegaan. In Wisconsin telt men thans zes gemeenten van tot het Protestantisme overgegangene Tzechen.

In Rusland is een Protestantsch leeraar Meijer vervolgd en tot vier maanden gevangenisstraf veroordeeld, omdat hij een Griekschen boer getrouwd heeft met eene Protestantse. Een ander leeraar Molrecht, die eene Russische boerin aangenomen had, is tot zes maanden gevangenisstraf veroordeeld, waarna hij zal worden verbannen.

De grootste bibliotheek der wereld is de nationale bibliotheek te Parijs, die meer dan 2 miljoen drukwerken en ongeveer 200000 handschriften bevat.

Het verschild tusschen de Keizerlijke bibliotheek te St. Petersburgs en het Britsch Museum is slechts 12000 boekdeelen; de laatste bevat v. l. anderhalf miljoen boekdeelen; die te Petersburg is het grootst.

München 900000; waaronder een groot aantal pamfletten zijn.

De Koninklijke bibliotheek te Berlijn 800000 deelen.

Die te Kopenhagen 510000. Te Dresden 500000. Te Göttingen 500000.

De Koninklijke bibliotheek te Weenen heeft 400000 banden; en die der Stads-Hoogeschool 370000.

Harvard College bij Boston in N. Amerika, ontvang reeds aan giften en erflatingen f 900000. Doch sedert dien ontvang deze oudste Amerikaansche Hoogeschool twee en een half miljoen van den heer Wilder van Massachusetts.

Van uit Amerika heeft eene Commissie pogingen aangewend om het Oberammergauerspel naar de Tentoonstelling te Chicago te krijgen. Men moet 2 miljoen gulden aan de spelers aangeboden hebben. De burgemeester van Oberammergau, de heer Lang, zou het echter geweigerd hebben, omdat men van deze zaak geen handelsartikel wil maken, daar dit Passie-spel om de tien jaren wordt opgevoerd, teneinde eene gelofte van deze gemeente, tijdens een feest gedaan, te vervullen.

Het Duitsch Weeshuis te Jeruzalem had in 1892, volgens het 31ste Jaarverslag, 131 jongens en 7 meisjes ter opvoeding. Negen hunner waren blind en nog vele andere gebrekkig. Het personeel bedroeg met directeur, onderwijzers en bedienden 24. Negen mijlen van Jeruzalem, bij Ramleh, te Bir Salem heeft het Comité een landbouwkolonie gesticht. Men wil rond het weeshuis ook eene kolonie stichten voor oud-kweekelingen, mits zij alleen Protestantsche vrouwen huwen. Men heeft het helaas ervaren, dat zij wanneer zij in hunne woonplaatsen terugkeerden, door de Mohammedaansche omgeving van het Christendom verbaasd waren.

Concept-Regeling

VOOR DE OPLEIDING VAN DIENAREN DES WOORDS IN DE GEREFORMEERDE KERKEN. (Slot.) III.

Langs welken weg is die opleiding te verkrijgen?

In het voorafgaande kwamen we tot een drieërlei besluit. Ten eerste bleek ons, dat voor den vrede en den bloei der kerken eenheid van opleiding niet alleen wenschelijk, maar ook dringend noodzakelijk is. In de tweede plaats werd ons duidelijk, dat eene kerk, op zichzelf beschouwd, tevreden zou kunnen zijn met de beschikking over eene eigen inrichting ter opleiding van hare Dienaren en ter vervulling van hare roeping ten opzichte van de haar toebetrouwde Woorden Gods in het kerkelijke Doctoraat. Maar ten derde bleek het evenzeer een eisch der Gereformeerde beginselen te zijn, dat de theologie niet opgesloten werd in een seminarie, maar als eene eigen, vrije wetenschap in organisch verband werd gezet met alle andere wetenschappen.

Indien hierbij de lijnen zuiver en duidelijk getrokken zijn, kan het thans niet moeilijk zijn, om ten slotte nog kortelijk den weg aan te wijzen, waarlangs de gewenschte eenheid van opleiding in de Gereformeerde kerken kan worden verkregen. Immers, alleen zulk eene inrichting kan tegelijk aan de behoeften der geïnstitueerde kerken en aan den eisch der Gereformeerde beginselen, ten opzichte van de wetenschap, voldoen, die enerzijds het karakter draagt van eene Theologische school, waarover de kerken de vrije beschikking hebben, en toch ter andere zijde ook tegelijkertijd is eene Theologische faculteit temidden der Universitaire wetenschappen.

Hieraan nu beantwoorden de beide thans bestaande inrichtingen niet. De Theologische school te Kampen gaat wel van de kerken uit, en dekt in zoverre geheel het door de kerken gemeenschappelijk overeengekomene. Maar de theologie wordt daar gedoceerd niet om haars zelfs wil, als wetenschap, maar alleen ter opleiding van aanstaande predikanten; zij staat met de andere wetenschappen in geen organisch verband; en het ligt buiten de bevoegdheid der kerken, die school ooit tot eene Universiteit uit te breiden en alzoo van harenwege ook de andere wetenschappen daar te laten onderwijzen en beoefenen.

Maar ook de Theologische faculteit aan de Vrije Universiteit op Gereformeerden grondslag te Amsterdam komt met de hierboven gestelde eischen niet overeen. Wel staat de theologie daar met andere wetenschappen in een universitair verband. Maar de regeling, die de kerken in beginsel hebben aangevaard, vindt in haar geen toepassing. De kerken kunnen niet over haar beschikken. De overeenkomst, die voorloopig tusschen de Vereeniging voor Hooger Onderwijs en de Gereformeerde kerken aangegaan werd, kan niet beschouwd als voor dit doel genoegzaam. De macht van de Synode der Gereformeerde kerken in zake de benoeming en het ontslag van de Hoogleraren in de Theologische faculteit is zeer beperkt, en kan, bij onverhoopde botsing met het Bestuur der Vereeniging voor Hooger Onderwijs, zoo licht het onderspit delven. Ook missen de kerken in deze overeenkomst de noodige en toch zeer goed te vinden waarborgen voor den door hare gewenschten gang van het onderwijs en de opleiding van Dienaren des Woords.

Daarom kan eene goede eenheid van opleiding alleen daardoor verkregen worden, dat beide inrichtingen met elkander samensmelten, en de eene van de andere het goede overneemt. Ook hier, evenals ten vorige jare bij de vereeniging der kerken, is het wenschelijk, dat zooveel mogelijk de schijn worde vermeden, alsof de eene inrichting in de andere over- en opga. Die schijn is hier echter te moeilijker te weren, omdat bij samensmelting in ieder geval ééne inrichting verhuizen moet. Nu kan niemand er in ernst aan denken, om de Vereeniging voor Hooger Onderwijs te verzoeken, om hare Universiteit naar Kampen over te brengen en met de Theologische school te vereenigen. Kampen heeft in geen enkel opzicht daarvoor eenige aanbeveling. Reeds heeft deze stad voor de Theologische school zoo weinig bekoorlijks, dat er meermalen ernstig aan hare verplaatsing is gedacht, en alleen het bezwaar der kosten daarvan vooralsnog heeft teruggehouden. Het zou dus voor de hand liggen, om de Theologische school naar Amsterdam over te brengen en daar met de Theologische faculteit der Vrije Universiteit te vereenigen. Maar er bestaan toch ook hiertegen geen kleine bedenkingen. Niet zoozeer de schijn, dat de Theologische school dan eenvoudig verdwijnt en plaats maakt voor de Theologische faculteit. Maar er zijn aan eene Universiteit in eene groote stad ook op zichzelf nadeelen verbonden. De sterke en veelvuldige verleiding kan voor het zedelijk en geestelijk leven der studenten een niet te onderschatten gevaar opleveren. De drukte van het verkeer en de grootte der afstanden kan een bezwaar worden voor den geregelden gang en de gelijkheid der studien. En de duurte van het leven doet de kosten van heel de Universiteit uit den aard der zaak in niet geringe mate stijgen. Deze bezwaren zouden zelfs een zoo ernstig karakter kunnen aannemen, dat de voordelen van rijker omgang, beter studiemiddelen en veelzijdigere vorming daartegen misschien niet genoegzaam konden opwegen. In elk geval heeft de Synode aan de plaats der vestiging van hare Theologische inrichting zeer opzettelijk hare aandacht te wijden. En indien ze tot de overtuiging kwam, dat verplaatsing wenschelijk ware, zou zij aan het Bestuur van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs desverreicht een voorstel daartoe moeten indienen. En met haar zou men dan moeten overleggen, wat ten slotte, alles wel overwogen, voor geheel

onze positie en de toekomst onzer kerken het meest gewenscht scheen.

De samensmelting zelf zou overigens niet moeilijk tot stand zijn te brengen. De inrichting, aan welke de kerken voortaan de opleiding harer Dienaren toevertrouwde, zou alleen eene dubbele qualiteit moeten aannemen en in een dubbel karakter moeten optreden. Enerzijds behoorde ze eene theologische school te zijn, die van de kerken uitging en door haar werd bestuurd; en anderzijds eene theologische faculteit, die onder het Bestuur der Vereeniging voor Hooger Onderwijs in organisch verband met de overige faculteiten stond. Zulk een samensmelting en dubbele qualiteit der scholen kan natuurlijk alleen gevonden worden in de personen der Hoogleraren, en in eene dubbele aanstelling, die hun enerzijds van de kerken en anderzijds van het Bestuur der Vereeniging werd. De eerste benoeming stempelde de inrichting tot eene theologische school der kerken; de andere tot eene faculteit der Universiteit. Indien de Synode dan ook besluiten kon tot samensmelting der beide scholen, zou zij 10. de Hoogleraren hebben aan te wijzen, die zij voortaan met de opleiding harer Dienaren wenschte te belasten, en 20. deze Hoogleraren, op nader te regelen wijze, aan te bieden aan het Bestuur der Vereeniging voor Hooger Onderwijs, met verzoek om ook zijnerzijds deze Hoogleraren aan te stellen, of ook, indien reeds aangesteld, te blijven erkennen als Hoogleraren en ze alzoo als eene eigen faculteit te incorporeren in de Universiteit. Indien het Bestuur der Vereeniging voor Hooger Onderwijs zich hierin vinden kon, ware de ineenmelting der scholen practisch zeer spoedig verkregen.

Alleen, daarmede ware de zaak wel voort het oogenblik, maar nog niet voor de toekomst geregeld. Voordat de Synode besluiten kon, om hare Theologische school in dezen zin ook in het corpus Universitatis te laten incorporeren, en met de Theologische faculteit saam te smelten, zou zij zich met het Bestuur der Vereeniging over tal van zaken hebben te verstaan, opdat niet later het door haar aangevaard beginsel gaschonden en haar recht verkort werd. Zonder vaste stipulatiën over benoeming en ontslag der Hoogleraren, toezicht op het onderwijs en de examina enz., zouden de kerken niet mogen overgaan tot een voor de toekomst der kerken zoo gewichtig besluit, als de ineenmelting van Theologische school en Theologische faculteit.

Wat de benoeming der Hoogleraren aangaat, zou het denkbaar zijn, dat deze ook in de toekomst eerst van de zijde der kerken plaats greep, hetzij dan van de Synode, of van een bepaald getal harerzijds daartoe aangewezen deputaten, met overkorte bevoegdheid en macht van het Bestuur der Vereeniging, om deze door de benoeming zijnerzijds te laten volgen. Of, indien men meer minnelijke schikking wenschte, zou de benoeming beurtelings de eene maal kunnen beginnen van de zijde der kerken, de andere maal van het Bestuur der Vereeniging, met recht over en weer van veto, d. i. van niet-bekrachtiging. Zulk een voorkomend veto zou dan of tot eene poging tot verzoening van beider belangen leiden, of wel het zou aan de kerken overkorten het recht laten om hare Hoogleraren te handhaven en hunne colleges voor haar studenten verplichtend te stellen.

Eene dergelijke regeling ware ook bij het eventueel ontslag der Hoogleraren te treffen. De Synode der Geref. Kerken behoudt vanzelf altijd bij de Hoogleraren, die ze aanstelde, ook het recht van ontslag en het recht om hunne colleges voor de studenten te verbieden. Natuurlijk loopen de zaken goed, zolang tusschen de kerken en de Vereeniging voor Hooger Onderwijs de rechte verstandhouding bestaat. Maar de kerken moeten ook voor het onverhoopt geval van botsing hare rechten behouden en niet eensklaps in verlegenheid kunnen worden gebracht door het Bestuur eener particuliere Vereeniging. Dit wordt voorkomen, wanneer de benoeming en het ontslag der Hoogleraren door de Synode, ook afgedacht van gewenschte bekrachtiging van de zijde des Bestuurs, haar onverminderde kracht behoudt en het voor de studenten dus als regel geldt, dat zij altijd onderwezen zullen worden door deszullen, die vanwege de kerken zijn aangesteld.

Het toezicht op het onderwijs levert minder moeilijkheden op. Want niet alleen eene Theologische School, maar eene Theologische faculteit heeft daaraan behoefte, en kan daar niet buiten. Aan de Synode worde dus het recht toegekend, om door deputaten het onderwijs der Hoogleraren na te gaan en zoowel met het oog op de zuiverheid als ten aanzien van de geschiktheid voor de opleiding van aanstaande Dienaren te beoordeelen. Opmerkingen dien-aangaande behooren dan, eerst aan de Hoogleraren, en daarna, indien noodig, ook aan de Synode en aan het Bestuur der Vereeniging te worden reegeeeld. En de kerken behouden de bevoegdheid, om, in overleg met het Bestuur der Vereeniging, en desgevorderd ook zonder medewerking van dit Bestuur, de noodige maatregelen te nemen.

Evenzoo kan er van de zijde der Theologische faculteit geen bezwaar bestaan, om der Synode het recht te laten, om door hare deputaten de verschillende examina bij te wonen. Wel zouden de kerken er van moeten afzien, om zelve door hare Curatoren die examina te laten afnemen. Want niet alleen zou dit practisch meer en meer onuitvoerbaar worden, gelijk de ervaring in Kampen leert. Maar het is ook noodzakelijk, om volgens de door de kerken zelve gemaakte bepaling de oude, Gereformeerde wijze van examinatie te herstellen; de examens van school en kerk te onderscheiden; en zoowel het praeparatoir examen in de classes voor alle studenten verplichtend te stellen, en dus ook in deze zaak gelijkheid te brengen. De eischen der praeparatoire en peremptoire

examens, die daarvoor ten vorigen jare zijn vastgesteld, kunnen thans eenvoudig door de Synode worden bestendigd. Alleen ware het wenschelijk, dat de Synode aan hare Hoogleraren opdroeg, om bij de toelating van studenten op hunne colleges en tot de examina niet alleen te letten op aanleg en kennis, maar ook op Godsvrucht en leven; voorts ook, om toezicht te houden op handel en wandel der studenten, en bij het candidaats-examen vooral instemming met de Gereformeerde belijdenisschriften, en minstens éénjarig lidmaatschap eener Gereformeerde kerk te eischen.

Indien nu zoodanige ineensmelting van Theologische school en Theologische faculteit tot stand kwame, zou de billijkheid eischen, dat de salarissen der hoogleraren voor de helft door de kerken, en voor de andere helft door de Vereniging voor Hooger Onderwijs werden gedragen. De fondsen der Theologische school blijven daarbij natuurlijk geheel het eigendom der kerken, en worden ook in de toekomst ten nutte van de met de Theologische faculteit wel vereenigde, maar toch altoos zelfstandige, school aangewend. Thans echter bestaat de Theologische school niet alleen voor de theologische, maar ook voor de literarische opleiding. Bij ineensmelting der eerste met de Theologische faculteit blijft alleen deze laatste over. De kerken komen dan voor de keuze te staan, om deze literarische opleiding op te heffen, of maatregelen te nemen, dat deze in stand bleve.

Bij deze keuze kan de beslissing niet twijfelachtig zijn. Immers, de literarische opleiding is te Kampen in de laatste jaren aanmerkelijk verbeterd. Er zijn reeds drie leeraren, die uitsluitend met het propaedeutisch onderwijs zijn belast. De gebouwen, die de kerken te Kampen bezitten, en met groote kosten verkregen, zijn thans doelmatig ingericht, en zouden waarschijnlijk niet zonder aanzienlijke schade van de hand kunnen worden gedaan. Met betrekkelijk geringe kosten zou de literarische opleiding te Kampen dus in een compleet gymnasium kunnen overgaan. En naast het gymnasium te Zetten en te Amsterdam zou een derde gymnasium, meer bepaald voor het noordelijk deel des lands, werkelijk in eene groote behoefte voorzien.

Indien de kerken dus besluiten, om de literarische opleiding te Kampen te laten bestaan, zouden zij echter, daartoe als kerken niet bevoegd, van de regeling dezer opleiding zich moeten terugtrekken. Er bestaat echter reeds sedert jaren eene Vereniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs op Gereformeerden grondslag. En het ligt dus voor de hand, dat de kerken aan deze Vereniging den voorslag doen, om de gebouwen te Kampen over te nemen, de daar bestaande literarische opleiding allengs te doen overgaan in een gymnasium, en zich als Vereniging, voor zichzelf en voor hare scholen, voor wat de zake der religie aangaat, onder het toezicht der kerken te stellen. Indien zoodanige regeling getroffen kon worden, zou er niet alleen geen bezwaar bestaan, maar zou het ook eene zedelijke verplichting der kerken zijn, om een gedeelte van de fondsen der Theologische school voor de Vereniging beschikbaar te stellen, teneinde aan de haar opgedragen taak te voldoen. De fondsen der Theologische school zijn toch door de kerken niet alleen voor de theologische, maar ook voor de literarische opleiding te Kampen bijeengebracht, en zouden daarom, bij afscheiding van het theologische gedeelte, ook voor een gedeelte op het op te richten gymnasium moeten overgedragen. Zeer gemakkelijk zou dit alles alsoo geschikt kunnen worden, dat de gebouwen te Kampen op billijke voorwaarden aan de Vereniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs werden overgedaan.

In afwachting van hetgeen de Synode in deze aangelegenheid zal besluiten, scheen het ons niet raadzaam, nu reeds verandering voor te stellen in de voorloopige regeling der kerkelijke examina.

Op grond van bovenstaande overwegingen hebben Deputaten voornemd de eer u voor te stellen, dat de Synode besluite:

- 1e. Dat de kerken in den aangeduiden zin eene poging zullen aanwenden, om hare Theologische School met de Theologische faculteit der Vrije Universiteit in verband te zetten.
- 2e. Te dien einde voorloopig te arresteren de bij dit rapport gevoegde Concept-Statuten voor de Theologische school. Zie Bijlage A.
- 3e. Evenzoo voorloopig te arresteren het hierbijgaande Concept van overeenkomst met het Bestuur der Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag. Zie Bijlage B.
- 4e. Te benoemen eene commissie bestaande uit zeven Deputaten, te kiezen buiten het Curatorium van de Theologische School en buiten de Directie der Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag.
- 5e. Aan deze Deputaten te geven de hier in concept bijgaande Instructie. Zie Bijlage C.
- 6e. Saamroeping der kerken in generale Synode te gelasten, zoodra deze Deputaten hun rapport bij de roepende kerk zullen hebben ingediend; opdat niet deze, maar de eerstvolgende Synode definitief in deze zaak beslisse.
- 7e. Hangende deze onderhandelingen de examina der Candidaten geregeld te laten, gelijk dit op de Generale Synode te Amsterdam geschied is.

En hierna deze gewichtige aangelegenheid aan de genade onzes Heeren aanbevelende, hebben zij de eer dit hun rapport aan de Synode aan te bieden.

Deputaten voornemd:

H. BAVINCK.

G. VAN GOOR.

A. KUYPER.

L. NEIJENS.

B. VAN SCHELVEN.

Utrecht, April 1893.

Ingezonden.

Mijnheer de Redacteur!

Dr. Kuyper in »De Heraut» de »Concept-Regeling voor de opleiding van Dienaren des Woords in de Gereformeerde kerken» besprekende, zegt onder andere het volgende:

»En wat nu he. rapport zelf betreft, zoo is blijkbaar uitgangspunt, dat de kerken haar Theologische School niet alleen behouden, maar zelfs zeer aanmerkelijk zullen uitbreiden en verrijken, niet alleen in het personeel, maar ook wat de positie aangaat, die ze inneemt. Zelfs gaat men niet te ver, door te zeggen, dat: ging het den weg van het rapport op onze kerken eerlang een Theologische School zullen bezitten, die in omvang en beteekenis die van alle vrije kerken overtreft.»

L. L. in »De Roeper» handelende over diezelfde »Concept-Regeling» spreekt aldus: »Dit stuk heeft de verdienste, dat het duidelijk is voor ieder, die met aandacht kan lezen.

Wat velen vreesden, maar niemand stellig zal hebben verwacht, wordt hierin uitgesproken, nl. de opheffing der Theol. School en de inlijving of saamvoeging van de Theol. afdeling der School met de Theol. fac. der Vrije Universiteit!

Een Concept »tot regeling der opleiding», dat aan deze Deputaten is opgedragen, is het niet. Deputaten geven hierin slechts hun eigen wensch en gevoel, en nemen de vrijheid vóór tot die »regeling van de opleiding wordt overgegaan, aanneming van hun voorstel te vragen.

Wij zijn het eens met hen, die meenen, dat reeds daarom dit Concept NIET IN behandeling kan komen, en dat het een der »bedingen» van de vereeniging ter zijde stelt.

Wij raden daarom alle Kerkeraden en ieder lid der Kerkeraden enz., eenvoudig aan de Classen en Synoden te adviseeren: Dit Concept is niet ontvankelijk en de indiening zeer af te keuren als eigenmachtig en — hoogst gevaarlijk.

Niet ten onrechte werd deze dusgenaamde »Concept-Regeling» reeds betiteld als:

CONCEPT-ACTE No. 2.

De Heere zij den Geref. Kerken genadig, opdat zij niet prijsgeven eene »EIGENE inrichting» voor de opleiding harer aanstane Bedienaren des Woords!»

Wij meenen de lezers der »Bazuin», die geen lezers van »Heraut» of »Roeper» zijn, geen ondienst te doen, met bovenstaande onder hunne bunne aandacht te brengen en vereenigen ons voorloopig met het volgende woord van »de Heraut». »Wachten we thans af, of wellicht nog juistere denkbeelden uit de discussie zullen opduiken. De zaak is het waard, dat men er zoo ernstig mogelijk over nadenke, niet met het oog op allerlei bijmotieven maar met het oog op wat gedischt wordt door de eer onzes Gods.»

J. NEDERHOED.

Middelstum, 22 April 1893.

N.B. Dit stuk is, blijkens den datum, reeds eenigen tijd in ons bezit; omdat wij eerst de Concept-regeling zelf onder de oogen onzer lezers wilden brengen, hielden we het tot hiertoe achterwege.

RED.

Boek aankondiging.

De Heere is mijn Herder. Meditatiën over Psalm XXXIII door H. Beuker. Leiden D. Donner, 1893.

Een keurig geschenk zond Ds. Beuker aan allen, die hem hebben leeren kennen en liefhebben, als eene gedachtenis bij zijn vertrek naar N. Amerika. Wie een oog slaat in deze meditatiën, begrijpt terstond, hoe het komt, dat de prediking van dezen Evangeliedienaar zoo boeien en stichten kon. Zijn woord is gezond, aangrijpend, hartelijk, het vloeit uit het hart en spreekt tot het hart. Daar is kennis in van de wegen des Heeren, van de beproevingen en vertroosting des Heeren; iets van het degelijke onzer oude, Vaderlandsche Theologie, en van het frische en oorspronkelijke van Spurgeon. Wij danken onzen waarden broeder voor deze kostelijke gedachtenis, en waken alle onze lezers op, ze bij hun boekhandelaar te bestellen. Ze zullen er, onder 's Heeren zegen, veel aan hebben.

RED.

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd:

REINDER DELHAAS

van Rotterdam

EN

PIETERNELLA DE WIT

van Hellevoetsluis.

Huwelijksvoltrekking 18 Mei '93.

Getrouwd:

TAKE KAMER

EN

BARTHA KARSTEN.

RUINERWOLD, 6 Mei '93.

Getrouwd:

MARTINUS HERMAN WIERSEMA,

Wedr. van T. Bos

Wildervank,

EN

GEERTJE HAMSTER,

Finstervolderpolder.

FREDERIKUS TOREN,

Oostwilde,

EN

GEESSIEN HAMSTER,

Finstervolderpolder.

NIEUWOLDA, 9 Mei 1893.

Getrouwd:

G. STAGGER

EN

B. KETEL,

die hunnen hartelijken dank betuigen voor de vele blijken van belangstelling bij hun huwelijk ondervonden

MEPEL, 10 Mei 1893.

Door 's Heeren goedheid beviel mijn geliefde Echtgenoot, ANTJE SEVENSMA, heden van een welgeschapen ZOON.

J. DE HAAN.

GRAND-RAPIDS, MICH.,

18 April 1893

Voor de vele bewijzen van belangstelling, van hier en elders ondervonden, bij gelegenheid van ons 25-jarig Huwelijksfeest, betuigen wij onzen hartelijken dank.

J. FLESCH.

N. FLESCH—LOUW.

AMSTERDAM, 12 Mei 1893.

Gover't Flinkstraat 332. boven.

Aan Familie en Vrienden roepen wij bij ons vertrek naar N. Amerika een hartelijk VAARTWEL toe.

Aan boord van de »Veendam.»

A. STEEN.

J. STEEN—

V. D. BEREKAMP.

25-jarige Echtvereeniging van

ANDRIES WILLEM DE WIT

EN

JOHANNA ADRIANA v. d. SLUIS

Hunne dankbare Dochter en

a. s. Schoonzoon.

HELLEVOETSLSUIS,

14 Mei '93.

Psalm 103 : 1 en 9 op rijm.

Den 15 Mei 1893 zullen D. V.

onze geliefde Ouders

JAKOB S. HOEKSTRA

EN

TRIJNTJE J. v. d. VEIDE

hunne 25-jarige Echtvereeniging

mogen gedenken.

Hunne dankbare kinderen.

HILTJE EN

AALTJE HOEKSTRA.

OOSTERMEER,

Mei 1893.

Eben-Haëzer.

Zoo de Heere wil en wij le-

zen, hopen onze geliefde Ouders

EGBERT ROELS SLUITER

EN

MAAIKE M. AKKERMANN

den 16den Mei hunne 25-jarige

Echtvereeniging te herdenken.

Hunne dankbare Kinderen,

R. SLUITER.

T. SLUITER.

H. SLUITER.

TIELTJE, 1893.

Ps. 103 : 1.

Zoo de Heere wil, hopen onze

geliefde ouders

PETER KOFLEWIJN

EN

HENDRIKJE TER HAAR

as Dinsdag, 16 Mei, hunne

25-jarige Echtvereeniging te

herdenken.

Hunne dankbare kinderen.

BUNSHOTEN,

8 Mei '93.

Zoo de Heere wil, hopen onze

geliefde Ouders

Jan van Buuren

EN

Magdalena Vogelaar

den 17 Mei a. s. hun 25-jarige

Echtvereeniging te gedenken.

Den Heere alleen zij eer en

dank.

Hunne dankbare kinderen.

MAASLAND,

10 Mei 1893.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

Gevestigd te AMSTERDAM, Vijzelgracht 51.

Maatschappelijk Kapitaal: Een half miljoen gulden.

Commissarissen: Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNING VAN DER OYE en H. SERET. Directeur: H. J. VAN VULPEN.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen van KAPITAAL en LIJFRENTE tot elk bedrag.

AGENTEN en AGENTESSEN uit den beschaafden stand gevraagd.

Heden overleed mijn innig geliefde Echtgenoot en mijner beider kinderen zorgdragende vader

POPKE WIGBOLDUS,

in den ouderdom van 33 jaar Hij is nu bij zijn Heiland, dien hij liefhad en in Wien hij geloofde. Dit geeft troost in de groote droefheid over zijn gemis.

G. HOVING.

WED. P. WIGBOLDUS.

TEN POST.

2 Mei 1893.

Heden werd ons, na kortstondige ongesteldheid, onze

Clementia

in den ouderdom van ruim één jaar door den dood ontnomen. Gods verbond is ons tot troost in onze diepe droefheid.

Ds. J. SLUIJS

en Echtgenoot

UITHUIZKERMEEDEN,

3 Mei '93.

Na eene ongesteldheid van drie dagen overleed heden morgen onze lieve

WILLEM FOKKELINUS,

oud 16 weken.

De Verbondsbelofte is onze troost.

Ds. J. VAN ANKEN.

G. VAN ANKEN—

V. D. BERG

URK, 8 Mei 1893.

Heden behaagde het den Heere van leven en dood van onze zijde weg te nemen onze eenigste geliefde Dochter

YBELTJE,

in den bloeienden leeftijd van 15 jaren. Zwaart valt ons deze slag, maar wij wenschen Gode te zwijgen, die niet antwoordt van zijne daden. Eene sukkeling van vijf maanden »maakte een einde aan haar voor ons zoo dierbaar leven; doch wij treuren niet als degenen die geen hope hebben.

J. HOEKSTRA.

J. MONSMA

en kinderen

RIJN,

8 Mei 1893.

Kennisgeving aan Familie, Vrienden en Begunstigers.

Gereformeerde Kerk A, (voorheen Chr. Ger. gemeente) Baarn

Uitgeloot No. 59 en 60.

Aan Sollicitanten

naar de betrekking van

Vader en Moeder

in

„Effatha”

wordt bericht, dat een echtpaar uit den Haag is benoemd.

Names het bestuur.

L. C. ORANJE

GRAFSTEENEN EN

GRAFMONUMENTEN

SWITERS & TERPSTRA,

Steenhouwers, Zuidersingelstraat.

GRONINGEN.

Algem. Assurantie-kantoor.

J. A. SMEDES & Co. te Zutphen.

Verzekering van kapitalen bij

overlijden, lijfrenten, pensioenen.

Transport-verzekering van goederen

en geldswaarden binnen- en buitenland.

Speciale verzekering van kerken en

scholen tegen Brandschade.

Verzekering van werklieden tegen on-

gelukken enz.

Alle inlichtingen gratis.

Eerstdaags verschijnt bij de Flakkeesche Boekdrukkerij te Middelharnis DE BROCHURE:

Is de Concept-regeling voor de opleiding van dienaren des Woords wel overeenkomstig de bedingen?

DOOR

A. LITTOOIJ Pred. te Middelburg.

Zij beslaat ± 32 Pag. en kost

25 cent.

Na ontvangst van dit bedrag franco toezending.

LASTBRIEVEN

voor Afgevaardigden naar Provinciale en Classicale vergaderingen.

à 3 Cent.

ATTESTATIES

voor mannelijke en voor vrouwelijke leden.

à 1 Cent.

ATTESTATIES

voor doopleden.

à 1 Cent.

Verkrijgbaar bij G. PH. ZALSMAN te Kampen, die ze alom franco verzendt.

Doopboeken.

Lidmatenboeken.

Notulenboeken.

Kasboeken.

Attestatiën.

Lastbrieven (dubbel)

op extra kwaliteit papier.

Verkrijgbaar bij H. J. VAN DER VEGT.

Boek & papierhandel, Zwolle

PINKSTERFEEST!

Ter uitdeeling aan kinderen op Zondagsscholen worden aanbevolen, de

TRAKTAATJES MET PLAATJES

over de Bijbelsche Geschiedenis.

100 Ex. 60 Ct.; 200 Ex. à 50 Ct.;

300 Ex. à 40 Ct.

Gekleurde Prenten

over de Bijbelsche Geschiedenis O. & N. Test. à 1 Cent.

Bij toezending van het bedrag worden ze franco verzonden door ZALSMAN te Kampen.

Bij den Uitgever F. W. WIELENGA te Sneek verscheen dezer dagen de

Tweede druk van

IETS UIT HET LEVEN VAN

OUDE ANTJE,

Eene bekeerings- en levensgeschiedenis,

DOOR

J. KOK.

PRIJS 15 Ct.

De schrijver meldt in de voorrede: »Zij vertelde onophoudelijk door van de